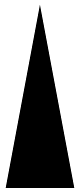

GEORGE RICUS

O VIAȚĂ APARTE

EDITURA ALBATROS

GEORGE RICUS

---

o viaţă aparte

Coperta aparţine autorului

EDITURA ALBATROS
1970

PARTEA ÎNTÂIA

neobişnuita existenţă a unei persoane

I

Prahova apărea din munţi înspumată şi rece…

Vegetaţia malurilor, muşchiul de pe zăgazurile morii, arinii din luncă abureau în freamăt şi răcoare. În vremea aceea trăia la poala înaltei păduri un oarecare Tănase Ghirescu, om oacheş şi vestit. La 35 de ani avea doar o căsuţă gălbuie, frumos vopsită în uleiuri, cu vedere spre Prahova. Ferestrele cuprinzătoare dădeau primăvara direct într-o grădină de cireşi înfloriţi, albi ca miresele, ce aruncau pe aleile înguste un miros greu de miere caldă.

Târgoveţii din Vicleni se temeau de el. Totuşi, între ei, îl porecliseră „Păstorescu”, după legenda unui pretor, cam lipsit de duh, care, cuprins de scârbă în faţa vieţii, se cam scrântise. Blestema oamenii şi le adresa cuvinte urâte, de câte ori îi întâlnea. Până într-o noapte, când Păstorescu, pretorul cel ţicnit, orbit de viscol, s-a prăbuşit în prăpastie.

L-au găsit, dimineaţa, muncitorii forestieri ce urcau pe munte la joagăre ori la ţapine. Zăcea cu capul lins de undele Prahovei şi cu picioarele mângâiate de răsăritul soarelui de decembrie.

Într-adevăr, dacă ne gândim mai bine la Tănase Ghirescu, eroul nostru, în el sălăşluiau parcă doi oameni, două forțe potrivnice. Primul, frumos şi

viril, răsucindu-şi mustaţa bălaie cu străşnicie, când trecea pe sub ferestrele Străzii Mari, unde, după perdelele subţiri de aţică, îl sorbeau cu ochii fetele încă nemăritate. Tănase căuta mereu să aibă cămăşi noi ori proaspăt spălate şi cizmele lustruite oglindă. Cu pasul hotărât şi ţinuta dreaptă, înţepând aerul cu cozorocul de lac al chipiului strălucitor – acesta voia să reprezinte pe omul legii, frumos, solemn, fără cruţare, dornic să parvină şi să domine.

Omul al doilea din firea sa se ivea în zilele negre de iarnă, la sfârşitul săptămânilor lungi. Neglijent şi murdar cu părul căzut în ochi, muşca sticla paharului sub bolţile unei foste băi populare, unde se mutase mai de multă vreme bodega „Cricovul repede”, procopsită cu frigărui renumite şi vin vechi, galben ca untdelemnul.

Cu scripca ţiganului lipiră de ureche Tănase jelea amar.

De unde ştia atâtea cântece – se minuna lumea! Singure, cuvintele păreau să-şi ia zborul cu durere peste Prahova îngheţată, o dată cu vocea lui bărbătească şi cam răguşită:

Of, of, of, maica măiculiţă!
Alerg să văd Dunărea.
De mai are apă-n ea
S-apuce oaia să bea...
Oaia stă şi bea mocirlă.
N-a băut de-o săptămână.
Au murit câinii la stână.
Mor şi câinii.
Şi stăpânii,

La sfârşitul săptămânii.
Când ai să te uiţi pe câmp,
Ai să vezi oase păscând...

Un alt om, rău peste fire, pătrundea pe încetul în Tănase, luând locul celui bun. Un om străin, duşmănos, împotriva firii sale, îi acoperea inima cu o zeghe rece de gheaţă. Cine era? Ce urmărea vrăjmaşul, căutând să-l schimbe pe Tănase cel bun? Ce voia? De ce nu-l lăsa să-şi ducă viaţa în pace şi tihnă, ca moşii şi strămoşii lui? Îl zădăra mereu, îl înrăia. În asemenea clipe, se trezea cu o mare durere de cap, îi venea să vomite şi şi-ar fi tras cu plăcere un glonte în cap, să termine o dată cu un asemenea canon, să isprăvească, fie ce-ar fi! ...

N-o făcea pentru că vinul era bun şi iarna cu viscole şi zăpadă din belşug era tare frumoasă. Şi apoi, o dată e omul tânăr şi în putere, nu de două ori, zică oricine orice ar zice. Se întreba, uneori, dacă n-ar fi mediu bun „la moşi„ sau la circ în numerele de iluzionism, atât era de sigur, în acele regretabile momente, de slaba sa voinţă.

Cele ce vom povesti în continuare s-au petrecut în iama lui 1944... O iarnă nu prea uşoară. Pe la sfârşitul iernii, mai bine zis. Lunecau sloiuri albăstrii pe suprafaţa Prahovei revărsate. O după-amiază liniştită de început de primăvară se arcuia până în vârful cerului înalt. Prin văzduh mirosea a ninsoare. Steluţe mici se clătinau alene, de sus. Tănase le privea printre gene cum îşi ucid albeaţa în apăraia din drumul zărit prin fereastra de la

„Cricovul repede”.

Pe neaşteptate, se trezi în picioare ieşind afară din local ca un apucat şi strigând:

— Sfărâmă-l!… Ucide-l!… Hai, încă o dată!… încă!……continua să urle cu faţa roşie ca o flacără.

Curioşii se luară după el, uitând cinzecile cu rachiu pe mesele lungi. Cei mai treji dintre bărbaţi voiau să sară în ajutorul omului chiar în mijlocul valurilor înspumate, dar Tănase îi opri cu tărie, ducând mâna ameninţător la pistol ca, mai apoi, să se exprime admirativ:

— Priviţi, mă! Ce spectacol! Priviţi! Nici la panoramă nu vede muritorul ce vede aici!

Ce se întâmplase? Un om între două vârste nimerise, nu se ştie prin ce împrejurare, în mijlocul valurilor Prahovei, iar sloiurile venind din munte îi sfâşiau îmbrăcămintea cu o ferocitate dezlănţuită.

— Aşa, mă! Aşa!… Loveşte-l!… Nu-l lăsa!… Tare, tot mai tare!

Deodată, beţia i se scurse din creier.

Un gust amar, o milă cumplită îl lovi pe Tănase ca o aripă. Îşi desprinse mana de pe pistol şi fugi spre Prahova în clipa cea din urmă, când străinul pieri pe neaşteptate sub sloiurile vinete. Bărbaţii înmărmuriseră.

Tănase izbucni sinistru cu un strigăt de fiară ucisă. Lunecă la pământ, se zvârcoli. Muşcă zăpada albă, proaspătă, până se simţi pe vârful limbii gustul nisipos al pământului umezit de seva zăpezilor.

— Omorâţi-mă!… L-am ucis!… Împuşcaţi-mă!…

Vreau să mor! Nu mai pot!… Aici, arătă Tănase în dreptul inimii. Ai-i-i-ci!… Omorâţi-mă!

Dar cine să se atingă de el? Cine să tragă în jandarmul târgului? Cine ar fi fost nebunul? Iar Tănase se târa prin faţa oamenilor,întinzându-le pistolul încărcat şi rugându-i amarnic. Oamenii se dădeau la o parte înspăimântaţi. Buzele lui Tănase tremurau, albe, şi vuitul îi fura vorbele nebune. Ochii deschişi erau de un alb greu, vânăt, cutremurător.

După asta, căzu în nesimţire în puful zăpezii pe topite.

II

Lemnele trosneau desfătător în soba de tablă. Perdeleanu îşi îndulcea ceaiul, clătinând meditativ o linguriţă de alpaca într-un pahar pe care erau desenaţi ciorchini de struguri. Aburii fierbinţi de tei îi umezeau ochii. Sorbi câteva înghiţituri dulci, parfumate, şi oftă uşor ca un om fără griji. Din uliţa potopită de nea venea prin fereastră ceva năprasnic de alb şi curat. Ceva ce-i deschidea sufletul spre afară. Îi trezea în amintire umbrele bunicilor săi, morţi de mult. Se şi vedea înaintând pe uliţa ninsă a copilăriei cu o stea a Domnului în mână, ori dând grăunţe la porumbeii flămânzi, şi ceva neaşteptat de intim vibra în el. Îi spunea că de-acum e pe cale să îmbătrânească, iar imaginile din copilărie rămân doar simple imagini nostalgice şi sfâşietoare.

Palid, corect în ţinută şi oarecum mahmur, Tănase îşi făcu apariţia, îngăimând câteva cuvinte.

Mantaua îi era plină de steluţe, ce se topeau la căldură. O agăţă încet în cuier şi se lăsă pe scaunul biroului cu picioare ce înfăţişau patru labe de tigru. Biroul fusese al unei moşieriţe frumoase, Smaranda Folescu, moartă la Paris, care îndrăgostită de predecesorul său, Linică, acum trimis pe front, i-l înmânase la despărţire împreună cu un fes turcesc şi o tabacheră de aur, în semn de omagiu. Cum Linică dormea pe unde apuca, adusese fotoliul aici, la post.

Perdeleanu, superiorul său, tresări lăuntric şi tuşi încurcat când apăru Tănase.

„Perdeleanu e un om periculos! PERICULOS !" îl avertiză cineva, parcă şoptind la urechea lui Tănase. Glasul avea îngrijorarea unui semnal de alarmă. UN OM PERICULOS! relua cu insistenţă glasul şi cu o vagă nuanţă de înspăimântare. FEREŞTE-TE… de Perdeleanu!

Din colţul de unde se afla, Perdeleanu îi aruncă la rându-i o privire piezişă, înveninată de un simţământ îndeajuns de greu de definit.

Tănase avu impresia că vede în faţa sa întruchiparea unei idei teribile de răzbunare. Se trezi însă dezarmat în faţa celuilalt, cu conştiinţa încărcată de sentimente contradictorii. De vină, poate, era beţia din ajun!

Celălalt, şeful jandarmeriei, tăcea.

Fruntea înaltă a lui Tănase, despicată de o cicatrice mare, ce-i conferea o oarecare nobleţe, se înroşise. Aplecat asupra unui sertar deschis al biroului, cine ştie dacă cerceta ceva, mai repede s-ar fi zis că da târcoale unei idei pierdute. Un

simţământ ce-ar fi dorit să-i revină în conştiinţă şi nu era posibil…

În sertar : două foarfece de tăiat unghii, un ac cu aţă, cinci peniţe noi, un toc scrijelit la capăt şi un baston de cauciuc.

Perdeleanu îşi şterse bărbia cu şervetul alb. Zvârli şervetul pe tablaua curată, apoi zise, cu calmul remarcabil al diplomaţilor francezi:

— Ce s-a întâmplat aseară, domnule? Ochii scârbiţi se acoperiră de pleoapele umflate. (Perdeleanu avea mereu pleoapele umflate de nesomn.)

— Vrei să te legi iarăşi de beţia mea? răspunse Tănase impulsiv. Spune, ca să ştiu! Zi-i, ca să mă apăr! Sunt gata să fac orice, numai să mă văd curat!

— Ce-ai făcut aseară, Ghirescule? Adu-ţi aminte! … reveni Perdeleanu.

Degetul gros al şefului jandarmeriei porni să bată o toacă nesuferită în rezemătoarea scaunului.

— ...

— Zii!

— Nu – mi amintesc! spuse Tănase scurt, apoi, după o pauză: Mă interoghezi? şi-l privi fix.

Faţa albă a cumnatului său – căci Perdeleanu, şeful jandarmeriei, se nimerea să-i fie cumnat – faţa atât de cunoscută, cu cuta adâncă între sprâncenele stufoase, era izbitor de sinceră ca să nu trezească bănuieli…

— Ce să-i faci! capitulă Tănase. Sunt jandarm, am o meserie grea! Iar dacă la sfârşit de săptămână mă îmbăt cu rachiu… e… ca să-mi

treacă de urât!… O viaţă are omul, nu?!

La aceste cuvinte faţa lui Perdeleanu tresări de o scăpărare, aproape vicioasă; Tănase nu-l privea însă pe şef, îi o ţinea întruna, ca într-un plânset de beţiv:

— Nu ştiu de ce, dar zilele astea amare din spatele frontului se cer răscumpărate!… Un vin bun, apoi o femeie… femeile din Vicleni sunt cam urâte şi pretenţioase, dar… N-am dreptul la un pahar de vin? La o ţuică? La o rătăcire de sâmbătă seara? Atunci, ce să fac? Unde să mă duc? Simt uneori nevoia să-mi zbor creierii sau să ies în stradă şi să împuşc. Înţelegi că vreau să mă simt puternic trăgând? Trăgând în orice! În oameni, în câini…

— Iar îmi ţii un discurs despre libertatea din spatele frontului? Mai bine ai vorbi de ceva cu totul recent! Ieri seară ce făceai? Jucai pe marginea prăpastiei, au declarat oamenii.

Tănase îşi azvârli peste cap fâşia de păr ce-i cădea în ochi, se aplecă pe birou şi întrebă şoptit:

— Spune… dar vocea i se curmă.

— Ce?! vru să-l ajute Perdeleanu.

— Ai anunţat?

— Hm! zâmbi Perdeleanu, zvâcnind din umerii rotunzi. Ce-ţi închipui?! Oamenii n-au ochi? De ce trebuia s-anunţ?… Ca s-arăt superiorilor c-am un jandarm prost şi-l ţin în post numai că mi-e cumnat?!

Tănase izbucni strigând:

— Nu mi-e frică!… Mă interoghează?…

Se trânti apoi pe scaun, ţinându-şi răsuflarea ce-

i rupea pieptul. Urmă o clipă apăsătoare de tăcere.

Şeful postului de jandarmi Septembrie Perdeleanu se roti pe scaunul batant, privindu-l în ochi pe Tănase. Din nou cătă la el cu o altă privire decât aceea cu care-l interoga. Din nou cu o altă mină, a unui alt om:

— Cunoşti victima?

— Nu. Şi nici nu vreau să ştiu cine e! Nu eu l-am aruncat între sloiuri! continuă Tănase aproape plângând. Porc de câine! Beţia neagră l-a azvârlit acolo. Ce mă interesează cine a fost?!…

— Tu nu l-ai zvârlit între sloiuri, e drept, dar nu l-ai salvat! accentuă Perdeleanu pe ultimul cuvânt.

— De ce să-l salvez?

— Era un om în pericol, nu?!

— Da, era în pericol, repeta Tănase cam mecanic.

— Şi tu erai beat.

— Am vrut să săr!

— Ai vrut?

— Da, am vrut.

— De ce n-ai făcut-o? insinua Perdeleanu. De ce?

— Când am vrut să săr, nebunul acela a intrat sub sloiuri. Ducă-se învârtindu-se! Ce-mi pasă mie? Ce-mi pasă? Eu l-am vârât acolo? Cu prefectul şi primarul stau bine; Toţi m-ar apăra! Oamenii nu m-ar da în gât, pentru că le e teamă de mine, mai ales când sunt treaz! Le e teamă! rosti Tănase răspicat.

— Da! da! râse Perdeleanu, dezvelindu-şi ochii cenuşii de sub pleoapele grele. Asta aşa-i! Dar

deodată deveni serios, foarte palid. Până una alta, ca să nu-mi faci mie greutăţi sau să mă obligi să te denunţ, avem o singură cale de ieşire…

Se ridicară amândoi în picioare, solemni, aşteptând ceva, ce parcă fusese de mult hotărât de nişte legi nescrise. Inima lui Tănase se oprise în loc. Îngăimă:

— Ce vrei să faci, cumnate?

— În clipa asta nu ţi-s cumnat! Predă arma! Să nu încerci să fugi, că suntem în război, continuă şeful postului de jandarmi, cu glasul lui de moarte. Ştii ce te aşteaptă!… Curtea Marţială!… Predă arma repede!…

Tănase lăsă arma pe birou, cu un gest maşinal. Îl privi pe Perdeleanu în ochi, pe cumnatul său, care în momentul acela era numai şeful postului de jandarmi. Acesta îşi coborâse pleoapele. Pendula de pe coridor bătea rar ora douăsprezece ziua.

— Şi cartuşele! strigă obosit şeful de post.

— Doar n-ai, să-ţi închipui c-am să trag cu cartuşele! îşi reveni deodată Tănase.

— Aşa-i regulamentul! întări şeful de post, rece, rigid, ca un veritabil om al legii. Va fi de o mie de ori mai bine pentru amândoi!

— Şi aşa, îngăimă Tănase cu un umor sumbru, nu-mi mai eşti cumnat…

— Nu.

Şeful sună.

Hondru, un bărbat tinerel, cu mustăcioară tunsă scurt, se ivi mirat. Dar peste o clipă tinerelul se zăpăci de tot, când auzi un ordin, ce fu repetat de

trei ori, ca să-l poată pricepe:

— Du-l pe domnul sergent Tănase Ghirescu la 3!

— Domnul Tănase Ghirescu? se miră Hondru. Cumnatul dumneavoastră la 3?!

— Nu face pe prostu, Hondrule! Execută ordinul!

Călcâiele lipite unul de altul; cizmele lăcuite lucind în răsucirea lor mecanică. Perdeleanu privi în jos cum se deschide uşa şi cele două perechi de picioare dispar; în cele din urmă uşa se închide cu un scârţâit de balama ruginită.

Fericit se lăsă în fotoliu şi-şi puse o mână pe inimă; bătea tare-tare, ochii săi însă exprimau o mulţumire intensă, arătând în penumbra zilei cenuşii un obraz întinerit, iluminat, cum nimeni nu-l zărise până atunci.

Perdeleanu deschise o carte de chimie şi începură să citească febril.

III

Apoi veni o noapte cu un cer spuzit de stele. Luna alunecase într-un ochi de zoi îngheţat.

Bătu cineva în fereastră.

— Tu eşti, nevastă? îngăimă Tănase, tresărind din somn, mahmur. Capul îi era tulburat, vederea i se cernea ca prin sită.

Avusese un vis. Se făcea că murise, însă nu el Tănase, jandarmul, ci un om mare, important. Regii sosiseră din depărtări şi i se închinau lui, Tănase-jandarmul,se închinau pioşi, ca într-o legendă. Trupul său era întins în raclă, rece. Rămânea nemişcat la fel ca într-o letargie calmă,

în care sufletul nu disperă, ci e liniştit, înlăcrimat. „Da, îşi spunea zăcând acolo în vis, printre flori cu miros greţos, fusese mai întâi un jandarm, apoi o persoană foarte importantă, dar nu-şi mai amintea ce. În cele din urmă murise, aşa cum se moare, uşor, după cum îşi aduce aminte, şi, în curând, nu avea să fie nimic. În curând va fi ca toţi oamenii ce-au depăşit hotarul vieţii, devenind buni prin însuşi această trecere: va fi mort cu desăvârşire. Mort de-a binelea”.

Avea să străbată o ţară fără timp şi amintiri. Avea s-o străbată alături de o femeie ce nu murise.

Iarăşi pentru o scurtă clipă, mai trăia în el femeia cea visată. Trecea cu el printr-un frunziş agonic, o cărare risipită în ceţuri, după care soseau, alergându-le parcă în întâmpinare, lumini şi stele de o frumuseţe crudă, inspirând o melodioasă iubire.

— Eu sunt, răsuflă nevasta-sa în curte, la fereastră. Era o fiinţă cu totul deosebită de femeia visată. Se trezi. Deschise pleoapele. Visul încetă.

— Tănase, exclamă Simina, prinzându-se cu mâinile de gratii, îndurerată, tu visezi cu ochii deschişi?!

— Nu, nu visez nimic, minţi el, te zăream pe tine şi nu-mi venea să cred. De ce nu vii ziua la carceră? Te opreşte frate-tu! Nu i-a fost de ajuns câte a făcut atunci?… E încă grozav de supărat că unica lui soră nu s-a măritat cu un doctor, cel puţin. Averea, asta poate n-ar fi contat aşa de mult. Dar un doctor sau chiar un ofiţer…

— Taci, şopti Simina printre gratii. Nu trebuie

să-ţi pese deloc.

El deschise fereastra şi o sărută adormit. Simina îi răspunse la sărutare cu înfrigurare. Buzele ei subţiri fură înţepate de barba crescută sălbatic. Femeia se înfioră din creştet până în tălpi, Un fior ce-i amintea bărbatului de vremi mai calme şi dulci.

Simina purta în cap şalul cu steluţe de câmp, darul lui de mire din ziua cununiei lor; şalul îl iubeau amândoi. Nu era urâtă, dacă o cerceta mai bine, o găsea chiar frumoasă, dar în cele din urmă se trezi oftând: Simina era o simplă ţărancă, se putea ea compara cu femeia visată, cu minunata Marchiză, femeia cu câinii albi de vânătoare? Fusese un vis, desigur, dar vede şi acum mâinile ei albe întinse spre ceaiul aburind în ceşti, zâmbetul acela enigmatic din colţul buzelor subţiri, ce vine, ori poate e purtat de sute şi sute de ani din generaţie în generaţie.

De bună seamă că Simina, cu toată drăgălăşenia ei, nu-i putea fii femeii visate nici cameristă, fie şi în vis.

— Presimţeam c-ai fugit! murmură Simina prinsă de gratiile îngheţate. De-asta am venit pe furiş. Răsuflarea femeii se ridica în aburi spre lună. Era atât de tulburătoare această întâlnire a lui Tănase cu propria lui nevastă la închisoare, încât sufletul lui se trezi de-a binelea din buimăceala somnului.

Tăcură preţ de câteva clipe bune, răstimp în care fără vrere fiecare din ei, cu inima strânsă, asculta zvonul de ţambal de la bodega din vale

(acolo se ducea o altă viaţă).

Apoi, pe aripile vântului, auziră venind mârâitul dulăilor visând sub streşini.

Avură în ochi şi în nări zăpada, ce albăstrea viu sub stele, şi într-un fel se simţeau fermecaţi.

— Rabdă şi nu fugi, zise ea, altfel te vor purta prin închisori. Or să deschidă proces, te vor prigoni, iar tu n-ai să mai vezi înaintare, câte zile oi avea…

— Nu vreau nimic! i-o reteză Tănase brutal.

Femeia deschise ochii mari şi rămase buimacă:

— Păi, nu ziceai tu că vrei să-naintezi?!…

— Nu mai vreau nimic, spuse el abătut, vreau doar atât să ies din carcera asta împuţită, atât! E limpede?

— Te voi scoate de aici! îl asigură ea. Iar frate-miu, deşi tu îl vezi rău, sunt sigură că-ţi vrea binele. El n-a avut nici un amestec.

— Ha-ha-ha! Ştii că ai haz? De unde se vede că ţandăra nu sare departe de buturugă!… Atunci de ce m-a închis? întrebă Tănase.

— Măi Tănase, spuse Simina, aici la noi e linişte, dar în ţară e război, o ştii! Crezi că te joci, când ai deasupra capului tău Curtea Marţială? El ţine totul secret. De-asta venii, să-ţi spun să nu fugi! Atunci ar fi o situaţie mai a naibii decât acum. Ar trebui să te caute şi-n gaură de şarpe ca să te găsească. Odată găsit, Perdeleanu, frate-miu, o să fie obligat să spună de ce te-a închis, iar pe tine te vor întreba de ce ţi-a fost teamă şi-ai fugit din carceră! N-o să fie prea frumos, se dă totul în vileag. Numai ponoase ar ieşi din asta!

— Nici prin cap nu-mi trece să fug! El, cumnatu-meu, însă m-a închis, ca pe borfaşii de rând. Ţine totul secret?! Aş! Ţi-ai şi găsit cine să ţină totul secret! De nu erai tu, de mult mă dădea pe mâna Curţii Marţiale, n-ai grijă, şopti Tănase abătut.

— Greşeşti! îl apără Simina pe frate-su. El, Septembrie, sunt sigură că n-a avut încotro şi-a trebuit să te închidă. Ieri l-am tras de limbă. „Ascultă, frate, ce ai de gând cu Tănase”? Mi-a răspuns că închiderea ta aici, în carcera de la post şi nu în alta, are o socoteală. Nu, mi-a spus care... Dar vezi tu, în mintea mea proastă, de femeie, eu am chibzuit că aici te-a vârât tocmai spre a fi pus sub ochii lui buni. Un om care citeşte mult, ca Septembrie, e un om bun.

— După tine, zise Tănase, ar trebui să-i mulţumesc că m-a închis şi mi-a luat arma. Ce mai sunt eu acum? Nici jandarm, nici pungaş! Mai repede pungaş!...

— Taci, mă bărbate, că totul o să se aranjeze. Numai de n-ai fugi!

— Bine, bine! îngăimă bărbatul plictisit, rămânând cu fruntea lipită de fierul rece, pradă unei dorinţe străine de clipa aceea ce-i alerga nebuneşte prin sânge. Du-te acasă şi dormi! E frig! Ştiu că el te-a trimis! Eşti sânge din sângele lui. Tu eşti bună, în schimb, el...

IV

Paisprezece zile a şezut Tănase ţintuit în pat în poziţia morţii, într-o celulă întunecată. Igrasia se scurgea dezolant pe pereţii de piatră.

Evenimente neobişnuite păreau că se întâmplă cu el. Şi se întâmplau. În vreme ce rămânea întins pe pat cu trupul lui vlăguit, sufletul lui părea că iese din corp şi aleargă departe, departe. Aleargă peste ţări şi mări, peste ţările şi mările al căror nume nu-l auzise niciodată. Astfel se trezi într-una din zile la uşa femeii visate.

Femeia visată locuia într-o altă ţară, depărtată, în centrul unui oraş străin, nu prea mare, dar civilizat, unde în clădirile înalte, cu mai multe etaje, se introdusese de curând, ascensorul.

Femeii visate îi plăceau ceasurile cu nisip. Tănase tocmai urca cu liftul spre unul din apartamentele clădirii înalte, purtând sub braţ o clepsidră.

Femeia visată îi iese în întâmpinare surâzând. O! nu e deloc bătrână. Pe drum îl obsedase această idee, că femeia visată ar putea să fie cu mult mai în vârstă decât el. Nu era. Blondă şi cu ochii imenşi, albaştri, o găsea destul de reuşită. Ceea ce-l impresiona la ea era bărbia neobişnuit de fină.

Femeia îi luă ceasul cu nisip şi-l adăugă la celelalte, căci avea foarte multe, într-o nişă a apartamentului.

— Eşti fericită? o întrebă Tănase fără a nimeri cuvântul potrivit; voia să-i spună dacă ea e mulţumită că el îi adusese o clepsidră atât de frumoasă.

— Da! murmură femeia visată, în vreme ce îl invită să stea jos pe scaun şi se apucă să toarne ceai în ceşti de porţelan.

— Dar tu? întrebă femeia.

— Trebuie să recunosc, vorbi parcă un alt om în Tănase, că mă simt fericit!

— Asta-i bine! se bucură femeia visată. Totuşi ţi se pare curios că eşti aici? Nu-i aşa? îl întrebă ea zâmbind.

— Da, tare curios!

— N-ai fi crezut că poţi sta, pe aceeaşi canapea, alături de mine, nu?!

— Nu mi-aş fi închipuit! răspunse Tănase simplu. Şi acum mi se pare că visez!

Femeia visată dădu uşor capul pe spate şi râse încet, după cum i se păru jandarmului, cu nespusă eleganţă. După un timp îl privi în ochi surâzând şi adăugă:

— Totuşi mi-ai ghicit până şi gândurile!... şi se uită recunoscătoare spre clepsidră.

Tănase muie buzele în ceaiul aromat, apoi rosti încruntând uşor din sprâncenele stufoase:

— Parcă te-aş cunoaşte de mult! Ce zici de ideea mea?

— Dar mă cunoşti de mult! îi luă vorba din gură femeia visată. Nu-ţi dai seama ce vorbeşti? Apucă ceainicul de toartă şi turnă iarăşi în ceaşca goală. Un refugiu minunat, ceainicul acesta de argint.

— Nu, rosti Tănase cu sinceritatea brutală şi nestăpânită a bărbatului aprins. Acum te văd pentru prima oară. Eşti femeia visurilor mele. Vrei să fii prietena mea?

— Dar sunt! Femeia visată roşi până în vârful urechilor. Ce ai astăzi?

— Astăzi te văd pentru prima oară!

— Dar ai fost şi ieri!

— Ieri? Ciudat!

— Ai fost ieri şi alaltăieri; de trei ani de zile vii mereu.

— Ţi-am uitat gustul buzelor! Nu e curios?

Femeia visată coborî pleoapele şi nu spuse nimic, surprinsă. Genele nespus de lungi îi umbriră obrajii.

— Încă nu m-ai uitat! şopti ea cu tristeţe. Încă… şi asta-i bine.

— Dar te iubesc, cum poţi vorbi aşa! Te iubesc de când am început să devin bărbat, murmură Tănase arzător, rămânând ţeapăn şi palid. Şi, cu toate că rămăsese ţeapăn şi palid, Tănase o dorea cu pasiune, brutal, feroce, nestăpânit, animalic. Rămăsese paralizat pe canapea; cu femeia visată nu putea să procedeze la fel ca şi când ar fi într-o casă deocheată din oraş.

— Nu ştiu ce s-a întâmplat cu mine! exclamă Tănase în cele din urmă. Surâdea încurcat.

— Dacă mi-ai spune ce se petrece cu tine, m-ar interesa! şopti ea emoţionată.

— Crezi?! exclamă bărbatul. Se îndoia de sine însuşi şi femeii îi atrase luare-aminte această pronunţată ezitare.

— Bineînţeles! Ce ai astăzi! se miră ea. Eşti complet schimbat. Nici nu te mai recunosc. *Parcă n-ai mai fi tu!*

— Nici eu nu mă recunosc! şopti Tănase întristat. Parcă am venit de trei ani pe la tine şi parcă n-am venit niciodată. Parcă te-aş cunoaşte de mult, dar parcă acum te văd pentru prima oară.

Eşti tu acea pe care o văd. Ori o altă fiinţă, o femeie cu un trup nou şi cu un suflet nou?

— Glumeşti?

— Nu. Uite, mărturisi Tănase, încrucişând braţele, mereu mă cred într-o ţară străină, stând de vorbă cu o femeie visată. O femeie visata pe care o cred marchiză. O femeie inteligentă, sensibilă, distinsă, care e marchiză. Ce bizar!

Ea se revoltă într-un fel deosebit de gingaş:

— Dar sunt marchiză! Numai că nu ştiu dacă sunt femeia visată! şi râse scurt.

Se priviră în ochi. Tănase coborâse parcă dintr-o lume feerică, unde necurmat picura o rouă proaspătă, iar în păduri cântau viori…

— Sunt sigură, sublinie femeia visată, care se dovedise în cele din urmă a fi marchiză, în clipa când iubiţii mei câini albi de vânătoare nu te-au lătrat şi nici n-au încercat tentativa să te atace, atunci am înţeles că eşti totuşi acelaşi. O, doamne, cât eşti de schimbat! şi-l sărută aprins.

— Ciudat! spuse Tănase gutural. Îmi amintesc de forma trupului tău, îmi vin în minte cuvinte, intimităţi şi gesturi. Mişcări mai elocvente decât orice vorbire, deşi nu te-am îmbrăţişat niciodată… Vorbesc parcă altfel! Cuvintele sunt nespus de alese. *Eu sunt eu,* şi totuşi… parcă n-aş fi.

— Iarăşi? se opuse marchiza gata-gata să se supere. Aşa ai vorbit întotdeauna, îl asigură ea. *Tu eşti tu,* acelaşi ai fast mereu, nu văd de ce te îndoieşti!

— Nu, n-am vorbit întotdeauna aşa. Sunt un simplu jandarm, n-am avut niciodată cuvinte alese.

Ştiam doar să înjur şi să bat. Habar n-am avut că pot rosti vreodată cuvinte alese. Ți-am spus, sunt jandarm.

— Dacă o să o ţii aşa mereu, poţi să pleci! Auzi, jandarm! Fu surprinsă femeia visată, femeia marchiză întunecându-se de enervare.

De ce căuta s-o supere? Aşa debutează orice idilă? Senzaţiile trecute se amestecă nemărturisit cu cele prezente, pentru a favoriza naşterea unui sentiment râvnit. Faptul acesta cert nu rămâne străin nici celor de şaisprezece ani. El la şaisprezece ani n-a ştiut-o. Dacă îşi aminteşte bine, la şaisprezece ani… era o după-amiază cu soare, un soare dogoritor şi o femeie cu părul roşu şi unghiile roşii puternic ojate venea spre el… înainta ca într-un viitor primplan cinematografic. Un prim-plan care se măreşte, se măreşte, până devine plan de detaliu mare, monstruos, oglindind o aluniţă pe umărul stâng, dezgolit şi transpirat.

Femeia visată îi întinse mâna prinzând-o într-a sa.

Fi îi pecetlui încleştarea şoptind:

— Aş dori să te fac fericită! Iartă-mă c-am fost grosolan! Aşa sunt eu,… aşa sunt! Iartă-mă! Iubeşte-mă! Iartă-mă! Iartă-mă!…

Ninsoarea îngheţată lovea în fereastră producând un zgomot asemănător unor gene lungi. Genele unui animal alb, format dintr-un milion de ochi albi. În cameră mirosea a brad şi a zăpadă.

Tănase luă ceşcuţa de ceai şi sorbi lichidul

aromat. Ceaiul era atât de bun, în casă era cald, apropierea femeii dădea întâlnirii şi momentului o prospeţime nemaiîntâlnită. De emoţie simţi că izbucneşte în plâns.

Cât de departe erau grijile! Senzaţiile lui din trecut, celula rece de piatră, iarna din munţii României. Exclamă:

— Amândoi ne simţim bine unul cu altul. Să lăsăm părerile mele stupide. Nu sunt jandarm şi nu voi fi jandarm. Cred că n-am fost niciodată jandarm!... E ca şi când natura întreagă ne-ar fi hărăzit. Tu, aşa după cum ai spus mă iubeşti, nu-i aşa? Mă iubeşti şi eşti marchiză.

— Te iubesc foarte mult! Marchiza vârî o bucăţică de pesmet în gură şi, în vreme ce fizionomia ei deveni aspră şi încordată: parcă n-ai observat că te iubesc foarte mult.

— Ba da, întări Tănase, dorind-o înflăcărat până la durere. De ce ar trebui să despicăm firul în patru? Pentru ce e atât de greu să fim noi înşine? Eu n-am fost jandarm nu sunt şi nu voi fi jandarm. Tu, marchiză, ai mărturisit că eşti prietena mea, aşa este?

— Da, murmură marchiza, simt asta! Simt că *devin* prietena ta!

— Simţi?! El tresări privind-o fix în ochi. Nu eşti sigură?!

Un ropot puternic de nea amestecat cu gheaţă clătină fereastra sinistru. Tresăriră neliniştiţi. Necunoscutul parcă s-ar fi concretizat ameninţându-i de afară, din ger, cu nişte ochi de monstru. Cu toate acestea o puritate nouă coborî,

rece, în sufletele lor neliniştindu-le. Mâinile lor calde se reîntâlniră ca într-un joc al zbuciumului sufletesc neexteriorizat decât prin atât.

Tănase rosti:

— La fel sunt şi eu!!

Se trezi în celulă, cu regretul că fusese un vis.

Marchiza frumoasă, de o inteligenţă şi un mister ce fascina. Femeia visată, femeia marchiză era departe; plecase parcă pe o planetă unde bietul Tănase nu avea nici un fel de acces. Plecase pe o planetă depărtată şi presimțea, cu înspăimântarea aprinsă a inimii îndrăgostitului, că nu va mai avea vreo întâlnire cu ea în nici un alt vis. Că visul acela, petrecut acum câteva minute, avea să fie ultimul.

V

În zilele următoare a nins mai mult. O zăpadă pufoasă, amestecată cu ploaie, săruta pământul. Fulgii albăstrui cădeau în curtea postului de jandarmi la rădăcina celor doi brazi şi se prefăceau în tină cleioasă.

Vreme rece şi umedă. De nicăieri nu sosea nici o amnistie. Ochii lui Tănase străluceau de febră; hainele şi le rupsese de nervi. Îl tortura mai mult decât orice, chiar decât singurătatea, nespălarea. Regreta, în unele momente de disperare, că nu e animal. De mic copil văzuse că animalele din preajma casei omului au o limbă. O limbă aspră şi caldă, plină de salivă cu care-şi ţesală blana…

Într-o noapte se visase sperietoare de ciori în

curtea Castelului din Vicleni. Ţurţuri luminoşi de gheaţă se măriseră treptat pe îmbrăcămintea lui.

Ar fi îngenuncheat să se roage pentru soarta sa neaşteptată. Dar se schimba oare ceva?!... N-avea să se schimbe nimic. Septembrie Perdeleanu îl zvârlise aici. El avea să-l ridice ori să-l uite. Era în mâinile acelui om periculos.

...Printr-o asociaţie de idei se trezi alergând la marginea unui oraş. Alerga în întâmpinarea femeii visate. Alerga sub un cer al zorilor de zi în care oricine desluşea desimea stelelor. O teamă copleşitoare îl cuprinse. Îi tremurau mâinile.

— Sărută-mă, iubito, îi cerea marchizei. Sărută-mă, sărută-mă! Braţele tale de chihlimbar să mă îmbrăţişeze.

De nu m-aş trezi!

Nu vreau să mă trezesc în corpul meu de jandarm. Vreau să fiu mereu în corpul acesta ce e lângă tine.

Să mă trezesc şi să adorm în corpul acesta, să fiu mereu şi perpetuu până la moarte. El, omul care vine şi se întâlneşte cu marchiza, tânărul frumos şi liber, cuceritorul.

El nu ştie că sunt eu, toţi nervii lui cred că sunt El, în vreme ce eu ştiu bine că El sunt Eu. *(Oh, doamne, cum vine asta? Nu înţeleg nimic, și totuşi?...)*

Ce fereastră miraculoasă s-a deschis în faţa mea, o mie de ochi parcă privesc către stele şi-mi apropie lucruri până ieri miraculoase şi nemaivăzute.

Nu-mi aduc aminte de trecutul Lui, al acelui

bărbat cuceritor, nici nu vreau să-l ştiu. *El* nu este jandarm, n-a fost jandarm şi nici nu va fi jandarm. *El* are un trecut pe care nu-l ştiu şi nici nu vreau să-l ştiu.

Îl cunosc prea bine pe-al meu, îi şoptea un glas venind din depărtări, şi-mi creează repulsie.

Amândoi suntem acum unul într-altul, prezentul meu cu al Lui se contopesc.

Suntem înfometaţi după perfecţiune. Cine ştie unde începe prezentul Meu şi unde al Lui?

El rămâne adormit în Mine, îl port mereu în suflet, în carne şi-n toate înţelesurile lucrurilor ca pe o amintire. Una din cele mai plăcute amintiri.

N-aş vrea să mă mai trezesc în umezeala şi tristeţea orelor de carceră, când vine amurgul şi frigul strecurat pe sub uşă se subţiază… îl implor să rămân cu El, trupul adorat de marchiza cu mâini de chihlimbar, în salonul acela plăcut la fereastra căruia ninge continuu.

El nu m-aude. El doarme adânc, un somn necunoscut, evident dirijat de o putere enormă, enigmatică, la fel ca într-un roman fantastic.

Un gând amar îmi şopteşte la ureche o presimţire.

— Să nu te trezeşti! mă povăţuieşte gândul. Căci atunci *prezentul* trăit împreună cu El, flăcăul frumos, cuceritorul, ce se întâlneşte cu marchiza, femeia-iubită, femeia-visată, va pieri şi tu te vei prăbuşi fără nici o mângâiere în prăpastia închisorii! Vei fi ca şi mort. Un mort rece şi trist. Te vei prăbuşi în prăpastia unei realităţi îngheţate.

Ce înseamnă asta? se întreba Tănase. Adică eu

nu mai sunt eu? Eu sunt o altă persoană? Un alt bărbat, ce se întâlneşte cu marchiza, femeia-iubită, femeia-visată? Dar dacă aş fi un alt bărbat de ce trebuie s-o văd *eu* pe marchiză prin acel bărbat? De ce să n-o văd cu ochii mei? Ochii mei de jandarm. Nu de fost jandarm, ori de viitor non-jandarm. Mă numesc Tănase Ghirescu şi *sunt Jandarm.*

De necrezut, şi totuşi admisibil, în situaţia mea bizară, că sunt jandarm în târgul Vicleni.

— Încă nu sunteţi un trup, bolborosea glasul, e adevărat! Dar când veţi fi un trup, tu vei intra în El; atunci va începe tragedia. O tragedie înfiorătoare şi măreaţă. Pieptul tău, picioarele tale, fruntea şi mintea ta, tot ce a fost al tău va zace pe pătura groasă şi murdară din celula de pe Valea Prahovei. Conştiinţa va fi departe, departe, pe meleaguri, unde de curând se introdusese ascensorul, unde marchizele beau ceai privind la câini albi de vânătoare tolăniţi pe blănuri scumpe. Atunci vei fi treaz în *El,* copleşit de groaza ca El să nu se trezească, dorind să-i acoperi ochii şi simţirea, ca să vezi şi să simţi tu, prin El. Dacă tânărul acela situat la sute de kilometri depărtare va afla că în el s-a introdus conştiinţa unui alt om, atunci lumea se va stinge pentru tine Tănase Ghirescu. Tânărul acela străin va voi să fie singur, aşa după cum ai fost şi tu Tănase Ghirescu, singur, un om, un jandarm oarecare, căutând în tot locul şi în orice clipă să te realizezi, fie chiar şi bătând, arestând... Un om identic cu el însuşi, aşa cum suntem noi, toţi oamenii de pe pământ.

E în puterea acestei forţe să dirijeze coordonând totul: gândurile, ideile, senzaţiile mele şi ale lui. Căci dacă *El* se va trezi şi va constata că nu mai are conştiinţă, că locul ei a fost ocupat de conştiinţa altui om, înapoi calea ţi-e închisă…

Vocea cu ondulări metalice încetă brusc. Jandarmul Tănase Ghirescu, începea să se trezească dintr-un somn adânc. Dar, în definitiv, se întreba el, visul acesta nu e mai real decât visele trăite până acum?

Ce resurse sufleteşti îi impun cu tărie acest vis? S-ar putea să fie victima unei obsesii, dar mai presus de orice, Tănase intuia, cu pregătirea lui simplă de jandarm, lipsit de şcoli înalte, că ceva straniu se infiltrase în propria lui viaţă. Era ca şi cum cineva străin îi pătrundea în conştiiinţă, i-o smulgea ca să i-o trimită la sute de kilometri depărtare, înlocuind conştiinţa altui trup? Un trup de bărbat, *ceva mai tânăr decât el,* după câte îşi dădea seama, a cărui faţă n-o văzuse niciodată, (căci – neaşteptată prevedere – marchiza nu avea în interiorul acelui salon nici o oglindă). Trupul acelui bărbat străin se mişca, vorbea, acţiona într-un anume fel, fără ca să-şi dea seama de existenţa unei conştiinţe străine, a lui, a jandarmului Tănase Ghirescu…

VI

Se scursese astfel paisprezece zile de încarcerare până când Perdeleanu, şeful de post, cumnatul său, fratele Siminei, păşi în celulă solemn.

Cum Tănase şedea întins pe pat, cu bărbia în piept, Septembrie Perdeleanu i se părea mai înalt şi chiar mai slab. Septembrie tăcea, cu ochii lui mari arzători, privind prin transparenţa ferestrei ninse din abundenţă. Abia în clipa aceea, Tănase observă la cumnatul său o uşoară nuanţă de mister, degajată din chipul lui slab, osos şi galben – o mină galbenă ce fascina.

Nervii sensibilizaţi ai lui Tănase, din pricina celor paisprezece zile de detenţie, sesizară o scurtă nuanţă de umor în această tăcere.

Dar Septembrie Perdeleanu nu de asta îl închisese în această celulă. El era afectat de ceea ce făptuise, la beţie, cumnatul său Tănase Ghirescu. Greşise într-un fel atât de profund, încât greşeala lui nu afecta numai obligaţiile legale jandarmereşti, ci însăşi cea mai elementară atribuţie civică. Nu sărise să ajute un om aflat în primejdie de moarte, ba mai mult, ameninţând cu arma, oprise iniţiativa celorlalţi cetăţeni, care ar fi sărit, poate, în valuri, s-ar fi sacrificat, de n-ar fi fost el. Făptuise acest act în numele cui? Oare sub influenţa acelei puteri, care-i transmitea un vis mai real decât toate visele de pe pământ? Pentru că, de fapt, nu era un vis, ci un fenomen, mai degrabă, cu totul şi cu totul particular pentru conştiinţa lui Tănase Ghirescu. Un fenomen de nepătruns.

„Oare voi fi eliberat?” se întreba Tănase în clipa când Septembrie Perdeleanu intra solemn pe uşa carcerii. Presimţirea că va fi eliberat îi strecura o vagă melancolie în suflet.

Îşi spunea că e posibil ca o dată cu eliberarea sa, evadarea într-un alt trup, al bărbatului dintr-o altă ţară, aflat la sute de mii de kilometri depărtare, să nu se mai repete. Va fi din nou ceea ce a fost, adică un simplu jandarm pe nume Tănase Ghirescu, om al dracului, frumos însă, cu sufletul sucit, care atrage privirile fetelor, când cu pasul hotărât şi ţinuta dreaptă, înţepând aerul cu cozorocul de lac al chipiului strălucitor trecea pe sub ferestrele Străzii Mari.

Iată-l acum abătut şi trist în biroul şefului său.

După vreo câteva secunde de la sosirea lui Perdeleanu, care îşi luase în serios rolul de a tăcea, intră Hondru purtând o tavă cu un copan de curcan dat la cuptor, aburind.

Ce neobişnuită fusese constatarea că foamea nu-l torturase până atunci? Tot timpul refuzase ciorba şi pâinea acră de carceră. Acum foamea i se înfipse în stomac cu forţa unei gheare sfâşietoare.

Se repezi şi înfulecă totul până la ultima îmbucătură. Grăsimea se scurgea dulce între gingii, carnea curcanului era picantă şi pufoasă. Înfulecă multă vreme în tăcere, privit la răstimpuri de şef şi de Hondru, ce rămăseseră în picioare, năuci.

Destupară şi o sticlă de vin vechi, ce purta pe albul sticlei paing pe jumătate putrezit. Vinul chihlimbariu,, amintindu-i de culoarea mâinilor marchizei, gâlgâi în paharele bine spălate.

— Măi, i se adresă Septembrie Perdeleanu, cu ochii pe jumătate închişi, ciocnind paharul cu Tănase. Cât ai stat aici, m-am gândit că tu porţi o

tărie neasemuită! O tărie ce mi-a rămas multă vreme ascunsă. Tu suferi, mă, fără să crâcneşti.

— Hm! mârâi Tănase ursuz şi neconvins, tamponându-şi gura cu şervetul alb. Ce prostii îţi mai trec prin cap! Aşa o fi dacă zici tu! Dar cum să ţi-o spun? Pe mine alte gânduri mă farmecă…

— Ce fel de gânduri, Tănase?

— Ţi-o spun pe şleau! Te-aş da jos! Te-aş da jos cu mare plăcere, ca să conduc secţia de jandarmi mai bine, aşa cum ştiu şi cum am învăţat. Nu cu temeri şi viclenii turceşti, cum faci tu, Septembrie Perdeleanu! Adeseori nu ştie nimeni pe ce lume te afli şi de cele mai multe ori se îngreţoşează omul de tine. Aş conduce cu mult curaj, aşa cum cere moda azi. Strună ar merge totul! Te asigur! Degeaba mă priveşti aşa urât! Uite cum! Unele, cam încurcate, le-aş da uitării cu desăvârşire. Nu mi-aş aprinde paie în cap din asta…

În afara treburilor noastre aş organiza un bordel, dar știi, straşnic, cu marfă a-ntâia! Bordelul m-ar finanţa cu taxe pe sub mână, ca să-ţi spun drept. Adevăraţii bărbaţi din târg s-ar simţi bine, şi jandarmeria la fel. Aş mobiliza hingherii ca să nu se preumble nici o jigodie murdară ori turbată în timpul arşiţelor verii, când lumea iese să ia un pic de aer pe sub brazi, la promenadă. Aş face curte femeilor frumoase, chiar şi la prinţese. Hai, zi! N-am înnebunit în puşcărie? şi râse fără să se poată opri.

— A! tresări Septembrie Perdeleanu un pic amuzat de tot ceea ce auzea. Cu prinţesa… cu ea în persoană, am vorbit chiar azi. Închipuieşte-ţi,

relata şeful lui Tănase cu un glas cam dogit, alterat de tutun, prinţesa a oprit rabla ei de maşină lângă Cazinou şi mi s-a adresat tare radioasă: „Domnule şef, poţi să-mi faci un serviciu? mi-a spus. „Doamnă, îi zic, orice vorbă aruncată de Alteţa Voastră devine o poruncă pentru reprezentantul ordinii din Vicleni!” „Bine, a zis prinţesa, făcând botul acela de maimuţă, dat cu prea mult fard, am să-ţi cer ceva care nu va fi prea uşor”. Şi ce crezi că-mi zice, ştii?!

— De unde vrei să întrezăresc? bolborosi Tănase aproape plictisit.

— „Te rog, zice prinţesa, să-l eliberezi chiar acum pe domnul Tănase Ghirescu, auzi? Vina lui e atât de mică! Neînsemnată, domnule Septembrie Perdeleanu!” îmi spusese „domnule Septembrie Perdeleanu” cu o politeţe nesperată. Ea, care altă dată nici nu m-ar fi salutat. Şi-am simţit o drăgălăşenie în felul cum îşi ţuguia buzele. „Iar după ce-l eliberezi – căci ai să-l eliberezi, nu-i aşa? – spune-i domnului Tănase Ghirescu să treacă şi pe la mine să-mi facă obişnuita vizită de politeţe”. Apoi s-a urcat la volan, a ambreiat rapid, şi-a pus ochelarii de soare, a fluturat mănuşa şi m-a lăsat ca trăsnit în drum.

Urmă o tăcere îngheţată, apoi Perdeleanu zise:

— Ce legătură ai tu cu prinţesa?

— Glumeşti? zâmbi Tănase triumfător…Ştiu că am legături doar cu femei visate, cu marchize, nu cu prinţese, cum pretinzi tu!

Râseră amândoi amuzaţi. Tănase ştia că totul va fi luat sub forma unei glume, de aceea, când

Septembrie Perdeleanu încercă să-l tragă de limbă, el refuză. Era un subiect ceţos.

Marchiza, personaj atât de scump inimii sale, se depărta în aura unui vis romantic. Imaginea ei se prăbuşea în dureri şi visuri, simboluri şi dorinţe neexprimate. Şi oricât se străduia să o mai reîntâlnească, din ziua când a ieşit din carceră, spre nespusa lui suferinţă, nu izbutea.

VII

E dis-de-dimineaţă. Ramurile parcă plâng. Apa se scurge, lacrimi, pe lemnăria udă a cerdacului. E toamnă şi stă întins în pat alături de Simina. Nu, nu e toamnă. De mult a nins, acum se împrimăvărează. Se amestecă imaginile asemenea anotimpurilor, iar asta se datorează faptului că ar vrea să trăiască încă o dată întâlnirea cu o femeie visată. Ochii îi deveniseră meditativi, tot privind pe fereastra aceea care nu mai e cea de demult, fereastra din celulă… Simina doarme somnu adânc. Parcă vocea marchizei, femeia visată, se apropie de urechea lui şi-l întreabă

— Te mai gândeşti la întâlnirea noastră?

— Nu prea, minte el.

— Eu mă gândesc, deşi sunt femeie! răspunde marchiza.

— Am uitat tot!

— Poate acesta este rostul bărbaţilor, să uite! completează marchiza cu regret.

— Poate acesta este rostul femeilor, să aştepte! bolboroseşte Tănase, simţindu-se tare deştept.

— Cine poate spune care e rostul nostru cu

adevărat? întreabă marchiza cu o nuanţă artificioasă în voce.

— Rostul meu e să te aştept! zise Tănase răspicat şi bărbos.

— Şi eu care credeam că iubirea se naşte din tăceri şi că m-ai uitat cu desăvârşire!

— N-am să te uit niciodată, căci eşti femeia visată, şi desăvârşire ar fi pentru mine dacă am sta totdeauna împreună.

— Îmi place tot ce-mi spui tu acum, omule! Te iubesc, nu înţelegi, de ce m-ai părăsit atâta vreme?!…

— Îmi vorbeşti atât de deosebit, încât, simt că, închizând ochii, te voi atinge cu buzele. Dar nu pot să te ating cu buzele. Eşti departe… Fii bună atunci şi dă-mi adresa ta, ţara ta, oraşul şi strada ca să mai pot ajunge o dată la casa ninsă, cu câini albi şi cu focul aprins în cămin. E război, dar voi căuta să străbat hotarele ca să fim iarăşi în dreptul aceleiaşi ferestre… Ei, ce zici?!

Marchiza tace, parcă i-ar fi pierit graiul, apoi totul se topeşte, risipindu-se ca un nor alb pe un cer de vară. Dialogul dintre el şi femeia visată fusese o iluzie. Simina doarme. Ceasul deşteptător ticăie enervant. Sunetul sec, ritmic, dar persistent, îi răneşte timpanele.

VIII

— Ascultă, nevastă, e adevărat ce mi-a trăsnit aseară prin somn?!

— Ce?! întrebă Simina punându-i în faţă o cană de pământ plină cu lapte proaspăt.

— Îmi frec, precum vezi, fruntea, zise Tănase încurcai şi gândurile-mi zboară. Nu mă dumiresc de fel! Să nu-mi pierd şi mintea ce mi-a mai rămas.

— Ha-ha! râse Simina, muşcând dintr-un codru de pâine. Nebun ai fost de când ne-a pus pirostriile pe cap la biserică. M-am întors către tine, cum cerea datina, coru cânta – şapte sute de lei, l-a plătit naşu – era un cor nu glumă. M-am întors, şi în ochii tăi s-a oglindit groaza. Am citit în ochii tăi cum te vârau cu de-a sila într-un sicriu Brrr! mi se zbârlea părul măciucă. Dar zi, nu lua în seamă la prostiile ce ţi le-nşir! Ce ţi s-a năzărit?

Tănase dădu pe gât restul de lapte din cana de lut.

— Nu prea-mi vine să spun! Nu ştiu cum faci, că totdeauna îmi tai cheful!

—Ei, zi! îl îndemnă Simina îngrijorată. Oi fi avem vreun temei de ţi-e teamă că-ţi pierzi minţile!

— Zic, na, dacă-mi aduci niscai murături, un boţ rece de mămăligă, cum o fi, şi-o bucată de carne prăjită din garniţă.

— Pretenţios ai fost şi năzuros, Tănase!

— Dacă mi-e foame, femeie!

— Burta o să-ţi ucidă toată isteţimea minţii tale! spuse Simina cu năduf, când să iasă pe uşa cu pirogravări în lemn, uşa din casa cea nouă.

— Stai! porunci Tănase, cu glasul lui cel de la post.

— Ho, că m-ai speriat, natantolule! Mă crezi o dedată la destrăbălări de-ţi ascuţi limba la mine? Nu-s cea din urmă târfă îmbrâncită pe podeaua

postului de jandarmi.

— Stai, şi încremenească-ţi clonţul! S-aduci şi-o ceapă mare, mai degerată, alege una de-ale dulci, s-o crăpăm cu pumnul de marginea mesei să lunece fasolea ca unsă.

— Aşa-i, bărbate, bine-ai zis! Mi-ai stârnit şi mie poftă de mor. Aduc iahnia de fasole de alaltăieri să mănânci s-arunci cu căciula în câini.

Simina îi puse încet toate astea în faţă, pe un ştergar alb, cum ştie ea, ţărăneşte. Tănase înfulecă încet, cu melancolie. Simina nu-şi găseşte locul pe scaun; dă cu piciorul în pisică, să se mute mai încolo javra leneşă şi purecoasă. Nu ştie ce se ascunde în capul plin de minuni al bărbatului ei. Mereu o minunează cu un soi de vorbe ce parcă răzbat dintr-o călătorie plutind pe deasupra oraşelor şi ţărilor, a apelor şi a veşniciei.

— Hai, zi, ce ţi s-a mai năzărit?! suspină Simina nerăbdătoare.

— S-a rupt frontul la Iaşi, nevastă, şi nemţii fug ca potârnichile, când vânătorul a tras din plin într-un cârd!

— Lasă, zise femeia, agitând palma, altceva te râcâia la inimă! Nu ocoli, ştii că te prind. Oi fi tu mare jandarm la postul tău, prinzi hoţi şi derbedei ca şoareci în cuşcă, dar aici eşti prins precum mă ştiu, de mine, şi nu mi-ai scăpat niciodată. N-ai să-mi scapi nici acum.

Tănase morfolea între măsele o bucăţică dulce de slănină. Zise:

— Poporul o să se răzvrătească împotriva tiraniei nemţeşti. O să ceară o altă libertate, ai să

vezi, numai!…

Cu braţele încrucişate pe piept Simina i se uită fix în ochi zicând:

— N-o mai face pe prorocul Izechil şi spune nebunia ce-ţi zace în cap! Îs curioasă!… Frecă un măr în mână şi i-l întinse: E ultimul!

— Sunt trist c-a secat butoiul de vin; acum nu mai avem nici mere! Ori primăvara, când se schimbă sângele în noi, cere să căpătăm noi puteri. Altfel ne părăsesc forţele, ca pe nemţi aliaţii.

— Spui ori ba?! îl somă Simina aproape furioasă.

— Nu-mi vine! Ai să zici că iarăşi mă pândeşte strechea.

— Să mor dacă scoţ o vorbă! îl asigură ea.

— Nu eşti tu de-ale tăcutele! spuse Tănase cu ifos.

— O fi vreo trăsnaie de tot nebună? sări Simina găti să-şi dea duhul de curioasă ce era. Mai tare ca înecul răposatului ăla sub sloiuri?! Brr! Şi-acum mă cuprinde frigul şi parcă mă fac lemn la gândul că băutura ce-ţi ardea creierii a lăsat să piardă sub gheţuş un creştin aşa de soi!… Cum se poate să fi făcut una ca asta măi Tănase?!

— Hai, termină, să nu te-ating!

— N-ai decât, ştii că-mi place când mă baţi! Ce, nu eşti tu bărbatul meu?! Ia te uită!

— Bine, fă, nebuno! că mie îmi zici nebun, dar tu eşti a mai nebună de pe lume! Cum să dau în tine?! Palma, biciu şi îmbrâncitul sunt ale slujbei.

— Loveşte-mă tu şi n-am să zic nimic! Ai să vezi ! De-asta nu eşti bărbat pe de-a-ntregul

pentru că nu m-ai buşit! Dacă te-ai luat după frate-miu, Septembrie Perdeleanu! E cu păcat să vorbesc, dar nici să tac nu pot! Fug femeile de el ca dracu' de tămâie, că-i şcolit! Mde! Fin, delicat, nu ca noi… nişte oameni de rând, acolo, care mâncăm fasole cu ceapă şi ne miroase gura a hamsii.

— Ia, nu-l mai vorbi de rău pe frate-tu, că ţi-e frate iar când mi te-ai agăţat de gratii, la carceră, parcă erai de altă părere… o zădări Tănase tăind în două mărul şi dându-i jumătate.

— Eh! am zis ce mi-a trecut prin cap de teamă să n-o întinzi! De fugeai din carceră atunci, cădeai din lac în puţ iar frate-miu, cu toate că mai ţine la mine, de, ca soră rămâne neputincios în faţa vremurilor! apoi se revoltă. Ce tot vorbeşti tu? Te mânca Curtea Marţială. Lasă, că şi Septembrie, frate-miu, e os sucit ca tine. Niciodată nu ştii ce-i zace în inimă şi-n cap! S-a împotrivit el, când a fost să mă mărit cu tine! Ce vrei? Ştia ce grea e meseria de jandarm! E acrit până peste cap. Dar acum te-a apărat. Ţi-o jur! N-am de ce să te mint, că nu prea ţin cu el. Septembrie e un om, nici în car, nici în căruţă. Când îl cauţi acasă, nu-i. Umblă brambura pe coclauri, naiba ştie pe unde-şi duce veacul. Măcar de-ar avea vreo ibovnică, să trăiască cu ea în ascuns de lume! Aş! Ţi-ai găsit! Om la aproape patruzeci de ani şi nu ştie nimenea ce-i cu el. Nici eu că i-s soră. Şcoala aia, care a făcut-o el demult la Bucureşti, i-a cam sucit capul. Aşa gândesc.

— Ce şcoală?! întrebă Tănase mirat.

— La Bucureşti, nu ştiai?

— Nu.

— Cu ce bani a făcut şcoala aceea, nici Dumnezeu n-a aflat. Se zice, c-ar fi învăţat, chipurile, o şcoală de ingineri. Vreo cinci ani a stat pe-acolo. Praful s-a ales de învăţătura lui... Acum mă duc la grajd să dau vitelor de mâncare, că-s flămânde.

Ultima parte a acestei consfătuiri cu nevastă-sa l-a determinat pe Tănase să devină gânditor.

IX

În acea dimineaţă de început de primăvară, Tănase ajunse la uşa Castelului şi aştepta să treacă pragul, mai bine-zis, să i se deschidă uşa grea de fier forjat. În cele din urmă poarta se dădu în lături şi gândul îl purta cu oarecare emoţie şi reţinere, bucurie şi satisfacţie spre înalta doamnă, care, în câteva clipe, avea să-l privească. Prinţesa nu conta în ochii săi ca femeie, dar Tănase reflectă că va folosi mijloacele cele mai abile ca înalta doamnă să ajungă în ochii şi în mâinile sale *ceea ce va voi.* Nu, n-o să-l refuze... Niciodată o femeie nu l-a refuzat pe el... *Cine este el?* De ce-l ajută femeile, când, uneori, nici nu are vreo simpatie pentru ele?! Nu se poate pune totul pe seama înfăţişării sale. O, nu! Nici vorbă! Şi, în felul acesta, pe încetul, Tănase ajunse la întrebarea filozofică ce şi-o pun adolescenţii în şcoală, când efervescenţa culturii şi receptivitatea la idei noi, dată, mai ales, de contactul cu ştiinţele pozitive şi cu literatura, şi-o pun cu atâta frecvenţă: „Cine

sunt eu?” O idee, ce-a iscat în toate vremurile tragedii, drame, conflicte între generaţii, dorinţa fierbinte de afirmare, sila şi repulsia. Tănase era cu atât mai încurcat cu cât la întrebarea firească: „Cine sunt eu, în momentul de faţă?” nu izbutea să dea un răspuns mulţumitor.

Tremura, prea avea sufletul pe buze şi, cu toate că era ferchezuit şi parfumat, uniforma cea nouă îl cam stingherea. Păşea pe un coridor plin de penumbra ce-i năpădea nările cu un iz rânced de mucegai înflorit. Trăgând cu ochiul într-o oglindă mare cât un perete, cu ape tulburi, îşi zări, pe neaşteptate, obrazul transfigurat de nerăbdare.

Asta aduce ghinion! îşi zise Tănase. Reveni la o figură glacial-serioasă, din nopţile când participa cu Hondru, Lică şi Geambaşu, slujbaşii de la post, la arestări şi bătăi şi observă cum devine tot mai palid, ca şi cum o lumină puternică i-ar fi lovit retina. Ochii mari străluceau frumoşi, negri, ca două stele sub fruntea înaltă.

Aştepta deci, cu armele ascuţite, lupta. Din nou mirosul de mucegai, din coridorul penumbros, îl ameţea. Un curent de aer proaspăt, rece, sosi pe căi tainice, parcă direct din pădurea cu ciuperci răsărite după ploaie. Totuşi Tănase nu-şi pierdu răbdarea, deşi era într-un fel destul de nerăbdător.

În sfârşit, ajunse în salonul cel mare. Reprezentanta celei mai înalte clase din ţară trimise camerista, a cărei ţinută contrasta vădit cu interiorul. Camerista, o tânără fetişcană, era îmbrăcată ceva mai bine ca o precupeaţă de rând

vânzând seminţe în piaţă, iar, dacă apariția ei avea ceva de preţ, aceasta era numai tinereţea obrazului fraged, nespus de rozaliu şi a mâinilor încă subţiri.

— Prințesa vă aşteaptă! murmură camerista, cu un anume accent oficial în voce. Asta suna aproape destul de bine a ritual cunoscut prin castele, necunoscut însă de un simplu jandarm.

Tănase îi mulţumi fetei din vârful buzelor, ca un domn. Astfel îşi închipuia Tănase că mulţumeşte un domn. Urcă scara de piatră, acoperită cu un covor lung purpuriu.

Castelul era înzestrat cu remarcabile bolţi aurii, fresce afumate de vreme, vitralii ocrotite de gratii din fier forjat, reprezentând vag, graţie luminii filtrate şi aproape murdare, portrete necunoscute lui Tănase, în chipuri asemănătoare sfinţilor din biserici, poate chiar sfinţi din biserici, neclintiţi şi frumoşi; îl căută pe însuşi sfântul Gheorghe călărind pe calul său alb, în vreme ce ucidea cu lunga-i suliţă balaurul, dar nu-l găsi. De aceea scara de piatră i se păru şi mai lungă. Se înşirau tablouri mari, cu rame grele, uriaşe, prăfuite. Tablouri de familie: prinţi, prinţese, prinţişori-copii ori prinţişoare-copile în costume vechi, aurite, un domn obscur al Ţării Româneşti şi jos de tot anii când fuseseră pictate tablourile. Tănase se înspăimântă puţin, aplecându-se să descifreze anii de pe tablouri. Una din indicaţiile metalice ale ramelor arăta că tabloul provine din secolul al XVII-lea. Alta, secolul al XIV-lea, şi tot aşa până în negura istoriei. Jandarmul era emoţionat, aproape

amețit de mândrie că se afla acolo, invitat. Iată-l în faţa unei uşi albe, înalte. Aşa trebuie să arate, îşi zise, uşa unui rai îmbătrânit…

Dinăuntru se cernea rar, ca o ploaie difuză, dar armonioasă, o muzică nemaiauzită până atunci de urechile lui Tănase Ghirescu. O muzică ce părea că are ceva din scânteierile soarelui şi ale divinităţii. Tănase se zăpăci de atâta întuneric. Pe pereţi atârnau în penumbră, mirosind a naftalină, covoare cu firul lung şi desene şterse.

Prinţesa apăru cârâind (mai mult din obişnuinţă), ceva pe franţuzeşte. Înaintă spre Tănase, destul de sprintenă, nu se sprijinea în baston, ca de obicei, deşi penumbra salonului în care intrase invita la această primă impresie, Prinţesa înaintă spre Tănase neaşteptat de jovială şi binenevoitoare. Zise:

— Sunt salvatoarea ta, domnule! Ce te uiţi aşa la mine? Nu sunt aşa cum ţi-oi fi închipuit? Cât de chipeş eşti! Ai, omule, o tinereţe înfloritoare! Între timp se aşeză pe scaun, fixându-l cu privirea strălucitoare de pisică ascunsă în întuneric. Mai bine ar fi să tac, să nu te trag de limbă asupra unor subiecte la care n-am acces! Aşa cum tu n-ai avut acces până astăzi în Castelul meu! Râse. Ai şi tu, e firesc, secretele tale, ce să-i faci (ridicase din umeri). Nimeni nu se supără pentru un astfel de lucru. Dar de ce taci?

— Sunt onorat, Alteţă! murmură cu distincţie Tănase.

— Cât de frumos vorbeşti! exclamă Prinţesa mulţumită!

— Nu mă pricep la vorbe frumoase! i-o întoarse el vrând să se aşeze, dar nefăcând-o încă.

— Ei, orice om frumos şi tânăr trebuie să se priceapă la vorbe frumoase! Mai ales când se află în faţa unei femei, nu-i aşa?! De altfel, remarc cu bucurie că ai un ton mult prea dulce, pentru meseria pe care o îndeplineşti, meseria brutală de jandarm. Asta-ţi face cinste! Te preţuiesc, domnule!

— Sunt măgulit, Prinţesă!

— Hai, nu mai face mofturi, i-o reteză ea, cu un anume spirit, şi vino mai aproape, aşa! Mai că nici nu te vedeam! Luiza, strigă ea către cameristă, Luizo, ridică, fato, draperia să ne vedem la faţă!

Camerista, care-l primise pe Tănase, sosi parcă plutind pe apă şi, fără a rosti vreo vorbă, după cum fusese povăţuită, ridică draperia, după care ieşi respectuoasă, în vârful picioarelor, tot aşa cum intrase.

— Ai venit să-mi mulţumeşti! reluă Prinţesa, parcă ar fi uitat ce vorbise.

— Prinţesă… bolborosi Tănase, fără să ştie cu adevărat ce se cade să spună în acel moment.

— Iar te ruşinezi?! O, Doamne, îl apostrofă Prinţesa, amuzată. Ce ţi-e şi cu tinerii de azi!… Soţia dumitale mi-a arătat greutăţile prin care treceai…

— Soţia?! o întrerupse Tănase ca trăsnit.

— Da, da, îl asigură Prinţesa, noi femeile ştim mai bine să privim realitatea decât voi bărbaţii. Nu te mai mira! Noi, femeile, conducem lumea. Iar dacă se întâmplă să fim femei cu adevărat, nu ne

punem mintea cu mândria voastră, de bărbaţi, uneori stupidă! Mă înţelegi?

— Nu, Prinţesă!

— Dar nici nu trebuie să mă înţelegi! Vorbesc şi eu că-mi place să mă aud vorbind. Şi râse. Mai apoi, cu o oarecare tristeţe: Stau zile şi ani în şir închisă în Castelul ăsta, care a început să prindă miros de mucegai. Mi-e teamă că şi inima mea o să mucezească. Apoi, deodată, fără trecere: Mă crezi nebună?

— Vai, Prinţesă!

— Hai, nu te mai înroşi aşa şi spune!... Te-am ajutat, pentru că te ştiam, altfel...

— Mă ştiaţi?! se miră Tănase din nou, fiind de astă dată sigur că se află în realitate şi nicidecum în timpul vreunui vis. Îl cuprinse deodată un dor nespus după femeia visată. Un dor după întruchipările încă de neexplicat, unde el, Tănase Ghirescu, un simplu jandarm, avea cultură şi o conversaţie neaşteptat de spirituală.

— Cum să nu te ştiu?! ripostă prinţesa răguşit. Treceai zilnic cu calul tău alb, acum trei ani, prin faţa Castelului, fără măcar s-arunci o privire spre fereastră.

Tănase îşi încleştă dinţii; gingiile Prinţesei se dezveliră arătând, ce e drept, o dantură falsă, dar impecabilă. Femeia îl părăsi câteva clipe, lăsându-l să zăbovească în faţa unei mese lungi cu o tavă de argint încărcată cu fructe. În acest scurt şi nespus de pitoresc răstimp, Tănase auzea în baie cum executa vocalize pe nările subţiri. Executa cu îndrăzneală şi fantezie un fragment de operă bufă.

Acum zece ani cântase la Palatul Regal în „Rigoletto” de Verdi şi tot atunci lumea bârfea că fusese amanta Regelui Carol al II-lea, la lumina lumânărilor. În orice caz, dacă nu fusese întocmai (lumea vorbeşte multe!), relaţiile ei se extindeau până în cea mai înaltă societate a ţării şi numai gândul că se afla aici, datorită înfăţişării lui, îl determina să se tulbure şi să-şi cântărească cât mai bine gesturile şi cuvintele.

Prinţesa amintise *că-l ştia.* De când?... Cu calul alb trecând pe sub ferestrele castelului!... Mintea îi alerga înspăimântată, ca un iepure pe zăpadă, iarna, într-o pădure, când este hăituit de gonaci şi răzbat din depărtare împuşcăturile vânătorilor. Deodată, ca la lumina unui fulger, descoperi ceva uluitor: oare prinţesa nu era supusă aceleiaşi voinţe străine, reci şi impenetrabile, în dorinţa copleşitoare de-a obţine ceva, ce lor deocamdată le rămânea necunoscut?!...

Se linişti repede. Un aer de parfum şi de corp neaşteptat de tânăr (ah! vezi, Simina avea de ce să se teamă!) îi trezi nările, făcându-le să freamăte. Prinţesa trecu pe lângă el, se aşeză pe scaunul cu spătar din faţă!

—Ia o portocală! porunci Prinţesa privind tava de argint încărcată de fructe.

Tănase nu se mişcă; încremenise ţeapăn lângă masă. Atunci, ea luă o portocală proaspătă (zări unghiile ei lungi, pe care oja se cam, descojise), o curăţă repede, în vreme ce-l privea surâzând pe sub genele rimelate. Abia acum Tănase o vedea pentru prima oară. Devenise deosebit de

frumoasă.

O teamă nedesluşită îi arse inima. Teama de a n-o trăda pe marchiză – femeia visată.

– M-am spălat pe mâini! preciză prinţesa gingaş, cu un realism ce-l îngheţă pe bărbat, în vreme ce decojea portocala.

Să spun, „pentru mine e o mare cinste, că mă aflu la Castel şi mănânc din mâna dumneavoastră o portocală?!” îşi zise Tănase. Sunt fraze ce te clasează printre oamenii de rând, din care el, Tănase Ghirescu, jandarmul târgului, tocmai se străduia să evadeze, ajungând cu sprijinul Prinţesei un om mare. Mai bine să tac, îşi zicea, şi s-o privesc adânc în ochi, fie ce-o fi! Găsi că acest gând e cel mai rezonabil. Și tot privind-o continuă s-o judece: da, da, îşi spuse, e aproape de vârsta când femeia mai are una, cel mult două aventuri, cu cei de-o vârstă cu ea, adică mai mari ca ea…

Dar stai, se apostrofă tot Tănase, ce-s prostiile astea?! Joacă mai departe! Tot mai departe, nu încheia jocul… E cu totul şi cu totul nepoliticos, ca şi o dovadă de proastă creştere, să taci prea mult şi s-o priveşti aşa la nesfârşit.

— Am venit, începu el scorţos şi solemn, să vă mulţumesc pentru gestul de adâncă omenie, ce vi-l datorez! M-aţi scos din puşcărie, Alteţă!

— O, câtă seriozitate! exclamă Prinţesa şi izbucni în râs ca o fetiţă privindu-l dintr-o parte.

„Primul pas a mers bine!” cântări Tănase.

— Dar, şopti Prinţesa, ţuguindu-şi buzele, mă faci să mă simt stingherită, tot uitându-te mereu la mine.

— Mă iertaţi! se scuză jandarmul. Rostul vizitei mele s-a încheiat; şi la aceste cuvinte se ridică.

— Dar portocala?! exclamă Prinţesa, cuprinsă de fervoare sărind din scaun, cu mâna arătând spre tavă.

— Alteţă, n-o să mă credeţi, îngăimă Tănase duios, nu mă forţaţi să mănânc căci roşesc în faţa dumneavoastră!

„Excelent! îşi spuse Tănase, tot mai uluit de unde-i vin aceste năstruşnice gânduri. Oricum, continua el în memorie, ideea că roşesc mâncând în faţa prinţesei este excelentă. Dacă te gândeşti că Ionel, tâlhar de codru, la douăzeci şi trei de ani (fusese executat anul trecut) roşea ori de câte ori mânca în faţa paznicilor închisorii.

— Cum să iau vorbele? rosti Prinţesa, descumpănită. Să le iau ca un compliment? Atunci să ies din cameră! Şi râseră iarăşi amuzaţi. Prinţesa făcu un pas; Tănase se ridică în picioare ocupând locul pe unde trebuia să treacă Prinţesa. Ochii lor se uniră. Prinţesa îi trecu fulgerător braţele calde în jurul gâtului, îl sărută pe gură lung şi-i zise moale ca o pisică:

— Cere-mi orice, dragul meu!

Tănase ridică fruntea, ca şi cum s-ar fi aflat pe o culme în soare şi ar fi bătut vântul. Se simţea pe treapta cea mai de sus a înaltei societăţi. Judeca: braţele acestea ce gât au înconjurat? Pe al regelui, pe ale înalţilor curteni şi acum… Oh! suspină Tănase de fericire încercând o senzaţie nemaipomenită de complicitate intimă, pe care numai bărbaţii o gustă în asemenea împrejurări.

Dar din nou, o voce extrem de practică şi de realistă îi striga: *„Tănase, nu mai visa atât! Coboară pe Pământ!”* Asta şi făcu: Lăsă gândurile într-aripate pe seama altor timpuri mai propice reveriei şi porni să mângâie părul Prinţesei cu vârful degetelor.

Tresări brusc. Prinţesa schiţă un gest instinctiv de reţinere şi neplăcere, ca o teamă secretă, de aceea Tănase reduse gestul până la mimare.

— De şase ani îţi urmăresc trecerea! şopti prinţesa. Te doream şi o singură privire mă îngheţa, dar eram după perdelele Castelului. Aici, la mine. Unde totul e rece şi neprimitor, pe când tu treceai jos, pe cal. Când te-ai ivit pentru prima dată pe motocicletă m-am întristat. Aparatul acela făcea atâta zgomot!... Şi avea un mare, mare dezavantaj: cu el treceai prea repede. Oftă. Ştiu că nu mă înţelegi! adăugă ea cu o oarecare durere. De când ai intrat și te-am văzut, am ştiut că n-o să ne înţelegem... Sau, mai bine-zis, eu voi fi aceea care nu voi fi înţeleasă în nici un fel. Mi-e imposibil să-ţi găsesc vreo vină. Tu nu eşti vinovat, n-ai de ce să fii; eu da, căci m-am îndrăgostit, mărturisi Prinţesa. Ştiu, ştiu, nu protesta, am destulă experienţă! N-am fost căsătorită niciodată şi mi-am trăit viaţa pe care mi-am dorit-o, fără să-mi pese de lume... Bărbaţii sunt ingraţi, nu trebuie să spui nici că-i iubeşti, nici că-i doreşti, chiar dac-o simţi! E o mare greşeală! Pentru această sinceritate am plătit la nesfârşit. Cel mai bine e să te domini şi-i prinzi în laţ cu răceala! Eu sunt sinceră de-asta pier de fiecare dată şi sufăr!

— O, Alteţă!… oftă jandarmul mulţumit.

— Nu vreau să te jignesc cu nimic, continuă Prinţesa, dar de prima dată, de când te-am zărit, mi-am zis că poţi să devii un om însemnat!

„Om însemnat! reflectă Tănase… Om mare! Sigur!”

—Şi-ai s-ajungi! continuă Prinţesa convingător. În cel mult cinci ani, vei ajunge atât de sus, încât nici să nu mai atingi târgul acesta josnic! Sunt sigură de asta cum sunt sigură că exist şi existenţa mea nu e o minciună!

Tănase asculta.

— Voi folosi relaţiile mele, continuă Prinţesa, ca să ajungi un om însemnat şi să cutreieri liber lumea. Ai mai dori altceva?

Tănase încremeni locului câteva clipe. I se părea c-ar fi coborât în urma unei procesiuni, într-o lumină de poveste, pe uşile larg deschise ale unei biserici, însoţit de Prinţesă în straiele unei zâne. O muzică lentă însoţea paşii cortegiului, în vreme ce un glas de orgă acompania această solemnă şi măreaţă trecere peste puritate.

— Alteţă, îi şopti Tănase Ghirescu pripit și-o prinse de mână, ştiţi, n-o să mă credeţi, aşa cum şi dumneavoastră spuneţi că nu vă voi crede şi, mai ales, nu vă voi înţelege niciodată! Alteţă, îi şopti la ureche căscând ochii mari, am să vă spun un secret: uneori mă trezesc trăind în alta ţară, o ţară străină, într-un oraş străin!…

— Vrei să-mi spui că n-ai fi în toate minţile! surâse Prinţesa şi-i puse o mână pe umeri. Dragul meu, cât te-ai speriat! Se mai întâmplă. O,

bineînţeles… şi-l mângâie abia vizibil pe obraz.

— Vă jur, Alteţă, că nu mint! insistă jandarmul Tănase. Cuvintele mele în anumite împrejurări sunt dictate de altcineva. Uitaţi-vă! Vedeţi! Şi acum pronunţ cuvinte care nu sunt ale mele, pentru că, uneori, am credinţa că mi se dictează cuvintele. Iar când nu mi se dictează, cum se întâmplă acum, îmi rămân pe limbă vorbe care n-au nici o legătură cu meseria mea şi le-aş rosti, dar n-am pentru cine!…

— Cât de viclean eşti! exclamă Prinţesa. Ehei, eşti dotat cu fantezie!… Ce doreşti, domnule?… Cere-mi orice !…

Tănase îşi drese glasul şi spuse, având senzaţia stânjenitoare că se află la şcoală:

— Doresc un post de comisar, oriunde în ţară!

Prinţesa îl privi înspăimântată în ochi, chiar furioasă.

„Ce prostie am făcut?!” îşi zise jandarmul. Prinţesa se îndreptă spre fereastră înălţându-se cu o mânie neaşteptată!

— Comisar?! Asta ai zis?! repetă ea indignată.

— Mda! bolborosi Tănase, venindu-i să leşine de spaimă!

— Bine că nu vrei să fii şef-furier ori simplu căpitan de poştă!

— Aveţi dreptate, doamnă, dar ce pot face eu cu două clase de liceu, numai?!…

— Mda! Două clase de liceu! Asta-i puţin, şopti Prinţesa mâhnită şi se întoarse cu spatele spre fereastră.

— Am minţit, să ştiţi, zise Tănase, n-am două

clase de liceu, ci şapte clase primare!

Prinţesa avea braţele încrucişate şi-şi trecea palmele peste pielea dezgolită, probabil rece, încă frumoasă, ca şi când ar fi fost vag zgâlţâită de frig.

Se considera mic şi neînsemnat faţă de autoritatea acestei femei. Împins de un imbold obscur, dar izvorând din generozitate şi dintr-o măreţie vagă, jandarmul Tănase se aplecă adânc şi prinse între degetele sale pulpana scumpă, un pic roasă a veşmântului.

Obrazul Prinţesei rămase însă de marmură, dar întinse totuşi mâna şi-l invită să se ridice, ceea ce Tănase şi făcu.

— Viaţa e ca o capcană! şopti ea. Trebuie să te cuprinzi de dorinţa de a fi conducător! Vârful piramidei sociale cheamă pe cei aleşi. Eşti frumos, ai vigoare şi mi se pare că eşti deştept! Sări! Nu contează câtă carte cunoşti, ci cum te descurci! Sări! Odată ajuns acolo, sus, vei avea o sută de profesori, o mie să te înveţe ce vrei şi ce nu vrei. Multe o să-ţi displacă, dar va fi necesar să le faci, căci altfel nu se poate. Asta vreau să fac din tine! Un conducător. Acum poţi pleca!

Un val de lumină pătrunse înăuntru prin fereastra mare a castelului. Perdeaua de catifea fusese trasă de Luiza.

El, Tănase, un simplu jandarm, era în miezul acestui vis, şi visul avea să i se îndeplinească. Visul nu avea să i se irosească pentru că cineva, foarte bine intenţionat, aflat, desigur, sus, avea grijă de el.

Se retrase un pas; o vază japoneză veche pocni

ca o detunătură de pistol, făcându-se ţăndări pe mozaic.

Prinţesa evaluă pierderea, însă bunul simţ din ea o invită să repare cu o vorbă momentul de stupoare şi de panică. Întoarsă de la fereastra de unde şedea, rosti cu curtoazie:

— E un semn bun! Sărută mâna Prinţesei (o întinse dezinvolt) şi nu uita că te-am invitat peste trei zile.

El se înclină şi ieşi.

X

Trecură câteva zile de la întâlnirea cu Prinţesa. Lui Tănase nu-i mai veni să se ducă la ea; îi dădu un telefon Ea nu era la castel. N-o mai căută. Tănase voia să se întâlnească cu femeia visată şi nu ştia cum.

De obicei ploua des peste târguşorul Vicleni de pe Valea Prahovei. Ploaia rece de primăvară se amesteca cu zăpada rămasă în pete murdare pe pământul jilav. Într-o astfel de zi, Tănase se întâlni pe stradă cu Simina.

— Să-mi trăieşti, bărbate! Vii de la castel? făcu nevastă-sa cu o nestăpânită curiozitate.

— Ba, de la post! rosti Tănase oarecum revoltat de îndrăzneala Siminei. Ce-i trece prin cap! Nu te ştiam geloasă! Îs frânt de oboseală!…

Simina zâmbi vag şi privirea ei alerga în urmă, pe cărarea pustie de brazi.

— Ia, uită-te puţin în urmă! îi atrase Simina luarea aminte.

Tănase privi în direcţia arătată şi păli. Înţelese

deodată că venea din direcţia castelului, unde locuia prinţesa, fără să fi fost măcar acolo, în vreme ce postul de jandarmi, de unde pretindea că vine, se afla, într-adevăr, într-o direcţie cu totul opusă. Se zăpăci deodată, scoase chipiul şi mozolindu-l în pumni bolborosi:

— Măi… femeie… eu…

— Lasă, bărbate, vede şi-un orb c-ai tras la măsea!

Tănase nu mai înţelegea nimic. Era ca şi ameţit, fără să fi băut un miligram de alcool.

XI

Tresări brusc. Ridicat pe jumătate, Tănase privi fereastra; în acea clipă îi era dat să trăiască o senzaţie nouă, neîmpărtăşită până atunci de sistemul său nervos. Închidea ochii, ca să-i deschidă iar într-o vrajă. Nimic de până acum nu se asemăna cu ceea ce îi era dat să vadă. Ce-i asta?… îşi spunea. Prin vine parcă-i aleargă un fel de morfină. O stradă obscură îi apare, cu un felinar învăluit de o pânză grea de ploaie? Dar poate să jure că nu s-a mişcat de sub pătura groasă, moale şi atât de călduroasă a căminului său. Ah, da! Desigur! Auzea clar, în stânga, răsuflarea adâncă a Siminei. Dar şi sunetul acesta se pierdea într-o depărtare fără sfârşit. Se simţea plecat departe, într-o altă casă, cu alte mobile, alte ferestre tot întins şi nemişcat pe un pat mai tare. Patul acesta s-ar asemăna cu cel aflat într-un cabinet medical. Gleznele resimţeau răceala metalului nichelat. Aerul se umplea de şoapte

misterioase. Dar unde se afla, pentru numele lui dumnezeu? Cine vorbea lângă urechea lui, aproape dădea ordine? Era o voce aspră, guturală, aproape cunoscută, un glas de bărbat. „Novocaină” aude cu o claritate izbitoare, iar peste câteva secunde, când se părea că-i gata să descopere misterul acelor vorbe ciudate şi a stării lui deosebite, vibraţiile sonore se pierdeau într-o dulce bolborosire melancolică, asemănătoare clipocitului de ape.

Acum, în faţa sa, întocmai ca pe un ecran zăreşte cu o neasemuită claritate un crâmpei din Strada Mare, pustie la ora aceea a dimineţii. Iată-l pe Tănase înmărmurind în faţa unei băltoace; face un pas către un anumit punct al marginilor ei, saltă, iar de o parte şi de alta a picioarelor atârnă două pulpane de palton, căptuşite pe dedesubt cu o blană măruntă, scumpă. Rămâne cu ochii pironiţi spre locurile familiare ale străzii. Nespus de ciudat, Tănase începe să aibă certitudinea că i se transmit pe propria lui retină de om adormit imaginile altui om treaz, care păşeşte pe stradă, și-şi încheie pulpana paltonului lângă un felinar uitat aprins în ploaie…

Dincolo de alee se zăresc siluetele unor case obişnuite.

O lovire ceva mai puternică a ramurilor desfrunzite îl făcu pe Tănase să tresară. Presimţea iarna ce se reîntorcea. Apoi drumul, felinarul, băltoaca n-au fost o realitate?

„Să doarmă!” îşi zise. O, de-ar dormi alături de Simina. de şi-ar reface forţele pierdute.

Tănase încarcă începutul unui somn liniştitor şi reconfortant. Deodată sări din pat şi rămase cu ochii pironiţi la fereastră. Era treaz. Oricât voia să se convingă de existenţa unei ferestre biciuită de ploaie nu era în stare. Fereastra pierise din nou, surescitarea îi circula ca un argint viu prin artere şi vene, pierduse orice control asupra sa.

Cum se întâmpla? Ieşise doar pe stradă să ia puţin aer, deşi în continuare rămânea în pat cu Simina, chiar în clipa când trecea băltoaca datorată apei de ploaie. Şi nu adormise, nici n-avea de ce.

Auzi o voce. Vocea Siminei, numai puţin schimbată.

Glasul se ruga:

— Rămâi cu mine! Frigul de afară pătrunde până în oase. Nu e primăvară cum arată calendarul, e toamnă, m-ai părăsit demult!!

— Ce-ai înnebunit? De ce vorbeşti ca firoscoasele alea de la radio?

Dar Simina n-asculta dojana şi continua pe acelaşi ton artificial:

— S-a răcit iubirea ta pentru mine, ne amăgesc amintirile, de ce? Dacă aş căpăta un alt corp, o altă faţă, un alt păr m-ai iubi ca în prima seară, nu-i aşa?...

— Simino, tu ai înnebunit?

Femeia îndurerată nu contenea cu aceeaşi amărăciune să se roage de el aşa cum nu-i era firea şi nici chiar vocabularul de simplă ţărancă ajunsă să trăiască într-un târguşor de munte alături de un jandarm. Un jandarm, ce e drept

frumos, dar jandarm…

— Da, spun cuvinte mari, nepotrivite cu mine şi cu tine, cuvinte care ascund fericirea. Dar cuvintele astea trebuie spuse, nu crezi? Pentru că ele ascund o istorie. Istoria dintre mine şi tine.

Simina porni să plângă cu sughiţuri; pentru ca peste puţin să reia :

— Lacrimile nu mai impresionează decât în romanţe, la un pahar de vin! Oh, Tănase, nu te opresc, faci ce vrei cu tine, cu ceea ce se întâmplă în afara ta, însă nu ieşi în stradă, nu! Am visat urât şi visele urâte se împlinesc întotdeauna. Mie mi se împlinesc visele întotdeauna, şi asta nu e bine deloc.

Aşa vorbise nevastă-sa. O Simină nouă, neadevărată şi falsă. O Simină izvorâtă poate din viaţa aparte ce o ducea acum.

Şi atunci Tănase începu să simtă o nouă formă de-a vedea lumea, obiectele, copacii de pe stradă şi din păduri, zăpadă pufoasă ce scârţâia sub picioare.

Parcă el, Tănase, un simplu jandarm, ar fi născocit o nouă lume nemaivăzută. În cele din urmă, după ce străbătu un drum lung, se trezi de-a binelea.

Cufundată în pernele mari, albe, Simina dormea adânc, respirând la intervale regulate prin gura uşor deschisă. Ce bine ar fi să poată şi el respira atât de nepăsător! Trebuie să fie tare plăcut, îşi zise şi era sigur că nu se înşela deloc.

…Retina i se întuneca întocmai ca la

cinematograf şi i se proiectă strada cotropită de ploaie. „Ce băut afară?” îşi zise cu spaimă.

Trăiesc într-o lume nouă. Într-o lume cu suflete ce zboară din corpuri şi se cuibăresc în altele, când acestea nici nu gândesc ca să treacă în alte corpuri, şi de aici în altele, şi aşa mereu, la nesfârşit, cât există mişcare, gândire şi viaţă, sentimente, iubire şi moarte. Uite, treci într-un corp şi de aici, într-altul mai lipsit de oboseală, mai tânăr, perfect. Şi nu mori, dar te trezeşti dimineaţa într-o altă ţară, unde cafeaua cu lapte are alt gust, camerele sunt mai luminoase, femeile mai frumoase, mamele mai blânde şi mai iertătoare, tu însuţi eşti mai înalt şi, într-un fel, cu mult mai seducător…

…Ce caut în stradă? Să fiu atent! S-o trezesc pe Simina? Dar stropul de curiozitate îl îndemna să n-o facă. Frica, mai tare fiind, îl birui; încercă să-şi împingă ambele mâini spre Simina. Îngheţare; mâinile îi erau reci ca din beton. Într-o sforţare considerabilă nu mai putea străbate un milimetru. Murise? Ce toropeală dureroasă!

Plutea peste vârfuri de copaci cu crengile chinuite de ploaie, peste ţigle, acoperişuri cu sfârleze mari ce se învârteau în bătaia vântului; un câine murat de apă se târa mârâind şi intră în cuşcă; iată o sfârlează destul de mare, dar Tănase fu surprins văzând-o nemişcată. Când rafalele de apă băteau cu putere, sfârleaza se silea să pornească. Tănase încremeni locului, o privi mai multă vreme până se hotărî s-o pună în mişcare; un ţăruş fusese înfipt în ea, ca s-o înţepenească.

Tănase vru să scoată ţăruşul şi să elibereze sfârleaza, avea sentimentul unei fapte bune, însă mâinile nu-l ascultau, rămăseseră înţepenite. O forţă covârşitoare îl chema: „Ridică-te şi vino mai repede! E necesar!”

Într-o toropeală dureroasă Tănase se recunoscu în tânărul acela, aflat la sute de kilometri depărtare. Lăsă sfârleaza şi-şi continuă alunecarea. Zbura, zbura, în vreme ce acasă, în pat, o deznădejde biruitoare îi copleşi toţi porii năclăiţi de sudoare.

Un strigăt lung, sălbatic, ca un vaier de agonie îi izbucni din piept, fără să răzbată un sunet în afară.

Se mişca şi respira, respira şi se mişca, *simţea că noul tău corp e mai strâmt decât cel lăsat în pat.* Dar oare era în pat? Nu pe o masă de experimentare? O masă acoperită cu un cearşaf alb, aşa cum se obişnuieşte în operaţiile chirurgicale? Oare nu astfel se proceda cu trupul său, dar mai ales cu conştiinţa? Nici măcar nu se putea opune cu nimic, ca sub forţa unei puteri magice. Nu era nici o putere magică, ci o forţă asemănătoare electricităţii, care te adoarme, ca să te supună. Plămânii îi simte prea îmbâcsiţi de tabac. Tuşeşte. „Bună-ziua” – îl salută careva. Cine o fi? Înciudat, îşi răsuceşte noul lui trup plăpând şi subţirel, căci trupul acesta, spre deosebire de acela prin care o vedea pe marchiză, era plăpând şi subţirel.

Silueta drumeţului care a dat bună ziua se

topeşte discret în avalanşa pânzelor de apă. „Mă roade un galoş, îşi zice, ah! ce galoş enorm în comparaţie cu trupul nou, deloc primitor ca al meu!”.

Vede unghiile tăiate drept, nasturii uriaşi de la palton, stofa gri, un pic roasă pe la margini. Şi, în loc de orice primă impresie, nu-şi recunoaşte haina, mâinile, manşetele boţite. Nu recunoaşte ploaia, nu recunoaşte oraşul, nu-şi recunoaşte sângele ce-i circulă prin vine.

Îndreaptă degetele spre ochi. Ah! acum poartă ochelari, e mic şi pirpiriu... În loc să se afle la sute de kilometri depărtare, e chiar în Vicleni. Dă ochelarii jos de pe nas. Totul se tulbură, peisajul, ploaia se schimbă în ceaţă deasă. Dispare şi felinarul. Aşază iarăşi ochelarii pe nas: vederea i se limpezeşte. Dar unde sunt eu, Tănase Ghirescu, cel din pat? Văd. Picioarele-mi sunt învelite în pleduri. Mâinile odihnesc deasupra cearşafului şi văd. Zăresc ca pe un ecran cum celălalt corp subţirel şi pirpiriu se mişcă pe străzile pline de apă. O aud pe Simina cum respiră adânc parcă s-ar înăbuşi. Oh, dar toată această viaţă e groaznic de obositoare. Deschid ochii, în jurul meu domneşte un întuneric desăvârşit, ca într-un fund de mare. *Îşi dă seama că e captiv. Supus aceleiași forţe neostoite, care-i mişca uşor, amorţindu-i, aproape toţi muşchii.*

„Ce frumos eram atunci! Corpul meu mirosea a trup tânăr! Mi-era drag de el. Mi-era drag de femeia visată. Şi corpul ei mirosea atât de frumos. Era şi el un corp aproape tânăr, desprins parcă

din păduri cu cascade şi minotauri albi apăruţi ca în vis. Iar când ne îmbrăţişam, în camera cu ferestre ninse şi câini albi tolăniţi pe blănuri, o făceam cu plăcere. Pielea femeii visate avea un gust nedefinit, încât aş fi rămas o veşnicie lângă ea, fără alte gânduri întunecate, atras de acest mister. Pielea mea era bună şi caldă, cu un gust uşor amar, cum spunea marchiza, îndrăgostită. Ne făcea plăcere apropierea corpurilor noastre tinere, tinere; savuram începutul apropierii mai mult chiar decât apropierea în sine. Aveam un alt corp! Dar cu această stârpitură. de corp! Ce zâmbet ucigaş înfloreşte în mine! Marchiza n-avea ce face cu un om mediocru, slab la trup, cu plămânii îmbâcsiţi de tabac şi cu ochelari.

XII

Întruchipatul (bucuros):	Din spusele tale, desprind cu plăcere că e posibil să fi devenit cel mai mare inventator de armă secretă, nu-i aşa?
Blondul:	Adevărul nu se ascunde în vorbele tale. Încă nu, poate mai târziu…
Întruchipatul (insinuant) :	Vezi ?! Atenţie, deci…
Blondul:	Voi fi atent, dar împotriva procedurilor curente diplomatice, încep cu sfârșitul convorbirii noastre, adică cu ceea ce se consideră tot timpul esenţial :

dispozitivul ! Întinse palma, făcând gestul specific al celor care cer. Contrar... (un gest spre gât imită tăierea)...

*Întruchipatul (*rece): Prefer înţelegerea.

Blondul (jubilând) : Asta ne-am spus şi noi: o să ne înţelegi !

Întruchipatul (cel în pielea căruia se afla Tănase) : Sunt curios să vedem despre ce e vorba !

Blondul : Ţi-am şi spus: dispozitivul! Eşti bărbat, pe deasupra un om obişnuit cu ciudăţeniile ! Sper că nu vei lăsa mecanismul nostru de spionaj să acţioneze cu iuţeala fulgerului. Şi aşa am, ajuns prea departe...

*Întruchipatul (*uimit) : Pe cuvântul meu dacă înţeleg ceva !

Blondul (perspicace) : Forţează-te, domnule, şi-ai să înţelegi, totul e o chestiune de înţelegere.

Se lăsă o tăcere îngheţată în care pădurea vecină părea că participă cu neclintirea ramurilor albe. Zăpada scânteia pe brazi, netedă şi curată, de un alb desăvârșit, ce lăsa să se bănuiască în inima pădurii frigul ucigător.

Blondul (sadic): Cu fiecare clipă de tăcere în plus ştii ce-ţi semnezi ?

Întruchipatul: Nu.

Blondul : Sentinţa de moarte.

Întruchipatul (degajat) : Domnule, ne-am întâlnit pe stradă! Traverseaz-o, te rog, şi lasă-mă în pace, ca să nu am impresia că m-am întâlnit cu un nebun. (Dă să plece cu abilitatea paşilor de pisică.)

Blondul (crud) : Mi-eşti dator cu un răspuns!

Întruchipatul (vizibil rece) : Ăsta-i răspunsul meu: nu te-am văzut, nu m-ai văzut! Circulă!

Blondul (jubilând răutăcios) : Dacă înţeleg bine, îmi ceri să te însoţesc până la laborator, unde, în condiţii paşnice şi fără opoziţii de nici un fel, îmi vei înmâna dispozitivul şi devizul său. Deci, te însoţesc! (Schiţă gestul de a-l lua de braţ.)

Întruchipatul (în pielea căruia se afla Tănase, se opri în loc, ca lovit de trăsnet) Să mă însoţeşti?! Pleacă, domnule, şi vezi-ţi de drum!

Blondul (râde): Tocmai asta nu puteam suporta: amestecul altora în viaţa noastră

	ştiinţifică. Numai că viaţa dumitale ştiinţifică, deşi în momentul de faţă este foarte retrasă, vei fi nevoit s-o faci publică. Nu suntem noi de vină dacă ţi-ai ales o asemenea invenţie de o importanţă atât de covârşitoare. Şi-apoi (foi un teanc gros de bancnote în buzunarul de la piept) suma nu este deloc de lepădat. E o sumă frumuşică! Te însoţesc până la laborator şi-mi predai dispozitivul.
Întruchipatul (neştiind ce să mai zică, privea ceva nedesluşit într-un luminiş depărtat).	Am aflat că e nespus de mic. Aşa este?
Blondul :	Peste două săptămâni trimitem un avion să te aducă în Germania. Führerul însuşi îţi va face cinstea să te primească. A auzit numai lucruri frumoase de dumneata, îl interesezi.
Întruchipatul:	Câtă fidelitate!
Blondul :	La ce te referi?
Întruchipatul:	La faţeta unui război ca acesta. Şi, mai ales, la câtă fidelitate e necesar să dedici războiului.

Blondul (râzând fanatic) : Ha! Mica dumitale invenţie este o picătură într-un ocean de apă, comparată cu mii de descoperiri şi invenţii de arme secrete ce însoţesc şi pregătesc victoria Reichului, victoria führerului.

Întruchipatul (în pielea căruia Tănase se simţea tot mai strâmt din pricina trupului pirpiriu şi firav): Tocmai de aceea vorbeam de fidelitate. Victoria, ideal râvnit de popoare, s-ar putea (cum e capricioasă din fire), să nu vă fie fidelă vouă, germanilor! Dintr-o pricină foarte simplă!

Blondul: Care?

Întruchipatul: Mi-e greu să-ţi explic! Ar fi zadarnic, nu m-ai înţelege.

Blondul (mai fanatic): Nu-ţi dai seama ce vorbeşti! Dacă piere Reichul piere şi invenţia ta!

Întruchipatul (cere' braţ): Nu m-am temut niciodată de pieirea unei descoperiri, ci de neînţelegerea ei de către oameni. Savanţii lucrează paralel în toate ţările şi, uneori, n-ar trebui să ne uimească descoperiri simultane în puncte cu totul diferite ale globului. De altfel, vorbeşti cu atâta siguranţă de un dispozitiv şi de-o invenţie ştiinţifică parcă aş fi oferit-o! (Răspicat.) Nu sunt persoana pe

	care o cauţi!
Blondul:	Ce ?!
Întruchipatul:	Nu sunt inventator! Mă iartă, dar credeam că se poate observa, din replică: *eu sunt poet.* (Se depărtează repede.).

Strada e pustie.

Blondul (scoate un mic pistol şi trage):

Întruchipatul (mai are timp să ridice din buzunar o minusculă cutie şi să întoarcă o rotiţă).

„Ah, în ce belea am intrat, îşi spuse Tănase, în vreme ce urmărea această scenă întins în pat. O privelişte, de altfel, mult prea familială: felinarul şi imaginea Blondului ce-l urma îndeaproape pe întruchipat. Blondul şi întruchipatul erau în stradă. Pânze de aburi se înălţau din pavajul trotuarului conferind străzii o neclaritate poetică…

XIII

Cine fusese necunoscutul? Şi de ce Întruchipatul oprise acel dispozitiv? Iată tot atâtea întrebări tulburătoare, care-i circulau prin minte lui Tănase Ghirescu cu o viteză fantastică, în vreme ce se deplasa pe Strada cea Mare, cu hainele cele noi, în civil, cu gândul că, în câteva minute doar, va vedea faţa de „maimuţă” a Prinţesei. Râse, reflectând cu câtă gelozie o privea Simina pe Prinţesă. O femeie aproape bătrână, dar care fusese în trecut de o frumuseţe uluitoare.

Un pas la stânga, peste o băltoacă aproape

secată de razele soarelui cam slab, soarele începutului de primăvară. Un soare ce risipeşte în sângele pisicilor prima răsucire a nevoii întâlnirilor nocturne.

Jocul de-a şoarecele şi pisica! bombănea singur mergând... în ce lume intrase! Unde erau gândurile lui simple, cele care dintotdeauna i-au dat liniştea, pacea şi fericirea?

Întruchipatul, după toate aparenţele, a fost împuşcat, îşi zicea. Visul fusese întrerupt în momentul când acţiunea devenise tot mai palpitantă. E, într-adevăr, nemaipomenit, îşi spunea Tănase Ghirescu, ca legea absurdă a unei maşini, de a cărei existenţă semenii săi habar n-au, să poată să-i creeze o altă viaţă, un alt univers. El, un simplu jandarm din Vicleni, numai cu şapte clase primare, devenise şcolit, fără să aibă şcoală, cult, fără să fi citit decât cărţi poliţiste, şi alea puţine. Contractase de mic o mare aversiune pentru cărţi, o tulburătoare antipatie, moştenită de la răposatul său tată, Ion Ghirescu. Uneori, mai ales toamna, dacă tatăl său îl găsea cu o carte în mână îl apostrofa: „Iar citeşti?!” Ca şi cum cititul ar fi fost un viciu ce s-ar fi abătut pestei capul unui om simplu de la ţară. O boală ce-avea să-l scrântească, să-l aducă dincolo de limitele înţelegerii lucrurilor, spre o zonă în care lumea devine peste putinţă de înţeles. Aşa gândea tatăl său, Ion Ghirescu, om simplu de la ţară.

Stări sufleteşti mai complicate, taine ascunse fără dezlegare, istoveli nenumărate începuseră să dea târcoale sufletului lui Tănase.

Începând să deteste situaţia ce-i fusese hărăzită, sfârşi prin a o admira cu ardoare, întrebându-se pe bună dreptate : Oare ce avea să-i rezerve viitorul?

XIV

Tănase îşi luase un concediu, se simţea obosit.

Medicul Ulmeni purta halat alb, o pereche de ochelari prin care străbătea o privire tăioasă, dar calmă. Omul acesta elegant şi sumbru moştenise o mohoreală saturniană din pricina unui renume nebunesc, ce-l obţinuse încă de tânăr, în întreg orăşelul de pe Valea Prahovei.

Înainte de a ajunge la medic, Tănase stătuse câtăva vreme în anticameră. Un miros de iodoform, de scrum răcit de ţigară, ori de cerneală tipografică proaspătă de la revistele ce înfăţişau pe Rosita Serrano cântând „Lili Marlen” îl ameţeau.

După o lungă aşteptare, iată mâna întinsă a medicului Ulmeni. Un zâmbet aparent îi înfloreşte pe buzele subţiri, într-un colţ amorţit al memoriei jandarmului se naşte întrebarea: *„Nu cumva?”* Nu, nu! retractează el. Şi de ce nu?!… Nu, îşi zicea Tănase cu regret, nu e El… Nu poate fi El… Mâna uscată a doctorului Ulmeni era rece, transpirată.

— Nimic serios! afirmă medicul rece după ce îl consultă, retrăgându-se cu o foaie de hârtie spre biroul înalt (îl privi printre pleoapele abia deschise cu strălucirea aceea rece, calculată). Spuse: Aş vrea să am sănătatea dumitale, eşti doar obosit!…

— Nu-s bolnav? întrebă Tănase temător.

— Deloc! Vei dormi câteva zile mai mult, răspunse doctorul. Am să-ţi dau şi câteva medicamente. Ce e mai important: hrană şi odihnă. Odihnă multă!

Nu poate fi el! gândi Tănase. Cel mai renumit medic din Vicleni, cu cabinetul pe Strada Mare, pe aşa-zisul Corso, unde ţigăncile vindeau trandafiri, garoafe, flori de munte şi flori de grădină într-un masacru de toate culorile şi demoazelele bordelului treceau languroase purtând frumoşii pantofi cu toc ortopedic, o modă a războiului, şi angajau adolescenţi cu ochi umezi luându-i discret de braţ. Colcăia o lume în acest târg, iar medicul Ulmeni era mult prea ocupat cu o clientelă mare, pentru a putea inventa acel dispozitiv de-o importanţă covârşitoare în seria armelor secrete ale războiului.

— După o săptămână vii la mine! Revii să te văd! încheie medicul şi-i întinse reţeta.

XV

Tănase a stat lungit în pat, luând doctoriile prescrise de doctorul Ulmeni.

De-ar fi iarăşi, se gândea jandarmul, în casa unde la fereastră ninge; pe covoare moi de lână dorm câinii albi de vânătoare şi-n apropiere stau doi ochi dragi ce-l învăluie cu-o strălucire duioasa. Dar nu e! şi tot gândindu-se mereu la marchiză, aceasta începu să-i vorbească:

— Unde ai fost? Atâta timp am rămas singură!… Buzele mele sunt arse de sărutările ce nu mi le-ai dat, corpul meu freamătă la apropierea dorită.

Pentru ce întârzii de fiecare dată atât de mult!... Eşti crud! îl ceartă marchiza. Viaţa e o clipă din imensa eternitate! Noi ne-am întâlnit şi nu trebuie să ne despărţim!

Apoi toate aceste visuri, îngânări de parfum, sunet şi culoare se pierd ca nişte ecouri risipite într-o depărtare poetică.

Nu fusese marchiza, nici apartamentul cu câinii albi de vânătoare tolăniţi în apropierea căminului cu sfioase flăcări, arzând. Vorbise doar el, Tănase, cu vorbele alese ale celuilalt bărbat, tânăr, aflat la sute de kilometri depărtare de Vicleni. Vorbise de unul singur, ca un bleg.

Oare?! tresări Tănase ca furat de-o beţie. Trupul meu moale acum, în patul cald, sub cuvertura groasă de lâna, presimte un parfum, ca zborul blând al unei păsări rare. Nu cumva asta se datorează morţii întruchipatului? Şi când era tot cuprins de întristare în faţa acestei posibilităţi, pleoapele sale se transformară din nou într-o cortină luminoasă. Tănase sta întins şi vedea acelaşi felinar... Blondul, într-un balonzeid alburiu se plimba încoace şi încolo, aşteptând; ochii îi scăpărau. După un colţ de stradă se iveşte şi întruchipatul, inventatorul. Dar Tănase n-avea cum să-l vadă pe întruchipat, pentru că *el însuşi* era întruchipatul. Cu alte cuvinte, ceea ce vedea întruchipatul vedea şi el jandarmul Tănase...

Blondul:	Iată un om care se ridică din mormânt fără să prezinte prea mari răni (cu cinism), în afara nepăsării.
Întruchipa	Nu s-ar spune acelaşi lucru despre

Întruchipatul: armele de foc ce le deţii!

Blondul: ?!

Întruchipatul: Sunt false, nu ucid! După ultima noastră întâlnire am crezut că am murit. Eroare! Trăiesc mai bine decât înainte…

Blondul: Asta am şi intenţionat. Suferinţa însă, te asigur, va veni!

Întruchipatul: (supărat) Iarăşi cuvinte mari!

Blondul: Nu mă crezi?

Întruchipatul: Încerc…

Blondul: (sfat) Crede în cuvinte mari; numai ele au ţesut istoria, de-a lungul mersului de melc al omenirii.

Întruchipatul: (imitându-i jocul) O clipă de adevăr?

Cultiv adevărul la fel ca şi situaţiile stranii…

Întruchipatul: (repede) Nu s-ar zice! mai ales, dacă ne-am… lua după ultima întâlnire: când ai tras în mine!

Blondul: (explicând) Am tras un glonte încărcat cu, anestezic! în schimb şi tu deţii dispozitive false! Suntem chit!

Întruchipatul: (jubilând) Desigur! la un asemenea glonte, un asemenea, dispozitiv! N-a fost mai drept aşa?

Blondul: (corect)	De data aceasta te avertizez că deţin gloanţe veritabile, dum-dum.
Întruchipatul: (rece)	Nu mă tem. Ceea ce mă supără e infidelitatea.
Blondul: (curios)	Te referi la faptul că nu te-am lichidat atunci?!
Întruchipatul: (tace; după un răstimp)	Ştiu eu?…
Blondul: (hotărât)	Te voi lichida! Un strop de sânge în plus nu strică pe altarul războiului. Va fi cu atât mai bine!
Întruchipatul: (scârbit)	Ţi-am spus că sunt poet şi nu inventator! Data trecută replica ta m-a atras, acum îmi repugnă. Ar fi mai rezonabil să ne despărţim.
Blondul: (întinde brațul și-l prinde strâns pe celălalt)	N-ai să pleci! Doresc invenţia! E o jucărie frumoasă! Vei primi bani ca pentru o jucărie frumoasă. Ai inventat un lucru admirabil. Presupun că materialul tehnic din care este lucrată această invenţie e material german; Cu atât mai mult acest dispozitiv va fi al Germaniei, oricât te vei opune.
Întruchipatul:	Tot ce spui aparţine poeziei, nicidecum vreunei invenţii.
Blondul:	De ce nu a mers dispozitivul?

Întruchipatul: (același ton) De ce nu m-a rănit glontele tău?

Blondul: (explicativ) Ţi-am explicat… Era un cartuş cu pătrundere subcutanată şi efect narcotic.

Întruchipatul: A! M-ai adormit deci… Ha-ha-ha ! (râde)

Blondul: (acru) Te-am adormit în plină stradă şi te-am speriat. O asemenea experienţă nu s-a făcut încă cu tine.

Întruchipatul: Nu s-a făcut şi nici nu doresc să se mai facă!

Blondul: (conciliant) Am mizat pe efectul psihic, ca să-i zicem
aşa !

Întruchipatul: O ! Dacă ai mizat pe asta, pot să spun că totul a mers din plin. Am crezut că mor cu adevărat, în vreme ce dormeam pe un trotuar proaspăt stropit de ploaie …

Blondul: În vreme ce dormeai ţi-am luat din mână acel mic dispozitiv. Oricât, mi-am bătut capul după aceea, oricât m-am chinuit spre a afla care-i e rostul, pentru mine a rămas o enigmă.

Întruchipatul: Nu te cunoştea, vrei să zici !

Blondul: Da, probabil, nu mă cunoştea ! Fă în aşa fel, încât să mă cunoască ! Ce

zici ? !

Întruchipatul: Îmi ceri să încerc ?

Blondul: (cu ardoare) Da, asta doresc, să încerci !

Întruchipatul: Va fi nespus de greu.

Blondul: Sunt biofizician, psiholog şi mă pricep de minune la ultimele aparate electronice, oricât de complexe s-ar dovedi !

Întruchipatul: Va fi greu !

Blondul: Aştept să fie oricum !

Întruchipatul: Să ne mai gândim ..

Blondul: Perfect. Atunci ne întâlnim miercurea viitoare la aceeaşi oră şi în acelaşi loc. Vei avea banii pentru un laborator fantastic. Sper că nu te vei opri numai la o singură invenţie.

După câtva vreme Tănase se trezi în patul său de acasă. Fusese aceasta o realitate ori un vis? Înclina să creadă în prima alternativă. Se întreba uluit, însă, cum putea să participe la aceste întâlniri?

XVI

Un claxon puternic de maşină. Sări jos din pat (se simţea un pic mai liber în mişcări, poate din

pricina odihnei) şi dădu la o parte perdeaua. Deodată căscă ochii mari. Era numai în izmene şi îmbrăcat cu o cămaşă cu arnici; smocurile de păr negru îi ţâşneau cu sălbăticie la piept din albul de zăpadă al ţesăturii. Dar, deşi era liber în mişcări, îl stingherea o anume buimăceală, provocată de medicamentele prescrise de doctorul Ulmeni. Mişcându-se ca în vis, toate gândurile i se învălmăşeau în cap. Prinţesa în persoană la volan, rujată, flutura spre el o mână albă, înmănuşată, râzându-i din maşină. Ce mă fac? îşi spuse îngrozit. Alarmat îşi trase rapid pantalonii zvârliţi pe speteaza scaunului. Tălpile, tălpile nu izbuteau să intre în deschizăturile stofei uniformă. Sărea, sărea într-un picior pe loc, ca sturzii prinşi de furtună. Ce vrea? Ce vrea? Dulcea bucurie că Prinţesa venise la el îl copleşi ca într-un început de beţie. În cele din urmă ieşi în aerul rece al curţii, cuprins de înfiorare reconfortantă şi neliniştitoare.

— Bună ziua, Alteţă!

Inflexiunea vocii i se pierdu în aerul tare, ozonat, de munte.

— Bună ziua, domnule Ghirescu! articulă Prinţesa având obrazul palid, uşor surâzător. Tânăra cameristă, Luiza, aşezată pe fotoliile din fundul maşinii, părea că-i pândeşte din umbră. Doar o fracţiune de secundă Tănase zări o licărire amar-speriată în ochii mari ai Luizei, dar îşi întoarse privirile de la ea, de teamă să nu înceapă s-o iubească.

— Domnule Ghirescu, reluă Prinţesa zâmbind –

era surprinzător de tânără în lumina zilei – îţi înmânez lucrul cel mai de preţ pentru dumneata! – şi spunând aceasta îi întinse o hârtie şi sconta pe efectul extraordinar ce-l va avea. Şi, într-adevăr, ochii i se deschiseră nefiresc şi o expresie stânjenitoare îi umbri faţa odihnită. În acest moment, bărbatul avu certa impresie că e cercetat cu aviditate de cele două femei. Oare Întruchipatul îl cerceta prin minusculele şi invizibilele lui aparate?

Întinse mâna amorţită ca o neaşteptată şi iluzorie ecuaţie. Scutură capul din dorinţa de a nu înnebuni. Prinse hârtia, prea brutal şi, deodată, fără să ştie cum, se cenzură spunând:

— Mă iertaţi, Alteţă! Sunt cam prost crescut!

— Bănuiam eu!... jubilă femeia râzând.

Cine îi şoptise, sau de unde ştia el, Tănase, că nimic în lume nu se putea face decât cu delicateţe mai ales în faţa unor femei ca Prinţesa ori camerista ei?

— Nu cumva nu eşti mulţumit?! întrebă Prinţesa.

— Ba da, Alteţă, cum să nu fiu mulţumit? apoi într-un târziu: Dar nu ştiu despre ce e vorba!...

— Asta-i culmea! Dar ţi-am adus numirea, în postul liber rămas de la moartea lui Sotir Pascalete! Ce zici? Și-l privi fix în ochi aşteptând, poate, pe faţa lui o reacţie caracteristică, care nu venea.

— De! Ce să zic! murmură Tănase Ghirescu, fără să înțeleagă o boabă din ceea ce scria pe hârtia parafată, semnată şi atât de mult visată.

— Nu eşti mulţumit?! reluă Prinţesa. Atunci să dăm foc acestei hârtii şi să căutăm să-ţi găsim alta! Spunând acestea se alintă un pic, aşa după cum numai femeile ca ea, cu multă feminitate, ştiu să o facă. Celelalte, chiar dacă se alintă, par artificiale. Acum, era cu atât mai reuşită, cu cât se credea victorioasă!

Ciudat îi plăcu Prinţesa acum, mai mult decât odinioară.

— De, reluă Tănase cu tonul său de ţăran – Luiza era numai urechi – vremurile-s cam tulburi!

— Tulburi! Aşa cum ai zis! Dar s-or linişti ele! Ai să vezi numai! Germania nu poate să piardă războiul, e cea mai puternică forţă din Europa şi chiar din lume! Cred că ai înţeles la ce mă refer!

— Nu, Alteţă!

— Nici nu trebuie! Căci nici eu însumi, când mă refer la război, nu mă pricep prea bine!... Aşa se întâmplă întotdeauna când sunt în faţa unor oameni care-mi plac.

— O! Alteţă!

Femeile fură încântate. Tănase părea în clipa aceea mai tânăr.

Prinţesa cercetă cerul ce se posomorâse, parcă ar fi încercat cu ochii dacă urma să plouă. Apoi cobori din maşină, se apropie încet de jandarm, deschise geanta **cu** încuietoare emailată şi scoţând dinăuntru o legătură **cu** chei i-o înmână:

— Domnule Ghirescu, spuse ea, eu plec. Domnul să te ajute în obţinerea a ceea ce doreşti! Dar în acelaşi timp am o mică rugăminte!

Tănase se repezise să mulţumească pentru

hârtie.

— Nu, nu-mi mulţumi, ceea ce ţi-am dat ţi se cuvine. Ba mai mult ar fi trebuit să fac pentru dumneata, o ştiu, o ştiu!… În situaţia asta însă… când Germania… şi România… şi Europa… toate sunt întoarse pe dos… E greu să discerni valorile! Iată cheia castelului meu, cam părăginit ce e drept, dar castel! Poţi locui acolo cu familia dumitale până mă întorc! Ai grijă să se aerisească odăile, şi oameni necunoscuţi să nu pătrundă şi să-l murdărească cu trupurile şi duhoarea lor.

— Vai, Alteţă! exclamă Tănase ultramulţumit.

— Da, da, aşa este, oamenii sunt nişte animale… Dacă n-ar fi aşa, nici n-ar fi bine! Sunt ceea ce trebuie să fie! Ține! Te-am ales pe dumneata pentru că eşti un om al Ordinii şi nimeni n-ar fi fost mai indicat pentru asta. Pa, îţi scriu!

Fermecătoare, se sui în maşină, în vreme ce Tănase îşi vâra legătura de chei în buzunar. De acolo, cu mâna pe portiera încă deschisă:

— Să-mi răspunzi, auzi? De altfel nici nu voi întârzia mult! (Habar n-avea că părăsea România pentru totdeauna.)

— N-aveţi grijă, Alteţă! Totul va fi în ordine! Plecaţi fără grijă!

Ea îşi aşeză ochelarii pe nas, ambreiă şi peste puţin flutură mâna, apoi se pierdu rapid la cotitura şoselei.

XVII

Am umblat atâta vreme într-o stare jalnică, îşi zicea Tănase, chinuit de gânduri străine, duşman

mie însumi, deşi voiam să mă înţeleg în pace şi să trăiesc în pace cu ceea ce mă încântă. Liniştea pădurilor, foşnetul apei pe prundul galben, păstrăvii aşezaţi în paneraşele de răchită. O saramură de păstrăvi, cu mirosul ei uşor amar, cu sărătura-dulce.

Intră repede la bodega „Cricovul Repede”, acolo unde nu mai fusese din iarnă, când se petrecuse incidentul. Bere, rachiu, chifle, crenvurşti, ciocolată, totul fu servit în muţenia şi complotul de tăcere ce-a cuprins mesenii, la apariția hainei lui militare.

— Am venit să beau, ţipă, după şase pahare de rachiu. Nu v-arestez! Azi nu e razie!

Zvârlea muzicanţilor bancnote şi le cerea să cânte. Muzicanţii atacau notele în zgomotul sâsâit al pompei de bere de sub tejghea.

Prin aburul alcoolului Tănase zări un pahar verde, o bicicletă roşie rezemată de zid, un pahar cu lichior de ouă. După care auzi replici rupte: „Führerul o să câştige războiul la...” „Tremură oasele putrede ale Germaniei”... „Alături de o mare putere cade şi una mică!”... Râsete. Visează?

— O porţie de salată cu cartofi! ceru un tânăr roşcovan apropiindu-se de tejghea...

— Vine! şi chelnerul cu haina albă aleargă printre mese euforic, căci cineva din fundul restaurantului tocmai refuzase o salată cu cartofi.

— Ridic paharul! strigă Tănase tunător, roşu în obraz în cinstea oricărui semn de viaţă. Strig „Ura” frenetic pentru liniştea ce domneşte în sufletele alese! apoi încă un „Ura” pentru că trăim

şi respirăm. Ascultaţi, nimeni nu ştie cum va fi sfârşitul războiului, doar Dumnezeul cel veşnic. Şi-apoi aduc vii mulţumiri lumii care mă urăşte.

— E nebun!

— Îi luceşte sudoarea pe frunte! şopteau voci.

— Îs jandarm, ţipă Tănase, nu-s nebun!. Cine iubeşte un jandarm?! (Se bate în piept). La apus ca şi la răsărit faptele noastre sunt urmărite de o FIINŢĂ INVIZIBILĂ. Era beat de-a binelea şi urmă: Sst! Nu mă pricep la vorbe frumoase, bat, arestez, beau şi… Luna e sus… Pe foc pâlpâie un ciot de brad ce-şi cojeşte răşina.

— E bolnav!

— Ba, e beat!

— E bolnav! Şi-a băut minţile! murmurau clienţii.

— Mă, *delirium tremens,* strigă tânărul roşcovan, care ceruse o porţie de salată de cartofi, mai poţi să faci un pas?

— Cine a vorbit?

Urmă o tăcere rău prevestitoare.

— Laşilor! răcni Tănase. Nu spuneam eu că lumea e păcătoasă. Cine a zis *delirium tremens?*

Flăcăul roşcovan, cu pistrui negri într-o faţă ovală, înainta încet, tot mai încet şi se opri. În ochii verzi, apoşi, pupilele tremurau ca într-o apă… Un smoc de păr roşu îi incendia tâmpla.

„Acolo ar trebui să înflorească glonţul ucigaş!” îşi spuse Tănase, apoi ţipă către tânăr:

— Tu, lepră?!

Lumea respiră greu; zgomotul pompei de bere se amesteca în linişte cu bătăile ritmice ale

inimilor.

De ce sunt trist? îşi zicea Tănase tot înaintând spre tânăr. De ce am fost trist? Nu asta voiam eu, nu o bătaie acum la „Cricovul Repede”, ci să mă asculte oamenii şi să mă aplaude. A! de ce unui om ca mine îi merg toate pe dos? Le ce?... De ce?! ...

Se auzi ţipătul unei femei din fundul bodegii, de lângă butoiul cu rachiu, poate chiar cârciumăriţa cea tânără.

Roşcovanul zâmbea silit. Lama briceagului lui Tănase se deschise sclipind. Moartea are ceva din lumina acestui fulger! reflectă roşcatul.

— Tu eşti cu *delirium tremens?* întrebă Tănase.

— Eu, răspunse roşcatul. Şi ce-ai în mână?

Tănase strigă:

— Uite ce am aici! Am o femeie fluşturatică! O femeie focoasă ce aşteaptă să muşte cu dinţii ascuţiţi din carnea ta roşcovană! Ha-ha-ha!

— Atunci ce mai stai?! exclamă tânărul. Loveşte!

Tănase sărea ca într-un dans de pe o piatră de pardoseală pe alta; mâneca descheiată a cămăşii de uniformă îi flutura deasupra „femeii fluşturatice”.

— Iubesc femeile fluşturatice! îl îndemna roşcatul inspirat. Hai! Nu pregeta!... Vâr-o în mine! Vreau dragoste ori moarte!

— E nebun!

— E bolnav!

— E şi una şi alta! bolboroseau voci adresate acum roşcatului.

Cerul se lărgea. O stare adâncă de descurajare

puse stăpânire pe Tănase. Închise briceagul şi-l vârî în buzunar.

— O simplă mişcare a mâinii te putea costa viaţa ! Îl avertiză jandarmul plictisit.

— A, nu! urlă turbat roşcatul, neaşteptat de curajos. Ai spus că dai, dă!

— Ha, ha, ha! ţâşniră râsete în rândul beţivanilor strânși acolo.

— Nu pui tu piciorul în stradă? ameninţă Tănase. Te zvânt!

— Pe mine, mă?! se oţărî roşcatul.

— Pe tine!

Roşcatul rosti apăsat:

— Mie nimeni nu-mi ajunge până la…

— Dă, mă! îndemnau comesenii strânşi. Ochii de groază, ochi umflaţi de alcool, de o excitare dincolo de simţuri, îi orbea aproape pe toţi bărbaţii, căci în majoritatea lor erau beţi…

— Dă, mă!

— Arde-l la moacă!

— Îl faci praf!

— Nu dau! ţipă Tănase.

Roşcatul se retrase doi paşi îndărăt, paralizat de paloarea de gheaţă, rău prevestitoare, a chipului lui Tănase. Jandarmul rămăsese încremenit ca un Crist pe cruce, gata să-şi primească pedeapsa.

Dar nu se ştie de ce, în imaginaţia tulburată a roşcatului Tănase luase întruchiparea unui Crist-Diavol; pornise să se teamă aproape instinctiv de ceea ce, bineînţeles, îi pregătea jandarmul în tăcere.

— Nu dau, spuse roşcatul brusc, nu dau, repetă

el nebun de furie, mi-aş murdări mâinile! Nu dau într-un ASASIN!...

— Dă, mă! Hai! îl îndemnau oamenii beţi.

— Nu dau, persevera roşcatul fără a-şi lua ochii de la fascinanta expresie de groază a lui Tănase. Fiori reci îi încrâncenau şira spinării tânărului flăcău ce nu contenea să-l înfrunte şi să-l provoace pe Tănase.

— Dă, laşule, dă! zicea el.

— Mai vede, omul, o bătaie, că moare de plictis! căscă un client.

Ochii roşcatului se bulbucară, ieşiră literalmente din orbite.

— E un asasin! răcni roşcatul mai stârnit. Nu dau într-un asasin! Şi, în vreme ce vorbea, stropi mari de salivă cădeau în ploaie pe obrazele celor din jur.

Uuu-a-a-a! Uuu-o-o-o! huiduiau beţivii.

Jignirea îl lovi pe Tănase. Se cocârji sub impulsul electrizant al acestei suferinţe neaşteptate şi-şi smulse cu o singură mişcare revolverul de la şold.

Roşcatul se lăsă brusc pe vine, ca şi când ar fi intenţionat să-şi dea drumul la brăcinar. Dar nu făcu, spre regretul tuturor, acest lucru de haz. Instantaneu se dădu peste cap în mijlocul oamenilor, culegând pe spate talaşul cu care era „pudrată” pardoseala bodegii. Se transformase într-o vietate a pădurii ca prin miracol. Într-o clipită fulgerătoare, păru că-şi pierde calitatea de om dispărând printre picioarele atâtor curioşi adunaţi. Începutul scandalului mult aşteptat se

produsese! Jandarmul Tănase Ghirescu se avânta în cordonul de oameni cu revolverul în sus, ca şi cum ar fi ţinut o seringă şi-n ea un ser miraculos. Alerga, alerga după un copil recalcitrant la injecţii.

— ASASINUL lui… Pascalete!… ASASINUL… îţi arăt eu ţie!… Loc, faceţi loc! ţipă roşcatul.

— Acuma-i rupe oasele!

— Îl cotonogeşte!…

Tănase îşi roti ochii prin sală, dar roşcatul pierise. Aerul era uscat şi fierbinte. Deodată privirile lui Tănase căzură peste un rând de butoaie aşezate în fundul bodegii.

— Roşcatule! ţipă Tănase, în liniştea lăsată deodată ca într-o catedrală. Ieşi odată de după butoaie. Ieşi, dacă-ţi dă mâna!

Deodată, spre hazul tuturor, un glas subţirel ca de şoarece, răzbi din pod:

— Sunt sfântul Duh unit cu sfânta Treime!

Vocea stârni râsete.

Tănase se dete un pas îndărăt şi trase un foc de armă înspre petromax.

Cântară bufniţele trezite din podul localului. Se simţi obligat să râdă laolaltă cu oamenii.

O mână aşezată pe umăr îi curmă râsul la jumătate. Tănase îşi pusese în acţiune tehnica luptei corp la corp. O fracţiune de clipă îl zări, mai bine-zis, observă un zuluf roşcat zbătându-i-se convulsiv deasupra obrazului şi-l recunoscu pe roşcat. Peste o clipă ochii îi fură acoperiţi de o pânză neagră. Prăbuşit în genunchi îi arse un pumn în neştire. Celălalt se feri şi-l tăie la umăr cu

ceva ascuţit.

— Aruncă cuţitul! urlau oamenii. Aruncă cuţitul!

Îşi dădu seama că era scos pe sus şi zvârlit în stradă. Ţintele bocancilor îi sfârtecau obrazul. Îşi duse mâinile la faţă. Nu, nu! urla Tănase, dar strigătul nu izbutea să depăşească zona buzelor sfârtecate. Şi, în vreme ce loviturile cădeau fără contenire, avu un revers al simţămintelor. Nu mai simţea nimic. Dar absolut nimic. Ar fi preferat să simtă, să-l doară, să se răsucească uşor pe călcâie şi să muşte. Imobil, cu loviturile înfipte în corp, tot atâtea pumnale, nu mai simţea nimic. Depăşise pragul simţirii. În schimb gândea. „Aşa ai procedat şi tu cu Pascalete! Omoară-l, sfârtecă-l, sta-a-a-a-ţi!”

Şi sloiurile reci, reci, bucăţi mari de gheaţă învolburată în clocotul apei năvalnice venind de sus, din munţi şi din păduri, îl tăiară înecându-l pe Pascalete. Plăteşti, plăteşti! îşi zicea. L-ai lăsat să moară pe sărmanul Pascalete, pentru ca tu să trăieşti!… Ca tu, un nemernic, o lichea, să-i iei locul… De ce?!… De ce?!… O! în curând îţi va veni sfârşitul !… O viaţă-i doar cât ai clipi din ochi… Sărmanul Pascalete, acele sloiuri reci, mai feroce decât orice pantere, l-au atacat din toate părţile în mijlocul apei. S-a îndoit de mijloc, ca o lumânare, ca o lumânare tăiată de căldură şi a lunecat, bărbat în toată firea, cu femeie şi copii, doamne dumnezeule! Sotir Pascalete a alunecat sub sloiuri şi apa a clocotit deasupra lui triumfătoare şi rea ca o femeie isterică. Omorâţi-mă! îi răsuna ca un clopot de îngropăciune, glasul lui de atunci.

Omorâţi-mă!... şi târârea în genunchi pe zăpadă şi muşcarea giulgiului alb, alb... Atunci da, atunci ar fi fost cât se poate de nimerit să-ţi fi tras un glonte în piept, da, da! Acum, însă!... Plăteşti... Cine mi-a dat poruncă să ucid surâzând?!... Da oare am ucis?... Dar oamenii, ce spun oamenii?... Linişte. Prin urechea lipită de pământ se aud tancuri nemţeşti şi fraze întrerupte... Se retrag?! ... Şi iată, zac aici!... Pe veci visul cu marchiza e ucis... Hârtia din buzunar reprezentând numirea în locul răposatului Pascalete poate nu mai e valabilă. Mor, mor, desigur, şi moartea mea nu e nici mai frumoasă şi nici mai murdară decât a altora. E o moarte pe măsura vieţii mele de bătăuş, de jandarm, de tânăr ce-a râvnit la ceea ce nu-i era dat să ajungă. Şi carnea marchizei, dorul de carnea atât de albă, pe care n-o întâlnise niciodată el, ci celălalt, tânărul aflat la sute de kilometri în care pătrundea conştiinţa sa!...Ce chestie?! Chipul mi-e otrăvit. Am fost bătut. Nu poţi să opreşti ura oamenilor. Ei ştiu ce am făcut cu Pascalete. M-au ţinut minte şi-i de ajuns. Da, între faptele vieţii mele din acea zi de iarnă, când a murit Pascalete şi moartea mea... Aici gândul i se frânse.

XVIII

— Vino mai aproape...

Tănase procedă întocmai.

— Ştii unde te afli?

— Nu.

— Priveşte pe fereastră.

— Cine eşti? tresări Tănase speriat. Fă lumină, nu te văd!

— Priveşte pe fereastră! repetă vocea cu o inflexiune invariabilă.

—...Valea Prahovei... cu Prahova!... A! Ia te uită! Şoseaua... şi un convoi de nemţi care se retrag... Dumnezeule! strigă deodată Tănase înfiorat. Dar *sunt la castel?!* Cum de-am ajuns aici?

— Eşti la castelul Prinţesei.

— A! se trezi Tănase urlând demenţial. Tu eşti Întruchipatul?! Omul care se ascunde în umbră şi face din mine ce vrea. Nebunule, îi strigă, mi-ai ucis sufletul! Sunt mort, sunt mort! De ce ai făcut asta? De ce? Iar acum nici măcar nu mă laşi să te văd. Nici măcar nu mi-ai cerut consimţământul! Ai făcut cu mine ce-ai vrut ! M-ai târât prin oraşe străine...

— Conştiinţa!

— Da, conştiinţa mi-ai târât-o. Ai săvârşit ceva nepermis!

— Sst! Trebuie să fim foarte prudenţi! şopti vocea care parcă ţâşnea din zidurile castelului. Trebuie să fii prudent, când mai e cineva de faţă.

— Dar nu văd pe nimeni?! se miră Tănase.

— Întoarce-te repede. Te-ai întors?

— Da !

— Ce vezi în faţă?

— Nimic! Nu văd pe nimeni.

— Dar ce vezi? repetă vocea.

— O maşinărie de forma unui dulap, înaltă până în tavan! E plină de plăci, tuburi şi clape!

— Ei, vezi, *ea* era de faţă! zise vocea.

— Maşinăria asta?!

— Da.

— Drăguţ că mi-ai spus-o!

Atunci, de după maşina înaltă cât un perete apăru o mână care deschise o clapă.

— Vezi, în clapa asta se află adăpostit un cristal!

Omul îl scoase şi-l puse în podul palmei. Strălucea asemeni unei aripi de efemeridă.

— Ştiam, răspunse omul, probabil, mai de mult, ştiam… Germania va pierde războiul, în ţară toate se vor răsturna. Am ezitat!… Aici îmi aveam laboratorul. Visam să câştig guvernele ţării prin tine şi acest dispozitiv! zise arătând spre micul cristal din palmă. Erai un om potrivit, cu un fizic dominant! Un bărbat frumos!

În clipa aceea, parcă uitând că nu-l privise, Tănase ridică ochii spre necunoscut şi, cuprins de un tremur, strigă:

— Septembrie, tu?!…

— Te miră? rosti Septembrie cu un calm olimpian. Hai, nu te supăra! Mi-ai fost un mediu bun. Păstrează cristalul alături de cheile castelului. Costă enorm. Fără cristal întreaga maşinărie nu valorează nici cât, o ceapă degerată. Nu te supăra, băieţaş. Râzi sau plângi, fă ce-oi ştii! Acum trebuie să plec. Nemţii mi-au plătit o parte din devizul acestei invenţii ciudate. Am treabă deci cu ei! E necesar să-i urmez ca să nu-mi transforme invenţia într-o armă. N-au s-o facă! îşi răspunse cu hotărâre tot Septembrie, şeful postului de jandarmi din Vicleni. Ai hârtia în care eşti numit în locul răposatului Sotir Pascalete.

Prea bine. Ai să munceşti… Eşti un băiat de treabă.

— Mulţumesc, îi ţipă Tănase în faţă. Spune-mi de ce? De ce ai făcut asta?… Vreau s-o văd pe Marchiză, înţelegi?!… De ea sunt îndrăgostit, vreau s-o văd, o dată.

— Acum nu se poate! spuse Septembrie trist. Nu mai am putere şi nici energia aceea deosebită cu ajutorul căreia săvârşeam aceste experienţe. Imaginea e foarte delicată… Şi, de altfel, trupul prin care te întâlneai cu ea a…

— Nu! ţipă Tănase disperat. Moartea nu poate să-mi răpească şi această mulţumire! Singura din viaţa mea. O vreau pe acea femeie frumoasă!… O vreau, înţelegi?!…

— Trupul intermediar, urmă Septembrie în tăcere, trupul acelui… acelui tânăr, un mediu perfect pentru experienţele mele, a murit sub bombardament. După război ai putea s-o vezi pe marchiză, dacă ea o să mai trăiască şi dacă o să mai fiu în viaţă…

— Dar nu mă cunoaşte, implora Tănase disperat, nu-ţi dai seama că mă întâlneam prin trupul celălalt, ea nu mă ştie, m-ar privi ca pe un străin şi doar a fost şi cu mine de-atâtea ori…

— Sunt sigur, îi răspunse Septembrie, că Marchiza te va iubi!… Şi, după război, te vei întâlni cu ea!…

— De unde ştii asta?! întrebă Tănase tot mai uimit.

— Pentru că fizicul tău e mult mai plăcut, decât al acelui tânăr, intermediar, prin care te întâlneai!

Nu face mutra asta trăsnită, aşa este! După război am să fac tot posibilul să te întâlneşti cu ea. Voi avea posibilitatea asta.

Prea am stat aici izolat. Voi avea relaţii, ai să vezi, va fi singura recompensă că mi-ai fost un ajutor bun.

Experienţa mea va folosi într-o zi, sunt sigur! Va folosi, poate, oamenilor aflaţi pe altă planetă, pentru a învinge, cu ajutorul unei conştiinţe un mediu ostil. Ori, poate, va servi în medicină, pentru salvarea vieţii oamenilor…

Tăcu mai multă vreme. Îşi luă apoi dintr-un dulap un geamantan vechi, şi venind spre Tănase îi ceru:

— Şi-acum sărută-mă de rămas bun.

— Nu sunt sentimental!… De ce nu m-ai întrebat? Poate cădeam de acord să faci experienţe cu mine!

— Vezi, până la urmă tot cădeai de acord! surâse Septembrie. Singur ai spus-o!… Dar dacă făceam cum zici, ai fi vorbit. Nu trebuia să se ştie. Nicăieri.

— Nici Prinţesa nu ştia? întrebă Tănase.

— Ea ştia că fac nişte experienţe inofensive. Nu aflase ce fel de experienţe. Altfel ar fi intervenit în apărarea aşa-zisei integrităţi a Castelului ei.

— Ah! tresări Tănase. De asta Simina mă găsea mereu întorcându-mă de la castel, în vreme ce eu ştiam că vin de la post…

— E vreme de război! Un om pentru experienţe e tare scump azi. Şi-apoi tu eşti un mediu perfect. Asta o ştiu… Doream să am foarte mulţi asemenea

oameni.

— Vrei să spui oameni care să te asculte orbeşte?

— Da. Voiam tare mult să am asemenea oameni-roboţi pe care să-i dirijez cum vreau eu şi, în felul acesta, să încep să domin lumea. N-am putut-o face. Trăiam de unul singur. Izolat. Îmi trebuiau materiale. Nu le aveam. Ezitam să le cer de la nemţi. Până în cele din urmă, agenţii de spionaj ai Germaniei fasciste m-au dibuit. Poate m-aş fi apărat, într-un fel oarecare. Acum nu mai pot să mă apăr în nici un fel. Lipsa aproape totală a materialului tehnic necesar experienţelor m-a dat peste cap. Iată de ce sunt nevoit să-i urmez pe nemţi, în retragerea lor ruşinoasă. Mi s-a promis un laborator. Îl voi avea. Sper să-mi desăvârșesc invenţia, nu aşa cum am gândit-o prima dată.

Să stăpânesc lumea! Hm! râse amar. Ce gând ciudat! mai ales pentru mine. Se spune că sunt un savant. Nu sunt. Am studiat la electrotehnică şi medicină şi am venit aci să-mi apăr libertatea de acţiune. Regret nespus că nu m-am putut păstra *al meu şi al invenţiei mele.* Ce să-i faci? ridică din umeri. Aşa e viaţa!

E drept că plec cu nemţii, dar nu-i voi sluji niciodată. Am fugit de ei, cum aș putea să-i slujesc acum? În numele ştiinţei însă, am dreptul să mă folosesc de ei, dacă timpul mi-o va îngădui-o ca să duc la bun sfârşit ceea ce mi-am propus să desăvârşesc. S-a făcut târziu… E timpul să plec. Sărută-mă. Să ne despărţim împăcaţi!

Tănase simţi cum se apropie răsuflarea de el.

— Nu te sărut, dacă nu vrei! şopti Septembrie mişcat. Să-mi păstrezi o amintire frumoasă. Nu te mira! Dacă mă vezi plecând cu aceste hoarde dezlănţuite, dorind sânge şi moarte, o fac pentru a inventa ceva pus în slujba binelui şi a omenirii. Crede-mă! După război am să-ţi trimit femeia pe care o iubeşti. Îţi rămân dator cu această întâlnire… Păstrează despre mine amintirea unui om cinstit, dacă ţi-e cu putinţă după cele întâmplate…

Septembrie, cu valijoara în mână, coborî scara demn, urcă în maşină şi plecă în urma trupelor ce se retrăgeau de pe teritoriul României.

De atunci Tănase nu l-a mai văzut niciodată.

PARTEA A DOUA

o viaţă aparte

I

Raporturile mele cu oamenii albaştri se reduceau de la o vreme, în chip ciudat, la aprecierea caracterelor şi a purtării vecinilor. Spun *în chip ciudat,* pentru că impresia mea despre mine însumi a fost şi rămâne că sunt o fiinţă sociabilă, adaptabilă la orice condiţii planetare şi deloc morocănoasă.

Totuşi, în ultima vreme constat, nu fără un pic de nostalgie, că am renunţat la orice relaţii sociale.

Nu ştiu de ce fac asta! E greu de spus ce mă frământă. Pe vremuri, când zilele vieţii mele au fost ocupate de o muncă asiduă, pasionantă, *ştiam.* Acum nu mai ştiu. O ceaţă deasă mi se aşază adeseori peste ochi, mintea mi se întunecă şi, ca pe un ecran, îmi apar cu o pregnanţă extrem de vie imagini din trecutul vieţii mele atât de scurte.

Mă numesc Septembrie Perdeleanu.

De curând am împlinit *două sute cincizeci şi doi de ani* şi n-am scris niciodată literatură, ci doar tratate de ştiinţă.

Toată lumea ştie că de obiceiuri foarte greu te poţi dezbăra, ca şi de stil. Încerc eforturi extraordinare ca să mă fac înţeles.

Am un fiu. E şi el savant şi locuieşte în Cercul 6.

E alb. E însurat de ani de zile cu o albastră. Regret tare mult că nu are copii.

Pe uşa din stânga biroului la care scriu apare Ful. Se leagănă în mers ca o străveche corabie cu pânze şi să fiu blestemat dacă-mi trezeşte vreun sentiment erotic, afară de acela al unei datorii veşnic împlinite. Ful e un teribil câine credincios. Înaintează neliniştită spre mine, răsfrângându-şi într-o mimică expresivă buzele mari şi cărnoase. Faţa ei lucioasă e plină de pistrui. Mi-e oarecum dragă. Niciodată nu i-am spus-o şi nici n-am să i-o spun. N-am să schimb obiceiurile atât de bine statornicite, acum la bătrâneţe. Soţul i-a murit demult, dar ea nu dă importanţă acestui amănunt. Tot timpul acest colos de femeie este mândră de propria ei greutate, cu care a hărăzit-o natura. Se simte bine singură şi nici un bărbat n-ar fi în stare s-o subjuge, pentru că, după modesta ei părere, *nu s-a născut încă un astfel de bărbat*. Îi place nespus să se supună datoriei; nimic nu este mai de preţ decât grija exagerată faţă de mine, în care, bineînţeles, nu vede şi nici n-a văzut vreodată un bărbat, ci un atrăgător şi veşnic pasionat obiect casnic.

— Domnule Septemb, exclamă ea făcând ochii mari (sunt român; numele meu este Septembrie; aici numele a fost considerat foarte lung şi prescurtat la acela de Septemb), nu trebuie să vă neliniştiţi nici un pic…

— Dar… o îndemn eu, observând cum îşi agită brațele pline între două respiraţii pripite.

În cele din urmă Ful îşi revine, îţi înţepeneşte

brațele la piept cu o voinţă şi o demnitate rară, prin care arăta astfel că condamnă orice slăbiciune a spiritului, şi zice

— E tot afară!

— Cine? întreb.

Lui Ful îi scapără ochii în cap, doi ochi mari, extrem de frumoşi, mai ales prin faptul că nu au o culoare definită. Neliniştea ei transpare tocmai în această culoare, ce acum se întunecă, scăpărând uşoare fulgere.

— Bărbatul de ieri.

— Care?

— Cel care insista atât de mult să vă vorbească!

Mă ridic de la birou şi întind mâna dreaptă în sus:

— Nu sunt acasă pentru nimeni! strig.

La aceste vorbe observ că Ful se nelinişteşte. Ezită, se învârteşte pe picioarele-i groase. Nu-i vine să părăsească încăperea; ar mai vrea să-mi spună ceva.

— Vedeţi, reia Ful cu un glas moale, catifelat, pe care nu i l-am cunoscut în lunga noastră convieţuire (se întâmplă atâtea, încât nu mai ai de ce să te miri), de trei zile vrea să vă vorbească. Spune că e ceva cât se poate de important. Cum să-l dau afară? Regret că vă spun asta, domnule, dar e aşa de drăguţ!

— E înalt? întreb.

— Nu! mi se răspunde.

— Atunci cum te poţi îndrăgosti de oameni mai scunzi decât dumneata?

— Dar, domnule, exclamă Ful, am spus doar că e

drăguţ… şi pe faţa ei observ cum petele vişinii se amestecă cu cele violete.

— Deci nu e vorba de el, precizez eu aproape cu cinism, ci de dumneata!

— Da’ de unde, domnule, e vorba de el! Am spus doar că e atât de drăguţ, fără nici o intenţie. În ceea ce mă priveşte, habar n-am cine este şi nici ce vrea! De la o vreme, daţi-mi voie s-o spun, sunteţi foarte suspicios, greu de înţeles şi, iertaţi-mă, cam morocănos! Tocmai dumneavoastră care eraţi, nu exagerez, un exemplu de popularitate?!…

— Vârsta, Ful! Am îmbătrânit!…

— Da’ de unde, cred mai de graba că e altceva…

— Vârsta, Ful! insist un pic agasat că vrea să-mi vâre pe gât un tip cu care probabil avea legături secrete.

— Sunteţi destul de tânăr, mai puteţi trăi încă cincizeci de ani! afirmă ea încurajatoare.

— Ha, ha, ha! râd eu stupid, ca în faţa unei glume insipide. Atitudinea ei mi se pare nepotrivită. Uiţi că eu sunt pământean, adaug, iar cu mine legile biologice de aici sunt mai aspre decât cu voi, cei născuţi pe aceste meleaguri?! Dar ce să mai insist, mă doare capul înspăimântător. Dă-l afară pe tip şi te rog foarte, foarte mult, să mă laşi cel puţin şaizeci de minute singur!

În vreme ce Ful, după cum îi era obiceiul, se retrage din cameră cu spatele, executând frumoase înclinări din mijloc, ce-mi amintesc de graţia gheişelor, îmi vine o idee: Dumnezeule! Mă îngrozesc de când n-am mai fost prin Japonia, de o

sută de ani şi mai bine. Nici n-am să mai trec pe acolo şi mă doare sufletul. Orice amintire mă răneşte… Iar „furia” aceasta a scrisului, căci este o furie, mă sensibilizează total. Doresc să mă cufund ca un scafandru în apele mele sufleteşti tulburi, să trec peste sute, mii şi milioane de amănunte zilnice, să mă opresc numai la evenimentele importante al existenţei mele, pentru a vedea de unde izvorăşte acest sentiment… E posibil ca el să fie comun omenirii, unui întreg cortegiu de suferinzi şi suferinde, în timp şi în istorie. Păşesc, păşesc spre un soare ireal, o lumină difuză mă învăluie. Îmi dă febră. Mă simt înfrăţit cu toţi oamenii care au fost, cu toţi cea ce vor veni şi vor trece la rându-le prin ceea ce trec eu acum. Văd răsfrângându-se în apele oglinzii grele obrazul meu transfigurat, plin de riduri, de cute. O cicatrice mare îmi despică în două fruntea înaltă. *Totdeauna mi s-a părut că îmi conferă particularitate de netăgăduit. Nu mi se mai pare.* Faţa mea a căpătat culoarea pământului, de vreme, de ani, de suferinţe, de bucurii, de dragoste, de abnegaţie pentru ştiinţa pe care am slujit-o mai presus de mine, de interesele mele, de nevoile mele materiale şi chiar biologice. N-am nimic să-mi reproşez. E singurul subiect alb din existenţa mea. El să fi creat celelalte întunecimi? Se poate!… Tresar. Simt cu groază cum în cameră, fără să se anunţe, a intrat cineva. Mă cutremură o presimţire sumbră. Ridic ochii şi… îngheţ.

Înalt, slab şi cu picioarele lungi, rezemat cu

spatele de tocul uşii, bărbatul surâde... Ochii săi mari îmi sfredelesc sufletul. Privesc arborii. Arborii se clatină afară în drum. Arătarea nu piere. Râde. Contemplu cărarea ce se afundă în stânga printre copaci; e o cale ce duce spre adâncimile peisajului. Bărbatul nu piere; e mai real decât orice vis.

Întoarcem amândoi capetele şi privim fereastra. O linişte și o pace divină stăruie printre noi.

Încerc sentimentul că e o clipă unică. Nu mai ţin seamă de râsul lui şi sunt fericit că am supravieţuit acestei clipe unice, în care pot privi viaţa *din afara ei.* Cu siguranţă că nu totdeauna am fost capabil să sesizez clipele unice. Văd viaţa, aud freamătul lin al primăverii, seva urcându-se în plante mi-e familiară, apropiată ca o soră, mi se pare că alerg într-un crâng cu lăstari înverziţi, cu păsări ciripitoare, în care fiecare bulgăre de pământ miroase a dragoste, a creaţie, a fericire.

Omul din faţa mea reprezenta moartea. Venise mai devreme, dar îl primisem demn, fără să mă înspăimânt, iată de ce voiam să mă ia imediat, să nu ajung la ratarea clipei... O, nu! Acum trebuia, acum, acum... îi fac semn. Bărbatul se apropie. Inima mi se zbate în piept năvalnic, de bucurie... Gata. Bărbatul înaintează, mă prinde de piept în dreptul inimii, un fâlfâit de aripi negre zbătute agonic deasupra ochilor larg deschişi, o căldură fulgerătoare în creier, după asta nimic. Întuneric.

II

— E barca dumneavoastră?

— Da.

— De unde veniţi?

— Din Cercul 5.

— Sunteţi savantul Septemb?

— În persoană. Ce s-a întâmplat?

— Nimic deosebit, domnule savant, doar atât, vă rog să mă urmaţi.

— Şi ce fac cu cortul, cu materialele de pescuit?

— Le luaţi şi pe ele.

Am luat bagajul, ajutat de băiat şi am păşit pe mal. Ce voia să-mi spună? Se întâmplase ceva fiului meu? Cu soţia mea Ala, poate, s-o fi petrecut vreun accident. În clipele grele, ea mă cheamă pe mine. O ştiu…

Drumul întoarcerii din excursie l-am făcut printre arbori. Adică aveam ochii plini de frunzele mari, verzi, roşii, portocalii ale arborilor înfloriţi de primăvară şi parfumaţi. Unde mergeam – uitasem. Primăvara mi-a amintit de o zi din copilărie, când tata, venit de la pescuit, mă săruta, și suflarea lui mirosea a băutură. Tata era pescar şi uneori bea. Îmi plăcea suflarea lui ce mirosea atât de plăcut a băutură; intuiam frumoase taine, pe care tata le trăia pentru că era un om mare şi liber, şi aveam şi eu să le trăiesc la rândul meu, când aveam să fiu ca el. Regret tare mult că nu mai pot mirosi suflarea cuiva care a ingerat băutură, cu inocenţa de netăgăduit a copilului, cu presimţirile lui, cu misterul ce învăluie acel suflet. Tata zâmbea; era mândru că sunt băiat, şi când deschidea coşul de nuiele, împrăştiind pe mozaicul bucătăriei monştrii cu ochii holbaţi, ce se

zvârcoleau agonic, în vreme ce eu săream ca un sălbatic, chiuind, în jurul acelui morman argintiu forfotitor, nu ştia că mă va pierde. N-aveam să fiu niciodată pescar; peste un sfert de veac el avea să se mândrească cu mine, dar n-avea să mă înţeleagă niciodată. Îi apăream străin, aşa cum mi se par încă străini oamenii aceştia albaştri. Cu toată înflăcărarea dragostei mele, eram foarte ataşat de tata. Nu izbuteam să schimb nimic. Îl adoram nebuneşte, poate unde-l vedeam voinic. Eu nu eram puternic şi drept, mândru, îndrăzneţ şi frumos ca un Dumnezeu tânăr. Fără să mă certe niciodată, chiar dacă (cum s-a întâmplat într-o furtună) am fost la un pas de moarte. El aplica legea nescrisă şi dură a apelor, şi eu păream s-o citesc pe întregul său chip. Ajunsesem la acea credinţă oarbă că tatălui mei trebuie să i se supună orice: oameni, prieteni, femei, dorinţe, visuri, vicii, tot. Abia acum descopăr că dragostea mea exagerată şi nemanifestată faţă de el, ascunsă în adâncul inimii, dar foarte mult presimţită de el, care după mine intuia totul, n-avea să topească, mai târziu, nicicând acel sentiment de înstrăinare cu care mi se adresau întotdeauna privirile sale ascuţite… M-am rupt de breasla lui, de preocupările lui, de apele lui iubite, de a doua natură a sa, mi-am făcut o alta lume. În jurul meu au mişunat ani în şir, nu peşti dintre cei mari, nu barbuni, nu plevuşcă, nu somoni, nici crapi uriaşi, nici nisetrii rari în apele Dunării, ci aparate, formule matematice, experienţe…

Privirile lui obosite ascundeau dincolo de

mândria că sunt savant, ceea ce neam din neamul său nu fusese, simţământul că îl trădasem.

Jucam rolul trădătorului, în vreme ce el juca rolul omului trădat, care, în mod tragic, nu mai are nici un mijloc de a se răzbuna. Iar dacă încerca asta, ceea ce cred că nu s-ar fi putut întâmpla niciodată, atunci ar fi scăzut, în primul rând, în propriii săi ochi şi ar fi adâncit şi mai mult prăpastia de-acum statornicită între noi. Îl vedeam mic, înfricoşat parcă în faţa aparatelor şi laboratoarelor uriaşe unde-l plimbam. Aveam şi eu mândria mea de savant, de om care s-a jertfit. Mândria supraomului. Înţelegeam tristeţea tatălui meu. Izvora din neînţelegere, din sentimentul că rolurile se inversează, că eu eram acum Dumnezeul, iar el un simplu muritor care a pierdut nu numai tinereţea. Acum o aveam eu. Nu râvnea la tinereţea mea, pentru că mi-o dăruise prin natura lucrurilor, dar intuiam că am distrus ceva inestimabil şi inexplicabil, poate liniştea divină a vieţii lui de pescar, poate recunoaşterea tardivă a ireversibilităţii rolurilor noastre, a timpului şi a clipelor atât de fericite, când eu eram copil şi el întorcându-se de la pescuit răsturna coşul de nuiele, fericit, din care luceau pe mozaicul bucătăriei monştrii cu ochii holbaţi. Mă săruta bun şi cald şi drept, mirosind (doamne, dumnezeule, în vin lacrimile în ochi!) a băutură, ce reprezenta pentru mine atunci o poartă deschisă spre viaţă.

— Ce se aude? întrebă cineva.

Ochi-mi împăienjeniţi încercau să străbată norii

albi. Zburam. La picioarele mele obiectele de pescuit şi lanseta. La numai câteva sute de metri în jos, pe versantul de miazăzi al Tuizilor, la hotarul dintre oraşe se vedea un platou. Jos, înşirate pe malurile văilor adânci, numeroase staţiuni balneo-climaterice, presărate în jurul lacului Goilo.

Câtă frumuseţe risipea acest lac acum o sută de ani pentru mine… Acum o sută de ani, când am sosit aici… De data asta însă…

— Aţi adormit, domnule Septemb?! mă întrebă băiatul care mă însoţea, cu o voce candidă. Vocea lui o invidiam, deoarece de la o vreme reveneam mereu la universul copilăriei mele, petrecută pe meleaguri atât de îndepărtate şi acum inexistente, graţie marşului furtunos al civilizaţiei. Începusem să invidiez într-un fel deloc meschin pe toţi acei care se aflau la această vârstă minunată. Iubeam copiii, mă înţelegeam mai bine cu ei decât cu oamenii mari.

Nu, nu sunt încă semne vădite de ramolisment, deşi la două sute cinci zeci şi doi de ani…

— Nu băieţaş, i-am răspuns, după câtăva vreme, am închis doar ochii. N-am adormit.

— Ştiţi, continuă băiatul deschizând gura lui mare, dar nespus de expresivă, noi când închidem ochii adormim.

— Adormiţi imediat? îl întrebai.

— Da. E semnul că dormim neîndoielnic.

— Deci, e cât se poate de simplu! îi spusei zâmbind încântat.

— De ce? nu înţelese băieţaşul.

— E cât se poate de simplu! îi reaminti. Voi oamenii de pe această planetă sunteţi supuşi altor legi biologice decât pământenii!

Albăstrelul se uita speriat la norii ce zburătăceau prin faţa ferestrei aerobuzului.

— E adevărat că dumneavoastră sunteţi pământean? exclamă el cu o oarecare spaimă.

— E adevărat, am suspinat eu, lăsând fără să ştiu de ce ochii în jos. Nu aveam nici un motiv. Când mărturiseai că eşti pământean, oamenii de pe această planetă te priveau atât de intens, încât, fără voie, lăsai ochii în jos.

— Ştiţi, completă dezinvolt copilul, eu am mai văzut pământeni!

Spuse asta pe tonul: „Ştiţi, eu am mai văzut maimuţe”. Mă amuza.

— Dar... continuă albăstrelul şi glasul lui se opri aici, parcă înecat în propria-i neputinţă. Să vă spun?

Ne apropiam vertiginos de platou. Copilul se temea că nu-i voi răspunde, ori că neliniştitoarea sa întrebare nu va fi lămurită pe deplin. Părea frământat. Îl iubeam şi aşa, cu fruntea înaltă, încreţită de cute, ezitând, într-o mimică expresivă ce-i antrena ochii, buzele, sprâncenele.

— Şi n-o să vă supăraţi! exclamă albăstrelul tremurând

— Nu, îi răspunsei hotărât, asigurându-l în acest fel.

— Deloc, deloc! insistă băieţaşul.

— Deloc.

— Îmi juraţi?

— Îţi jur! Acum eşti mulţumit?

— Ei, bine! Albăstrelul îşi luă avânt ca şi când ar fi sărit un obstacol: N-am văzut niciodată un pământean atât de bătrân ca tine!

— Câţi ani ai? îl întrebai, fără supărare.

— Opt şi jumătate, dar tu?

— Două sute cincizeci şi doi.

— Da.

— Şi nu te-ai supărat, domnule?

— De ce?

— Că ţi-am spus asta!

— Nu.

— M-am bazat pe faptul că oamenii de pe planeta noastră nu se supără când le spui că sunt bătrâni, ba chiar le face plăcere! Nu ştiu însă cum stau lucrurile în privinţa asta cu pământenii.

— Cam tot aşa!... Eu, personal, nu mă supăr dacă-mi aminteşti că sunt foarte bătrân! N-aş garanta însă pentru un alt pământean!

— Vezi, exclamă albăstrelul triumfător, de aceea am ezitat atât!

— Aterizam! anunţă pilotul prin microfon. Ne-am legat de scaune prin curele, aşa cum cerea, în mod curent, indicaţia de zbor în aerobuze. Albăstrelul părea din nou neliniştit. Nu pentru că atingeam solul. În privinţa asta s-ar fi zis că era un veteran al zborurilor cu aerobuzul, luându-mă după dexteritatea cu care şi-a legat repede şi precis peste mijlocul subţirel curelele de susţinere. Altceva îl nelinîştea, iar mie îmi reţinea atenţia trează şi eram, în parte, fericit că mă înţelegeam cu el. Însemna că nu îmbătrânisem

chiar atât de mult!

— Aş mai vrea să ştiu ceva! spuse albăstrelul, după ce ezită tot atât de amuzant, ca şi prima oară, când îmi spusese că sunt nespus de bătrân, ceea ce, fireşte, ştiam de mult.

— Când ţineaţi ochii închişi, adineauri, aţi spus că nu dormeaţi, cum facem noi, atunci!… şi se opri neştiind cum să mai continue.

— Ce făceam, vrei să ştii, nu-i aşa?

— Desigur! şi dădu din cap satisfăcut, deoarece îi ghicisem gândul.

Am zâmbit. Iar zâmbetul acesta îl nelinişti mult pe albăstrel. Îşi închipui că doresc să câştig timp, ca să nu-i spun adevărul, în vreme ce eu mă străduiam să-i fac acest adevăr accesibil şi nicidecum să i-l ascund.

— Visam! i-am spus cât se poate de simplu.

— Cum adică? m-a întrebat băieţaşul nemulţumit.

— Cum visam? am repetat întrebarea şi i-am explicat: pe sub pleoape, ca pe un ecran, îmi apăreau nişte imagini frumoase, colorate.

— Vii?

— Foarte vii! am întărit eu, bucuros că m-am făcut înţeles.

— Se mişcau adică?

— Da, cu o repeziciune mai mare ca la televizor.

— Şi tu înţelegeai ceva din aceste imagini care se mişcau mai repede decât la televizor?

— Înţelegeam, tot!

— De ce?

— Pentru că imaginile acelea le ştiam de două

sute şi mai bine de ani, de când locuiam pe Pământ, la o distanţă apreciabilă de această planetă, într-un loc tare frumos, unde m-am născut. Un loc ce se numea Valea Prahovei.

Albăstrelul căscă ochii uluit:

— Vrei să spui că imaginile acelea te arătau pe tine mic de tot? Aşa cum sunt eu şi sora mea şi ursuleţii de la grădina zoologică?

Am clătinat din cap în semn că aşa era. Imaginile acelea mă arătau mic, cum era el, şi sora lui şi ursuleţii de la grădina zoologică.

— Nu se poate! mormăi albăstrelul nemulţumit în raţionamentele lui, tare precise, de locuitor al unei alte planete.

Am început să mă apăr. L-am întrebat de ce crede el asta. Mi-a răspuns precis şi răspicat:

— Pentru că nu-mi închipui să fi fost vreodată copil. Tu te-ai născut aşa bătrân, şi-ai trăit bătrân tot timpul.

A urmat o tăcere adâncă. Auzeam cu toţii zgomotul înfundat al motorului cu care zburam şi-am privit printre nori, unul din sateliţii acestei planete.

— Şi dacă am să-ţi spun c-am fost totuşi copil, ai să mai crezi? îi spusei, în cele din urmă.

— Nu! îmi răspunse copilul hotărât.

— De ce? îl întrebai cu supărare în glas.

Copilul se sperie ca o mică pasăre prinsă în laţ.

— Pentru că pământenii nu au copii. Pământenii nasc oameni mari direct din maşini! Asta o ştim noi toţi, nu mai trebuie demonstrat!

— Ai citit undeva?

— Nu. Am văzut o poveste asemănătoare la cinematograf.

— Îmi pare foarte rău că trebuie să te dezamăgesc, dar pământenii întocmai ca şi oamenii acestei planete: se nasc, sunt copii, tineri, oameni mari, bătrâni şi, în cele din urma, mor. Chiar la sentimente ne asemănăm uneori.

Ultimele mele cuvinte l-au lăsat nemulţumit pe albăstrel. Am coborât din aerobuz pe un platou pe care bătea vântul, un vânt tare, ozonat, ceea ce nu era frecvent pe aici. Vegetaţia măruntă, împrăştiată în smocuri sărace cenuşii, agoniza parcă în palele dezlănţuite ale curenţilor devastatori.

L-am luat de mână pe albăstrel îndreptându-mă spre un uriaş clopot de sticlă. Casa aceea stranie scăpăra în depărtare ca şi palatele de cleştar din basmele lui Ispirescu. Nu ştiam încotro mă îndreptam. În spatele nostru pilotul ne urma tăcut. Lanseta, cortul şi obiectele de pescuit rămăseseră în aerobuz; însemna că mă voi întoarce repede. Ceva mă îndemna să întreb ce vor cu mine? Dar mi-am reamintit că oamenii de pe această planetă sunt tăcuţi şi nu face să încalc, după atâţia ani de convieţuire, regula păstrată cu atâta sfinţenie. Micuţa palmă a albăstrelului se pierdea în mâna mea osoasă şi rece. Ea răspândea o căldură bună, moale, remontantă. Paşii săi mici făceau eforturi colosale să-i ajungă pe ai mei. Aproape alerga. Mi se topea inima de atâta delicateţe şi, cum înaintam însoţiţi îndeaproape de pilot (luaţi pe sus de vântul ce-l asemuiam cu un Crivăţ apărut în

plină vară), îndreptându-ne spre Palatul de Cleştar pe o cărare de licheni moi şi pufoşi, mi-a trecut prin minte un simbol: iată, îmi spuneam, începutul morţii ţinând de mână strâns începutul vieţii. Amândouă aceste începuturi iluzorii se îndreaptă pe un drum cotit ce are ca punct final o iluzie…

Era totuşi prea trist ceea ce gândeam şi mi-am scuturat capul voind să înlătur acest gând.

Am ajuns; un perete de cristal se dădu deoparte, pilotul ne lăsă să aşteptăm într-o încăpere cu totul şi cu totul de sticlă. El a pierit printr-o serie de uşi transparente, ce-l înghiţiseră până în cele din urmă, fără a ne mai crea putinţa de a-l vedea. Linişte. Ne-am aşezat, ca doi şcolari cuminţi, ce aşteaptă să intre la examen, pe o banchetă de sticlă. Copilul mă privea în ochi într-un fel ce lăsa să se înţeleagă simţăminte frumoase, apropiate de dragoste. Albăstrelul intuise lipsa dragostei mele pentru vreo fiinţă umană şi mă învăluia cu un sentiment de nespusă iubire. Ne simţeam bine unul cu altul şi am înţeles că n-am fi trăit multă vreme fără să ne vedem. Ne iubeam, aşa cum se pot iubi un copil şi un om tare bătrân cum eram eu.

Albăstrelul îmi spuse drăgăstos, trecându-şi limbuţa albastră peste buzele groase, un gest ce se asemăna tare bine cu al pisicilor pământene:

— De mult voiam să te întreb, încă din aerobuz! Bine, ai închis ochii atunci şi nu dormeai! Visai, nu? Ei, poţi să-mi povesteşti şi mie visul acela? Sunt tare curios!

— Ţii neapărat?

— Sigur, sigur! Spune, spune! se ruga albăstrelul ca şi cum i-aş fi promis să-i spun o poveste şi acum aveam de gând, din cine ştie ce pricină, să nu i-o mai spun. Întindea mânuţele spre barba mea albă, mă copleşea. Tare era drăguţ. Gândesc că nici fiul meu April, când fusese mic, nu a fost atât de drăguţ, sau poate am uitat… Cine ştie!

— Şi dacă o să-ţi pară rău? îl încercai eu pe băiat.

— N-o să-mi pară! insistă el. Ţi-o jur!

— Ştii că prea multe jurăminte nu se obişnuiesc la noi pe Pământ! îl ameninţai blând înălţând degetul arătător.

— N-am să mai jur! Dar îmi spui ce visai? Sunt curios! N-am să mai fac asta! Uite, ţi-o jur!

Am izbucnit amândoi în râs.

— Ce vrei să fac, înălţă albăstrelul din umeri, dacă aşa sunt obişnuit! Hai, hai, nu te supăra şi spune-mi visul! Doar mi-ai promis!

Am tras aer în piept, acest aer aşa de rece, cu o cantitate mai mică de oxigen decât aerul de pe Pământ. Cu încetul, m-am adaptat. La început credeam că nu voi putea-o face, dar cu perseverenţă am izbutit.

— Visam, spusei eu, că sunt copil!

Albăstrelul interesat dădu din cap înţelegător:

— Şi mereu visezi asta? Adică te visezi copil? vru să știe el nespus de curios.

— Cam…

— Vorbeşte-mi mai mult, te rog, despre visul acesta! îmi ceru el cu insistenţă.

Am oftat:

— Cum să-ţi spun… de când am îmbătrânit, mai ales în ultimul an, mă visez mereu copil, mă văd aşa cum eram copil, la casa părinţilor mei, văd casă, livada, pe mama, pe fraţii mei mai mici şi mai ales pe tata, pe care l-am iubit foarte mult. Vezi tu, lucrurile acelea nu mai sunt, nici oamenii, nici livada cu arbori, îmi dau seama, dar nimic nu poate să mă oprească să mă văd acolo copil. Şi sunt fericit şi trist, şi-mi vine de multe ori să plâng, şi plâng!

— Îmi pare foarte rău, bătrânul meu pământean! oftă la rândul său albăstrelul. Eu visez că sunt mare! Tu de ce nu visezi că eşti tânăr? E atât de interesant să te visezi la volanul unui aerobuz trecând razant deasupra străzii mari dintr-un oraş nou construit? Oamenii mari au toate libertăţile, copiii, nu! Nu înţeleg atunci de ce visezi că eşti copil şi nu om tânăr?

Am lăsat privirile în jos şi i-am răspuns:

— Nu ştiu!…

— Nu ştii?! se miră copilul foarte tare.

— Nu, am răspuns cu tristeţe.

Am simţit amândoi cum am atins, fără să vrem, o rană ce sălăşluia în sufletul meu. O rană ce nu voia să se vindece, sângera acum, undeva în mine, plasându-mă, sentimental, la un pas de moarte.

Uşa transparentă se dădu în lături. Pilotul, din nou vizibil ne introduse pe o scară rulantă. Am observat, într-un târziu, că albăstrelul a rămas pe bancă. Pilotul nu i-a dat voie să intre.

Scara rulantă mă introduse într-un subsol

luminat orbitor. Strâng pleoapele. O încăpere lungă fără mobilă. Două scaune străjuiesc la un capăt şi la altul în odaia penumbroasă. Mă aşez pe unul din scaune; atunci observ că spătarul e înalt şi pare ca cioplit în lemn. Rămân astfel cu mine însumi, preţ de vreo cincisprezece minute. Sufletul mi-e aplecat iarăşi spre visările, ce se îmbulzesc peste întreaga mea existenţă s-o întunece. Fac eforturi să mă rup de vertiginoasele rătăciri prin labirintul întâmplărilor vieţii. Mi-e ruşine; n-am ce face; somnolenţa e o nouă formă a existenţei mele *de acum.* (Scurte clipe de delir şi pasiune, reduse de la flacără la simpla pâlpâire a unei lumânări.) Parcă destinul îmi spunea: ai avut copilăria, cu frumoasele clipe fugare, ce-ai fi vrut să țină o veşnicie; ai avut tinereţea cu munca şi dragostea; maturitatea cu filosofia şi cumpătarea tuturor bunurilor și relelor din lume; acum ai bătrâneţea cu somnolenţa. Ţi-e de ajuns!

În somnolenţă se îmbină relaxarea, după o muncă avântată din tinereţe, cu iluzia că trupul se destinde satisfăcut.

Mă trezeşte deodată un hohot de râs cinic. Tresar brusc, Urăsc oamenii ce râd de somnolenţa mea. Înalţ privirile împăienjenite. În faţa mea, pe un scaun aflat la o distanţă apreciabilă, şade omul recomandat de Ful, care după mine întruchipa moartea. Ce vrea? Îl văd şi acum rezemat de tocul uşii, proaspăt lăcuite, cum mă priveşte posesiv, ironic. (A înaintat atunci spre mine şi… am leşinat, în vreme ce în oraşul unde locuiesc s-a auzit că murisem.) Acum râde insinuant. De ce-şi permite

să-şi bată joc de mine? A simţit că-s un om căruia nu-i mai pasă de nimic? Ori că avea acea neaşteptată capacitate de a vedea că fusesem făcut ca să trăiesc, iar eu muream fără să fi trăit. Asta îşi închipuie, poate, el. În ceea ce mă priveşte aveam alte opinii. Nimeni n-are nevoie de mine, nimeni,poate Ful, care vede în persoana mea un pasionat obiect casnic, poate nici chiar ea, nici eu nu mai am nevoie de mine... Moartea e pe aproape... O aştept liniştit, fără să mă gândesc la ea, oricât de aproape ar fi. Altceva ce aş putea face?

Bărbatul râde într-un fel antipatic, nu continuu, ci cu întreruperi colosal de lungi, ca şi cum tăcerile survenite între noi ar fi fost nişte veritabile replici schimbate, el interceptându-le înţelesul şi râzând.

Ah! atunci mi-am dat seama cât de greşit îl judecasem. El nu reprezentase Moartea. Ratase clipa. Eu aşteptam moartea să vină când va voi. O aşteptam fără teamă. Dar nu despre asta vreau să vorbesc, nu despre acest sentiment al aşteptării sfârşitului, ci de ceva cu mult mai complex, inefabil, foarte greu de prins în cuvinte: de fluidul continuu, dar impalpabil al unui sentiment.

Necunoscutul din faţa mea tace. Ştiam că joacă rolul, unui intrus în viaţă şi mă miram că sunt aci în sanctuarul lui. În această casă de sticlă. O clădire ce seamănă cu un laborator de ultim tip.

Mă adusese aici. Casa mea nu era comodă? Ce voia?

— Ce doreşti? îi spun, văzând că nu scoate o

vorbă și bănuindu-l, nu ştiu de ce, mut, robot ori diavol.

Râde iarăşi. Mă trec fiori reci de groază. Deodată vorbeşte cu o voce nespus de caldă, parcă împrumutată, parcă imprimată pe o bandă magnetică, iar acest straniu personaj mişca doar buzele ca într-un dublaj cinematografic:

— Doresc să vă redau ceva pierdut demult!

— Ceva pierdut demult?! bolborosesc mecanic, deodată curios. De pe Pământ?!

— În parte şi de pe Pământ, în parte şi de pe această planetă! spune el cu acea răceală de gheaţă ce mă înfioară.

Ciudata gazdă zâmbeşte iarăşi, apoi îşi cere îngăduinţa să-mi redea acel ceva zicând:

— Se poate!

— Nu-mi amintesc să fi pierdut nimic!

— E posibil să nu vă amintiţi din pricina vârstei, admite bărbatul cel palid, dar vă spun că aţi pierdut lucrul cel mai de preţ din viaţă!

O bizară senzaţie îmi învăluie corpul amorţit de bătrâneţe.

— Ce?! întreb în cele din urmă cu glasul, sugrumat, bănuind că are intenţiile cele mai bune şi nu a fost decât o neînţelegere din partea mea. O neînţelegere iscată de suspiciune. Suspiciunea atât de accentuată în aceşti ultimi ani…

El se ridică de pe scaunul cu spătar, vine spre mine ca atunci, în scena mută din biroul meu, când mi s-a părut că e moartea însăşi care întinde mâna să-mi oprească inima, se opreşte la doi paşi de mine şi, cum stă în picioare, se apleacă puţin

de mijloc, sprijină palmele pe genunchi, privindu-mă fascinatoriu în ochi. Şopteşte:

— Tinerețea!... Ce-i aşa de greu de amintit?... Tinereţea!...

Mă gândesc. Prima impresie nu se ştersese. Necunoscutul avea un interes ascuns. Mă urmărea asiduu, dorea să mă convingă, ardea de dorinţa să-şi împlinească un plan ce oricât mă străduiam să-l aflu îmi scăpa.

— Asta aţi pierdut! Sunt aici să vi-o redau cu maximum de generozitate! Sper că n-o s-o refuzaţi!

Mă ridic de pe scaun şi spun:

— Regret, domnule! Nu dorinţa de a obţine tinereţea mă caracterizează acum. Aş vrea să dorm, aş vrea să mor. Asta e singura mea dorinţă.

Când mă ridic să plec, nespus de indignat, îmi pune mâna pe umăr, oprindu-mă.

— Dacă v-aş spune ziua şi ora când veţi muri, exclamă el, v-aş convinge că trebuie să vă fac tânăr, ca să mai aveţi încă mulţi ani de trăit?!

— Mi-aţi face una din cele mai mari plăceri! îi răspund. Dar numai în ceea ce priveşte data şi ora morţii. Cât priveşte tinereţea, sunt ferm convins s-o las celor care **o** au de la natură! Să nu-i mai încurc atât pe ei, cât şi pe mine, cu asemenea prefăcătorii!

— Poftim! spune bărbatul enigmatic, ducându-mă spre alte încăperi. Iarăşi beznă, scări rulante. Am impresia că străbatem uşi de sticlă. Întunericul nu mă ajută să-mi certific constatarea. La fiecare coborâre a nivelelor Palatului de Cristal

totul mă uluieşte: răcoarea, misterul degajat de straniul personaj. Ajungem; coborârea încetează. Brusc se iscă o lumină opalescent-orbitoare. Bărbatul mă prinde prietenos de braţ, introducându-mă într-o săliţă circulară; în tavan sunt îngropate lumini opace, pe unul din pereţi o puzderie de ecrane orânduite ca celulele într-un fagure de miere. Bărbatul e îmbrăcat acum într-un halat alb. Râsul i-a pierit. Mina sa aspră parcă ar sugera răzbunare. Pentru ce? Greu am mai priceput neamul acesta de oameni albaştri, deşi stau de atâtea zeci de ani aici…

III

— Aşezaţi-vă pe acest scaun!

Mă aşez. Tânărul stinge luminile, doar un fascicul de raze vişinii îmi cad pe faţă. Strâng pleoapele, ochii obosiţi mă usturăă. Razele cernându-se într-o lumină dulce mă învăluie în întregime parcă duios, lăsându-mă gol puşcă Această experienţă face invizibilă îmbrăcămintea, nu ştiu de ce. Nu mă ruşinez de trupul meu gol, cum nu se ruşinează nici un pământean în adolescenţă, când trupul arde de dorinţa de a cunoaşte dragostea (doamne, dumnezeule, nu pot să rostesc două cuvinte fără să mă refer la dragostea aceasta, ce mi-a produs, de-a lungul existenţei, până să scap completamente de ea, atâtea necazuri). Nu ştiu de ce, în ultimul an, revin mereu la acest punct; un iluzoriu petic de cer albastru, după care am alergat atât, m-am irosit atât, m-am umilit şi m-am batjocorit de

nenumărate ori, căci mi se părea frumos, plin de poezie, pur şi candid; mă încălzeam la dulcile lui senzaţii ca la un soare; reprezenta esenţa vieţii, viaţa însăşi, firească şi necesară ca însăşi respiraţia, ca setea şi foamea, desăvârşită în ultimă instanţă ca moartea.

Dragostea, pe vremea aceea, mi se părea ruptă din cer, înzestrată cu o muzică divină, ceva unic pentru care aş fi gonit sute de kilometri pentru a o obţine. După asta, însă… După asta… S-o spun?… Ar trebui! Un om în pragul morţii uneori nu se mai jenează. Sunt sigur că nimeni nu mă va condamna. Pământenii nu s-ar supăra. Cel mult m-ar trimite la dracu', spunând că m-am ţicnit la bătrâneţe.

IV

Se făcu lumină.

Camera circulară era goală, câteva săgeţi stinghere să plimbau alene pe circumferinţa ecranelor mari, apoi şi acestea pieriră.

M-am uitat la tânăr.

Acesta s-a uitat la mine. E posibil să se fi gândit că ar fi fost mai bine să nu mă fi adus aici. Acum m-a adus, nu mai poate da înapoi. Transpiră. O sudoare albastră îi inundă fruntea înaltă, boltită. Înainte mă stingherea el, acum, după experienţa în care am somnolat atât de desăvârşit, citesc, după o clipă de încordare, o durere adâncă în ochii lui.

— Ei, ai aflat ceva tare urât şi ţi-e teamă să-mi spui?   Nu-i aşa? îl întreb.

— Nu prea! răspunde bărbatul din ce în ce mai

palid.

— Atunci, dă-i drumul! Ce mai aştepţi? Doar ţi-am spus…

— Cred că e vorba de ceva mai presus de moarte! mă asigură el.

— Nimic, spun eu, nu cred să fie mai presus de moarte!

— Ciudat! exclamă bărbatul. Şi totuşi… ceva e mai presus!

M-am ridicat de pe scaun; tânărul tresare.

— Plecaţi?!

Glasul îi vibrează în aer.

— Mi-aţi inspirat, în cele din urmă respect, nu însă din prima clipă, vă spun… afirmă el, rupându-şi fiecare cuvânt din suflet. Am fi amândoi în cele mai bune relaţii posibile dacă m-aţi înţelege! Dar nu mă înţelegeţi, m-aţi dat afară din casă. Suntem din două lumi diferite, e drept!… De ce nu vreţi să înţelegeţi măcar atât: e ceva mai presus de moarte!

— Domnule, te rog!… insist zguduit de ceea ce auzeam și nu-mi făcea plăcere. Nici mie nu–mi place un lucru la dumneata. Eziţi atât de mult ca să-mi comunici rezultatul experienţei, că aproape am şi uitat pentru ce sunt aici. Regret nespus să nu mai trăiesc decât fiul meu April şi soția mea Ala, de care m-am despărţit de mult, iar aceşti membri ai familiei locuiesc foarte departe de aici. Când e ceva neplăcut, comunici unui membru al familiei. Dar eu ţi-am spus de la început că nu-mi pasă. Şi pentru că nu-mi pasă nu văd de ce mă menajezi!

Obrajii, ochii, bărbia, nasul, mâinile, întreaga făptură a omului albastru deveniseră sub înrâurirea vorbelor mele o întruchipare a ezitării fine, bine nuanţate.

— Vedeţi… bolboroseşte el…

— În definitiv, dacă nu vrei să-mi spui, mă supăr de-a binelea. Să nu îţi închipui că te forţează cineva. Să nu crezi însă că, procedând aşa, cu un om extrem de bătrân cum sunt eu, vei fi corect. În felul acesta accentuezi mai mult distanţa dintre pacient şi medic. Îmi vei da o grijă în plus, şi nu chiar o grijă atât de uşoară. Iar dacă îţi închipui că nu am fost sincer spunându-ţi că nu mi-e teamă greşeşti, jignindu-mă cu atât mai mult!

Degetele subţiri ale omului albastru se frământă nervos, spasmodic:

— De ce vorbiţi astfel… noi ne străduim… vrem… dacă aţi accepta tinereţea?

— Nu, răspund hotărât, asta n-am s-a accept niciodată. Doresc rezultatul ultimei experienţe. Nu pentru asta m-ai adus aici?

— V-ar ajunge atât? întreabă tânărul.

— Desigur, răspund.

— Dar n-ar trebui să… Vedeţi…

— Nu pot trăi liniştit dacă nu ştiu…

— N-ar fi…?!

— Domnule, strig tot mai enervat, poate mor mâine şi ţi-e teamă să mi-o spui!

Albastrul oftează din greu.

— Vă voi comunica imediat rezultatul. N-am ce face !

Întâi permiteţi-mi o întrebare: cum vă simţiţi?

— Mulţumesc bine. Foarte bine chiar.

— Mâine la ora două după-amiază! spune el simplu. Acum sunteţi mulţumit?

— Cât se poate de mulţumit!

Aflasem. Urmau după asta exact douăzeci de ore.

Tinereţea. Hm! Ce bagatelă! Nu pot crede în poveşti! Ce grad infernal de retrogradare, de scepticism, de neîncredere şi ingratitudine mi-a conferit vârsta mea înaintată, abia acum văd. E înfiorător! Nu numai că nu mai sunt cel de demult, dar nici nu mă mai recunosc.

— Asta-i tot? am întrebat calm.

Albastrul clătină din cap în semn că da.

— La ora două fix? vreau eu să ştiu!

— La două şi treisprezece minute! completează el cu o răceală neaşteptată în glas.

Sprâncenele mele se încruntară fără voie. Sunt demn, mândru. Pentru atitudinea mea mă bucur nespus; îmi umflu pieptul dând vocii mele hodorogite o nuanţă baritonală neaşteptat de plăcută. Eram convins acum că albastrul nu regretă…

— S-a calculat bine? întreb.

— Da.

— Ah! am tresărit cu surprindere. E o neaşteptată coincidenţă! Numărul treisprezece mi-a purtat totdeauna noroc în viaţă. Numai de nu m-ar durea capul, cum mă doare de obicei. Vă mulţumesc, domnule! La revedere!

În lift (acum renunţasem la scările rulante), mă însoţeşte tot tânărul cercetător. Tăcerile sunt mai

apăsătoare acum. Lumină, beznă, lumină, penumbră, atmosferă de vis, pereţi transparenţi; am strania impresie că totul a fost un vis şi numai un vis. Mâine la ora două şi treisprezece minute… Ce bine!…

— De ce refuzaţi tinereţea, domnule? mă întreabă tânărul. Aş vrea să ştiu.

Strâng pe albăstrel de mână. El a sărit de pe bancă, m-a îmbrăţişat spunând că am întârziat prea mult, îi fusese teamă pentru viaţa şi sănătatea mea. Crezuse c-am murit, iar acum îi creşte inima de bucurie revăzându-mă. Dacă i-aş spune că mâine la aceeaşi oră am să-l părăsesc pentru totdeauna… Poate l-aş face să plângă şi nu doresc asta. Îl iubesc cu disperare. Zâmbesc. Îl ridic pe albăstrel în braţe; un neaşteptat chef de glumă mă cuprinde;

— Nu puteţi să mă faceţi copil? întreb râzând.

Tânărul albastru n-a sesizat gluma.

— Încă nu putem micşora corpurile. Reîntinerim doar ţesuturile, sângele, glandele interne, epiderma obosită, sistemul osos chiar, dar rămânem la aceeaşi înălţime la care se află subiectul în momentul experienţei.

Râd din nou, de data asta cu hohote.

— De ce râdeţi? mă întreabă cât se poate de politicos tânărul albastru.

— Pentru că, oricât ţi s-ar părea de ciudat – mi-era imposibil să-mi înfrânez râsul – nu doresc să mai fiu tânăr!

— De ce? se miră el.

— Nu ştiu.

— Aţi dori să deveniţi copil? mă întreabă din nou tânărul zâmbind oarecum cinic.

— Da, mi-ar face o nespusă plăcere! Să fiu din nou copil!…

— Sunteţi primul om care răspundeţi astfel!

— Se poate! admit eu şi încerc să-mi iau rămas bun.

Tânărul mă opri, este nedumerit:

— Puteţi să mă lămuriţi ce pornire, ori ce sentiment vă face să-mi refuzaţi propunerea?

— Habar n-am! îi răspund încă bine dispus. Adevărul e că m-ar plictisi de moarte tristeţea! E un sentiment destul de ciudat pe care mi l-am propus chiar să-l analizez într-o carte… De vreme ce mâine totul se va sfârşi, regret tare mult… Ce să-i faci?! Nu sunt singurul căruia i se întâmplă asta!… Cu bine!

Până la vehiculul aerian vântul ne-a primit cu aceleaşi pale reci, aromitoare. Mirosul de cuişoară al tufelor vişinii ne ameţeau.

Pe cer am zărit satelitul natural care „alerga” printre norii rari. Soarele lumina astăzi mai slab, poate din pricina distanţei, ori a stării mele sufleteşti.

Ceea ce m-a uimit atunci şi continuă să mă uimească şi acum, în preziua morţii mele, era cerul de un frumos albastru-închis, bătând în negru. O caracteristică a acestui firmament erau constelaţiile cunoscute încă din antichitate: Centaurul, Carul Mare, Constelaţia Vizitiului şi atâtea alte corpuri cereşti aflate la milioane de ani-lumină pe care, de pe Pământ, le zăream doar

noaptea cu ochiul liber, pe când aici le vedeam şi ziua.

Habar n-am cum, dar în minte mi-au sunat versurile marelui nostru poet Mihai Eminescu:

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie.
Era pe când nu s-a zărit.
Azi o vedem şi nu e.

Şi pe neaşteptate m-a cutremurat un plâns nervos, cu neputinţă de stăpânit.

V

Sala cea mare. Candelabrul aprins iscă pe tavan curcubeie policrome, cernând lumina prin lacrimi de cristal.

Ful m-a adus de braţ din dormitor. Sunt în halatul de sărbătoare, pieptănat corect, ras şi proaspăt. Îi spun lui Ful să stingă lumina. Doar picioarele îmi tremură…

La doi paşi de scaunul cel mare, un scaun sculptat ca un tron din vechile biserici, unde veneau arhiereii, episcopii cu odăjdii, regii ori reginele să asiste de sărbători mari la slujba religioasă şi totul căpăta atunci o măreţie cu adevărat celestă. Era locul unde mă retrăgeam să gândesc.

În faţa mea a fost adusă, în chip special, pendula din sufragerie. Clinchetul ei parcă mai duios acum decât orice glas al unor clopoţei de aur.

Mă urc în strană.

Ful e toată numai ochi; obrajii îi sunt scăldaţi de

lacrimi. Halatul meu scânteie din pricina florilor de lotus cusute în fire de argint.

— A mai rămas puţin! spun.

Vocea lui Ful se îneacă, degetele ei se agită. Întreb :

— Fiul meu April?…

— Nu a venit, domnule! răspunde Ful reţinându-şi plânsul.

Fireşte, deznodământul e de neînlăturat, de vreme ce nu acceptasem acea propunere fantastică de a întineri. Moartea întârzia… Mi-ar fi fost mai uşor dacă nu venea astăzi. Nu mi-a plăcut să-mi pierd vremea cu constatări descurajatoare. Nu vine? N-am ce-i face! Nici n-am de gând s-o chem! Oh, lupta va fi mai lungă decât prevăzusem. Întotdeauna în viaţă n-am putut suporta aşteptarea. Dar acum?! Ce pot face?! Şi cu cât aşteptarea are să fie mai lungă, cu atât stăpânirea de sine trebuia să fie mai bine dirijată.

Ora două.

Şed drept ca un rege cu mâinile sprijinite de spătare. Gâtul ţeapăn, fruntea sus, ochii în depărtări pierdute, dincolo de acele pendulei ce-mi scurtau clipele cu fiece bătaie cristalină.

Mă uit la Ful încercând un imens regret. Parcă o văd pentru prima oară. O femeie cu faţa aspră, cu chipul schimbat în mască de piatră. Mă priveşte. Nu pot descrie ochii aceia umeziţi şi străini pe care nu i-am văzut niciodată.

Uşa rămâne închisă.

Era ultima mea dorinţă: voiam ca April, cel căruia îi dăruisem viaţa, să se împărtăşească din

clipa când flacăra din care i-am aprins flacără în suflet se va stinge. Nu ştiu de ce doream asta. Dar o doream foarte aprins.

Ora două şi cinci.

Clanţa pe care mi s-au pironit ochii rămâne neclintită. Şi doar a fost anunţat. Dar mai bine să-mi întorc gândul către ceea ce mă aşteaptă.

Am dorit să n-aud moartea pătrunzând prin pereţii groşi ai casei, dar din zidurile cenuşii, din norii cenuşii, din ferestrele mohorâte, ce oglindeau o amiază posomorâtă, moartea pătrunde tiptil şi rece, ca o şopârlă rănită.

Sunt oare prea puţine pavăze împotriva ei când o aştepţi? Sunt prea puţine gânduri ca s-o alunge, când cu o zi în urmă şi chiar în ultimul an o aşteptam? O aşteptam atât de des, fără să-mi pese. Bucurându-mă chiar.

În sufletul meu au încăput… cerbi cu coarne de aur, rachete superluminice, iubiri şi minotauri şi mii de alte lucruri ce nu le ştiu acum… Le-am uitat. Cât e de straniu că moartea nu se sfieşte de ele…

Moartea seacă izvoarele visului. Moartea opreşte vântul ce m-a legănat o viaţă întreagă.

Iat-o măreaţă, uriaşă şi atotputernică cum împrăştie cenuşa sub cerul îngheţat şi pătrunde în uitarea mea.

Două şi douăsprezece minute.

Inima-mi bate să-mi spargă pieptul. Spun cu greu:

— N-a venit! Poate-i plecat la vânătoare!… Apoi, mai târziu: Vezi, Ful, sufletul se poate tămădui,

dar trupul nu se poate vindeca niciodată. Trupul omului a contractat încă de la naştere o boală cruntă, care se cheamă suflet !

— A spus-o un pământean? întrebă Ful ştergându-şi ochii.

Ce întrebare?! Nu trebuia să mi-o pună.

Clatin capul afirmativ. Atunci se întâmplă ceva neobişnuit. Cu toate că vedeam clar obiectele, clanţa ce încă nu se clintise ca să apară April, pendula, acele, fereastra şi ziua mohorâtă, mi se pare că lunec în jos ca într-o genune, şi nu pot să fac nimic ca să împiedic această continuă lunecare.

Am înţeles că mă aflu jos, la picioarele scaunului cu spătarul înalt ca un tron, măreţia, coroana mândriei mele căzuse. Pierisem în zădărnicie.

Şi fu ca şi când n-aş mai fi fost nicicând, murisem.

VI

— Şi cu uneltele de pescuit cum rămâne?!

— Marea e agitată.

— Atunci poate mâine…

— În nici un caz. Buletinul meteorologic indică furtună.

— Am neapărată nevoie să pescuiesc. Dumneata eşti pescar?

— Nu.

— Atunci cum poţi înţelege o pasiune atât de… ca să zic…

— Devoratoare!

— Păi vezi!

— Sunt matelot şi ca matelot…

Valurile mării se sparg de ţărm. Pe nisipul fin, ud de apa sărată, alge putrezite, cai de mare, meduze rămase pe plajă de pe urma refluxului.

Mai aproape alte voci:

— Nici măcar nu…

— Ai vrea? Crezi că…

— Când un bărbat se apropie prea mult de o…

— Nu mi-ai dat prilejul!

— Eu?!…

Se presimte prin pleoapele închise cerul întunecat. Fetele aleargă. Tălpile lor risipesc nisipul în valuri mici, grele. Nisipul e ud. A plouat?…

Alte glasuri ce se încrucişează:

— Nu ştiţi un-post de prim ajutor? Ori vreun oficiu video-fonic pentru…

— Judecaţi foarte bine. Aveţi zece puncte avantaj…

— Şampania e frapată?…

Zgomot de bile rostogolite vesel pe o suprafaţă tare.

— În faţa cosmonautului pământean, linia orizontului se va găsi la distanţa de…

— Din ce cauză?

— Planeta aceasta are o curbură mai mare decât a Pământului…

— Mulţumesc, sunt bine sănătos. Dumneavoastră cum vă simţiţi?

— Şapte-trei, aveţi un punct avantaj!…

— Nu. Rămâi cu bine! înţelegi?

— Cred că înţeleg.

Cineva se ridică şi pleacă. Pocnetul ca de pistol al unei sticle de şampanie deschise. Foşnetul de mătase al vinului scurs în spume prin gâtul gros de sticlă aburindă…

Amorţire. Apoi iarăşi două voci:

— M-am ocupat de fată, ocupă-te tu de băiat! E la o vârstă…

— Nu înţeleg.

— Ce e greu de înţeles! E la o vârstă…

— Şi?

— Cum şi! Nu eşti tatăl lui?. j

— Bineînţeles.

— Dacă pe Pământ s-ar petrece ce se petrece aici pe această planetă atunci lumea…

— Exagerezi, draga mea! Exagerezi ca întotdeauna! Pleoapele mă usturǎ, braţele mă dor; îmi dau seama că sunt pe o plajă în apropierea mării. Soare. Două fete cu pielea albastră vin spre mine. Au şoldurile pline, mijlocul foarte subţire, obrazul oval şi sânii proeminenţi. Vorbesc aferat.

Abia au ieşit din apa mării şi sunt ude de spuma valurilor din cap până în picioare. Nu tremură. Aleargă pe nisipul gri, pe nisipul ud, vorbind cu o gestică aproape sportivă, în parte inocentă. Sunt foarte tinere; nişte copile. Cea cu ochii oblici, fără să mă privească prea bine, spune:

— Uite, să luăm pe acest tânăr drept arbitru!

Au spus tânăr?! Am tresărit. Eu nu mai sunt tânăr, ci un om foarte bătrân, care a murit. Poate că pe plajă nu este decât fantoma mea. Ori sufletul meu a migrat în trupul unui om tânăr?

Fetele nu dădeau importanţă frământării mele.

Una din ele, cea cu ochii verzi, se aplecă spre mine; un miros cald, de trup tânăr, mai precis, de apă de mare ce se usucă pe un corp tânăr mă învăluie toropitor:

— Vreţi, domnule, să ne arbitraţi?

— Despre ce e vorba! spun, aproape fără să-mi recunosc vocea.

— Uitaţi-vă, amândouă am pus pariu pe un tort, că pământenilor le este străină dragostea. Ce ziceţi de asta? Eu, de pildă, fiind o simpatizantă a pământenilor, căci, într-un fel îi iubesc, susţin că această idee este de-a dreptul o aberaţie. În vreme ce prietena mea Ilo, aici de faţa, afirma, spre stupoarea mea, contrariul.

— Da, pământenii nu cunosc dragostea, spune hotărâtă cea care se numea Ilo, pentru că sunt nişte fiinţe inferioare, în ciuda civilizaţiei lor!

— Ce părere aveţi? mă întreabă cu o oarecare nelinişte tânara cu ochii verzi.

Am privit-o pe fată mult timp. Apa se evapora pe umerii, pe faţa şi pe întregul ei corp admirabil, scoţând mici rotocoale de aburi tulburători. Ce ciudat! Eu habar n-am pe ce lume mă aflu, cum am ajuns acolo tânăr, la malul mării, şi lor le arde să le explic dacă pământenii iubesc ori nu. Era, chiar, de tot hazul!

— Prietena dumnitale este Ilo, dar dumneata cum te numeşti? o întreb, cu senzaţia neplăcută că şi vocea mi-e schimbată.

— Alao! răspunde fata surâzând cu o duioasă undă de ironie. Ei? Ce s-a întâmplat? Eşti un alb, pământean, şi nu ştii? Doar nu ai pielea albastră,

nu te-ai născut pe această planetă, ci pe Pământ!

– Ştiu, ştiu! le zic şi întind braţul ca una din ele să mă ajute.

Alao este cea care sare. Cât îi sunt de recunoscător. La stadiul meu de ameţeală simţeam nevoie de un sprijin. Alao întinde mâna, eu îi prind palma şi rămân aşa. Brațul meu era rotund, cu o articulaţie delicată la încheietura palmei, cu degetele lungi şi subţiri, cu antebraţul plin, bronzat. Un braţ de atlet, un braţ de înotător prinsese mâna acestei fete, un braţ tânăr de viitor îndrăgostit, un braţ ce va cunoaşte încordarea muncii, sudoarea, chinul, durerea unei idei ce încă nu se realizează, dar se transmite obsedant de la creier spre el, un braţ ce va mângâia nu numai trupuri albastre, dar şi trupuri mici, de copii, ce vor fi copiii mei! Un braţ ce va face daruri. Un braţ ce va arăta soarele. E braţul meu? E palma mea? Sunt prea fericit. Şi totdeauna când un pământean e fericit, o tânără de pe aceste meleaguri se plictiseşte. Astfel se petrece şi acum. Alao se plictiseşte.

Mă privesc. Ce pulpe pline, cu labele picioarelor viguroase! Pieptul privit de sus în jos îmi relevă muşchi tari, armonizaţi, superbi. Nu cumva sunt o statuie vie? O statuie perfectă a unui sculptor nebun după perfecţiune, care în cele din urmă a suflat peste creaţia lui dându-i viaţă din viaţa lui, murind, poate, pentru ca să-i trăiască în timp capodopera? Dar toate acestea nu sunt decât gândurile unui nebun.

— Hai, ce faci?! îmi strigă Alao. De ce te laşi aşa

greu? Nu s-ar zice deloc că eşti bolnav. Dimpotrivă, arăţi nemaipomenit de bine. Şi nu te mai privi aşa, nu eşti murdar deloc. Ai un pic de nisip pe spate. Dă-mi voie să te scutur!

Sunt sus printr-un salt elastic de felină. Palma mică a fetei îmi scutură firişoarele de nisip lipite de spate. Mă înfioară căldura ei…

— Gata! Acuma eşti curat! Cum rămâne cu dragostea?

— La ce vă referiţi? întreb.

— Am vorbit de dragoste, nu eşti atent?! Parcă te-ai gândi în altă parte. Pari buimăcit!

— Da! mă scuz eu. Am adormit puţin! Mint. Cum le puteam spune că habar n-am ce-i cu mine? Dar la ce fel de dragoste vă referiţi? întreb.

Fetele mă privesc cu ochii mari, strălucitori. Deasupra noastră o pasăre roşie, apropiată ca formă de un liliac, mare însă cât un uliu, se roteşte continuu scoţând sunete guturale asemănătoare porumbeilor. E un *helio,* sinonimul pescăruşului de pe Pământ. Pasărea prinde peşti din spumele mării. După asta, cu peştele strălucitor în cioc, se înalţă executând graţioase volute în aer printre lumea pestriţă şi atât de pitorească a aerobuzelor pluricolore. Trezit parcă din somn, convieţuirea dintre frumoasele şi ciudatele *helio,* în număr atât de mare, cu aparatele personale sau colective de zbor îmi apare de-a dreptul fenomenal.

— La ce fel de dragoste vă referiţi? repet întrebarea.

Una din fete îşi face curaj:

— Vedeţi, noi suntem amândouă de pe aceste

meleaguri! Ne-am ruşina să întrebăm un tânăr pământean (deci iarăşi spun că sunt tânăr), întâlnit întâmplător pe plajă despre... cealaltă dragoste. Când suntem numai noi e altceva. Acum însă ne referim la dragostea pornită din suflet. Înţelegeţi?!

— Da, răspund eu, înţeleg!... Dar nu pricep mare lucru, căci sunt încă buimac de somn, nedumerit profund de starea excepţională în care mă aflu.

Mă simt încă ameţit de soare, de nisipul ud, de izul algelor putrezite. Din creştet până în tălpi mă străbate o nelinişte copleşitoare. Asta, probabil, pentru că ele mă numiseră tânăr, pe câtă vreme eu mă consideram bătrân. Am spus, adunându-mi gândurile cu greu:

— Regret! Alao a câştigat! Pământenii nu sunt fiinţe inferioare. Ei cunosc dragostea din vremuri străvechi. Ilo rămâne să aducă tortul şi, dacă nu aveţi nimic împotrivă, sunt gata să mănânc şi eu o felie. Am fost arbitru şi o merit!

— În timp ce vorbeaţi vi s-a făcut poftă, nu-i aşa? întreabă pe un ton simpatic Alao, câștigătoarea, tare curioasă din fire, cum sunt toate fetele.

Înclin capul în semn că aşa era. Fetele se uitară nedumerite una la alta. Ce au? A! Acum înţeleg! Gestul acesta nu se obişnuieşte pe planeta lor unde orizontul începe doar la distanţa de trei kilometri din cauză ca sferoidul lor e mai mic decât Pământul.

În ochii lor par un original, în vreme ce eu nu sunt decât ceea ce sunt, un om care a fost nespus de bătrân şi acum se trezeşte pe o plajă, fără să

ştie cum a ajuns acolo şi, mai ales, fără să ştie de ce e tânăr.

Scurt timp după mica nedumerire, Ilo, cea care pierduse tortul, păleşte. Face un pas demn şi întreabă înţepată, aproape răzbunătoare:

— Cum dovediţi? Vreau argumente!

Mă scarpin în creştetul capului, fâstâcit.

Ochii lor mari privesc cu mirare.

— Pământene, spun ele aproape în cor... De ce faci gestul acesta?

— Mă gândesc! le răspund.

— La ce te gândeşti?

— La tot, răspund eu cu aerul cel mai natural din lume.

— La tot?! se miră mult fetele albastre.

Am schiţat un semn cu mâna arătând marea, aerobuzele, cerul închis, aproape negru, munţii din zare, ce ascundeau în sânul lor celebrul lac Goilo, cu nespusa frumuseţe a staţiunilor balneoclimaterice, şi covoarele catifelate şi multicolore ale muşchilor şi lichenilor din a căror făină se pot prepara nişte prăjituri de o calitate excepţională. Apoi am pufnit în râs. Fetele au pornit să râdă la fel ca mine.

În felul acesta ne-am împrietenit.

— Dar cu dragostea ? întreabă Ilo, cea care pierduse tortul.

Tac. Dar fetele sunt foarte interesate. Nu contenesc să-mi pună fel de fel de întrebări :

— Pe Pământ sunt şi femei ?

— Da, le răspund.

— Interesant ! Dumneata s-ar crede că eşti

bărbat, nu ?

— Așa sper ! spun eu suspinând ca să le fac plăcere.

— De ce ? ! Nu eşti sigur ? întreabă Alao şi faţa ei devine şi mai albastră.

— De când m-am născut toată lumea spune că sunt bărbat ! le răspund cuviincios, întorcând faţa spre mare.

— Dar dumneata nu eşti sigur de asta?

— Sunt numai *în parte!* spun încet şi aproape încurcat.

Ilo şi Alao tac şi se uită îndelung la mine:

— De ce nu poţi să fii sigur de asta? întreabă răutăcioasă Ilo.

— Ai dori să fii femeie? mă asaltează Alao un pic speriată.

— Nicidecum. Mai bine aş muri! îi răspund sigur şi oarecum uşurat.

— Atunci pe planeta aceea, după ce se cunoaşte un bărbat că **e** bărbat? mă întreabă ele tot în cor după un răstimp de gândire.

Nici pământenele nu ar fi fost atât de curioase şi nu mi-ar fi pus atâtea întrebări cu o precizie de-a dreptul uluitoare, ca aceste tinere.

— Viaţa e aceeaşi ca şi aici, spun în şoaptă, căutând să-mi stăpânesc propriii mei nervi, iar bărbatul adevărat se cunoaşte după femeia lui. Toate femeile se aseamănă şi toţi oamenii sunt la fel. Numai că nu toţi bărbaţii sunt bărbaţi în adevăratul sens al cuvântului. Adică nu toţi ştiu să aducă un crâmpei de lumină în ochii femeilor lor. Pe planeta aceea nu e de ajuns să te naşti bărbat,

ci e nespus de necesar să devii bărbat tot timpul…

— Nu prea înţelegem tot ce ne spui tu, pământene! răspund fetele în cor. Li se făcuse frig şi le-am împrumutat halatul meu de baie ce putea să le cuprindă pe amândouă, căci era croit foarte larg, dintr-un fel de buret neobişnuit de pufos.

În felul acesta, adăpostite sub ţesătura moale, îmi devenină deodată mai apropiate.

— Şi ce trebuie să faci, ca să fi cu adevărat bărbat pe Pământ?

— Trebuie să ai foarte multă răbdare! strig eu. Încă sunt buimac. Nu ştiu ce se petrece cu mine. Îmi vine să le spun: „Lăsaţi-mă să-mi revin”, dar politeţea şi buna creştere mă reţin de la acest gest necugetat.

— Adică? îmi cer ele foarte interesate.

— Cum să vă explic mai bine? Am ezitat puţin căutând să mă concentrez. Îndrăgostiţii se privesc ochi în ochi şi nu-şi spun nici un cuvânt mai multă vreme. Vorbele îndepărtează sentimentul, e ca şi cum ai turna apă în vin. Pe măsură ce clipele trec, bărbatul începe să se apropie tot mai mult de femeia lui, aşa, ca din întâmplare. Şi tot ca din întâmplare, o vede din ce în ce mai frumoasă. Trece o zi, trec două, bărbatul şi femeia se întâlnesc de obicei în acelaşi loc, până ce amândoi găsesc preţul fericirii. După asta, bărbatul va vedea dacă va aduce un crâmpei de fericire în ochii femeii lui. Atunci bărbatul e bărbat!

— Vai! zice Alao… Mi-a intrat nisip în ochi şi cred că plâng…

— N-am vrut să vă supăr cu nimic! le răspund

cât pot de gingaş.

Ilo, nelăsându-se de răutăţi, dar fiind şi ea un pic emoţionată de ceea ce-i povestisem întreabă:

— Ai vrea să ne răspunzi la o întrebare? O întrebare izvorâtă din adâncul inimii, care, de fapt, ascunde o taină. Ne eşti foarte simpatic, tinere pământean şi ne-ai spus lucruri frumoase despre pământeni. Când ai vorbit despre bărbaţi, de ce ai spus că eşti bărbat numai în parte, şi-ai privit marea încurcat… Nu eşti sigur de asta?

Un surâs uşor alunecă pe buzele-mi întredeschise:

— Nu.

— De ce ?

— N-am de unde să ştiu ! le răspund calm.

VII

De multe ori m-am gândit că în acest lanţ confuz de evenimente există o cauzalitate. O voi găsi? încercam s-o găsesc, dar obosisem.

Un aerobuz mă purta deasupra munţilor înzăpeziţi. Coboram vertiginos micşorând viteza. Frânele acţionau puternic, le simţeam în stomac. Voiam să scap de acest rău, dar el mă prindea ca un cleşte. N-aveam amintiri. Pete albe îmi jucau în jurul ochilor.

— Puteţi trece dincolo! am auzit vocea unui ins ce nu-l puteam identifica din pricina penumbrei. Apoi trecui prin camere largi, albe, cu aparate reliefate sau îngropate în pereţi albi.

Dar cine sunt eu? De ce sunt tânăr? Cine am fost? Ce sunt acum?

— În curând veţi fi primit de Marele Conducător! auzeam iarăşi aceeaşi voce.

Vocile veneau din pereţi prin difuzoare ascunse.

O nevoie nebună de muncă, de exaltare, de consumare a unor forţe latente mă stigmatiza în propriii mei ochi.

Sunt mai rău decât mi-aş fi putut-o închipui, de când m-am trezit pe plaja aceea, mai mult gol, în apropierea mării. De cum am coborât din aerobuz am avut impresia că trupul mi se sfărâma în mii de bucăţi: nasul, mâinile, picioarele, ochii, stomacul. Mai ales stomacul îl simţeam ca o piatră de moară.

— Mai aveţi de aşteptat încă puţin! îmi spuse vocea.

— Bine! am răspuns.

Era un salon alb, fără nici o mobilă.

Doar o planetă mare, albastră, aşezată în stânga, pe care cădea o rază de lumină. Am remarcat, ca şi altă dată, că pe această planetă mobilele sunt îngropate în pereţi. Când ai nevoie de ceva apeşi pe un buton şi-ţi apare la locul cerut tot ceea ce doreşti. În clipa aceea aş fi vru să mă aşez într-un fotoliu. Habar n-aveam unde sunt butoanele şi am renunţat.

— Marele Conducător vă aşteaptă!

Iată, se deschide un spaţiu. Porţiunea de podea pe care şed coboară o dată cu mine într-o sală de marmură, Sculpturi gigantice mă înconjoară.

Confuzia existenţei mele îmi provoacă o stare de rău inexprimabil. O clipă, doar una, şi aş fi căzut într-o stare agonică. Un rău moral tradus printr-o

tortură fizică mă răsuceşte ca pe jeratic. Cine sunt?

Imensa clădire unde mă aflam o asemuiam unei catedrale. Prin pereţii împodobiţi de fresce se cernea difuz o muzică celestă!

Din direcţia opusă lunecă un platou. Pe el un fotoliu.

În fotoliu un om albastru, slab, cu capul ras. Avea buzele subţiri. Pe vârful capului şedea o tichie rotundă dintr-un material scump, de culoare galbenă. Era destul să-l priveşti, ca să-ţi dai seama cât de fin şi de impunător, totuşi rezervat, ştia să-şi rezeme spatele de spetează.

Ochii scânteiau ca două bucăţi de lavă aprinsă, înfiorau. O lavă ce mocnea calm, constant, periculos. Mâinile slabe sprijinite de braţele fotoliului păreau furnicate de o nelinişte ce-l cuprinsese pe încetul de cum mă văzu.

Muzica încetă.

Ne privirăm fără o vorbă un timp destul de lung. Am înlemnit pentru că mi-am dat seama deodată de prăpastia ce se cască între mine şi el. Unul din noi trebuia să rupă tăcerea. Nici unul nu voia să cedeze. E absurd, îmi spuneam, să vorbesc cuiva într-o limbă pe care nu o pricepe. Aş face-o numai ca să-mi câştig bunăvoinţa. Nu îndrăznesc!

— Cum te numeşti? vorbi în cele din urmă Marele Conducător.

— Sunt pământean, am răspuns.

— Ştiu asta! ripostă Marele Conducător. Dar numele? Cum te cheamă?

Aci ochii mei s-au întunecat deodată. Mi-amintea

ceea ce voiam să uit ori să aflu odată. Am spus adevărul, dar n-am fost crezut:

— Dacă aş şti, aş răspunde!

— Uite ce este! spuse marţial Marele Conducător. Ochii lui scăpărară raze de un venin otrăvitor. Noi nu ne petrecem viaţa vorbind pe pământeni de rău! Oricare ar fi ei! Sufletul meu ar fi cuprins de o întristare de moarte, dacă n-aş afla cum te cheamă! Poate ai să-ţi aminteşti! Asta ştie orice copil.

Volubilitatea lui rece mă împovăra. Bătăile înteţite ale inimii îmi tăiau respiraţia. Nu mai eram în stare să scot un cuvânt; simţeam nevoia să fiu cruţat. Nu mă mai puteam amăgi cu pretexte, de vreme ce el mi-o ceruse.

Am răspuns:

— M-am trezit pe o plajă. Mi-amintesc c-am băut zdravăn cu o noapte în urmă.

— Aşa e! exclamă mulţumit de răspuns omul albastru.

— De unde ştiţi?

— Mi s-a povestit. Adus aici, mi-ai fost recomandat ca un pământean de mare faimă, un om de viitor, a cărui descoperire interesează nu numai soarta unei ţări, ci chiar a unei întregi planete, cum e planeta noastră.

— Cât e de interesant!?

— Ce e interesant?!

— Că dumneavoastră cunoaşteţi mai mult despre mine decât eu însumi.

— Da. Am aflat numai lucruri extraordinare despre dumneata şi mă simt măgulit de cinstea ce

mi se face de a te avea ca oaspe. Se aplecă mai mult spre mine, mulţumit. Numele meu este Ra, ceea ce în vechea limbă însemna, pe vremuri, Zeul Soarelui. Nu sunt un zeu, sunt un conducător, singurul conducător de pe această planetă. Ce nume să-ţi adresez?

— Să nu interpretaţi greşit! Cât timp aţi vorbit m-am gândit numai la mine! Cine sunt? Cum mă cheamă? Am reflectat apoi la bunicii şi la străbunicii mei, la femeile care au dat viaţă tatălui şi bunicului meu, şi bunicului bunicului meu. Dacă mi-aş aminti numai unul din aceste nume, oricare ar fi, în arborele meu genealogic, l-aş adopta de îndată, dar nu-mi amintesc nimic! V-o jur!

— Păcat! răspunse Marele Conducător privind fresca ce reprezenta una din ipotezele genezei Soarelui. Mare păcat! oftă el adânc nedumerit. O umbră de deznădejde îi umbri faţa. Apoi se lumină zicând: Am să-ţi ridic o statuie de aur în Piaţa Publică a oraşului.

— Nu trebuie! m-am opus încruntând uşor din sprâncene.

— O statuie spune puţin, reluă Marele Conducător, pentru că sunt multe de spus despre un om! N-ar trebui să refuzi! O, nu! Deloc!

— Nu vă daţi seama că nici nu-mi amintesc cum mă cheamă? Deşi mă străduiesc atât! am scâncit eu, aproape să izbucnesc în plâns.

— Nu face nimic! mă linişti Marele Conducător. Dacă nu-ţi aminteşti numele adevărat, îţi vom împrumuta noi. Nu e greu de fel. E cât se poate de uşor. De azi te vei numi RA-N. Silaba *Ra* provine

de la numele meu, pe câtă vreme consoana N arată originea ta până acum necunoscută. RA-N! Ce nume frumos! De mâine vei deveni mâna mea dreaptă!

— RA-N! mă bâlbâi ca şi când aş fi visat.

Am observat cu groază că mâna dreaptă a marelui interlocutor lipsea. Fluidul meu sufletesc fu interceptat uluitor de repede. Marele Conducător râse sec, aşa cum râd diavolii în opere cu spirite şi spiriduşi.

— Vei lucra la o invenţie colosală! O invenţie a secolului! Prin admirabilul tău creier totul va prospera. Nu ţi se pare că mă voi impune mai mult astfel?!

— Da, vă veţi impune! am răspuns cu sentimentul că visez şi am de-a face cu un nebun, iar pe nebuni o lume întreagă ştie că nu trebuie să-i contrazici.

— Vei fi mâna mea dreaptă în laboratoare! reluă el. Am fost şi eu savant. Dar treburile de conducere mi-au luat prea mult timp. Vei lucra în locul meu. Nu lua actul meu de nobleţe în batjocură şi nu-l privi cu ură!

— Nici n-am de gând să fac asta! am răspuns calm, dar tot mai nedumerit.

— Nişte ştiri neverosimile sosite despre pământeni pe această planetă atestă o comportare cam îngrijorătoare a acelor îndepărtaţi oameni. Ele au deşteptat în mine dorinţa de a-i pedepsi.

— Vă e teamă de o schimbare? Ştiţi, Lumea nu s-a schimbat chiar atât de mult pe cât se spune!

Aveam sentimentul că-l dezinformez şi

satisfacţia mea creştea.

—…Voi veghea! exclamă el diabolic.

Nu-mi era greu să-i înţeleg tăcerile. Era un rege ce nu-mi spunea nimic. Marele Conducător tuşi. Parcă intuise că-l judecam şi găsea sentinţa prea aspră.

— Ce-am de făcut? am întrebat.

— În curând, îmi răspunse Marele Conducător cu un efort considerabil, mâna mea va aluneca în neguri! Forţele mă părăsesc una câte una ca soldaţii unei armate, când presimt înfrângerea. Până în prezent am urmat o cale greşită. N-a fost calea mea. Am crezut, am mers, am suferit, dar am dat de cenuşă. Bătrânii se vaită, au acest obicei urât! Asta-i izolează de izvoarele vieţii, de oameni, chiar şi de dureri. Rămân condamnaţi la singurătate, ca nişte lupi urlând de foame, şi în singurătatea lor, le rămân doar văicărelile. Nu, nu despre asta vreau să-ţi vorbesc, ci despre o pavăză! De asta te-am şi adus aici. Eşti singura mea speranţă… O pavăză straşnică! O pavăză pentru trupul, elementele, fiinţele, civilizaţia, atmosfera, visurile şi dragostea ce există pe planeta noastră. Numai aşa voi trece liniştit dincolo în ceaţa de unde nimeni nu se mai întoarce decât în amintiri. Doresc să las o amintire frumoasă!

— Nu înţeleg! am spus cât se poate de încet.

— La noi nimeni nu contrazice pe Marele Conducător! Te iert acum din pricina ignoranţei care a născut multe neînţelegeri în lume. Creierul tău, ţi-o spun, e mai primejdios decât oricare

creier de pe această planetă. Să nu te joci cu setea noastră de răzbunare. Te previn. Răzbunarea ne întunecă minţile şi suntem gata să săvârşim cele mai mari fărădelegi… Când ne-am dat seama ce-am săvârşit e prea târziu!

Urmă o tăcere. Muzică în adagio cernută de sus. Mulţi ignoră muzica simfonică; mie-mi place. Ameţesc. De ce am fost adus aici? Ce vrea omul acesta de la mine? Cine sunt? Răul din mine e imposibil să-l pot schimba. Aş vrea să inventez ceva uluitor, să pot să mă răzbun pe Marele Conducător, pe toată lumea. Să mor? Nu, asta nu, niciodată! Sunt grozav de tânăr. N-am cunoscut încă dragostea! Munca absorbantă, idealurile, nevoia de progres şi autodepăşire. Nu vreau să mor. Dar nici nu ştiu cine sunt! Nimeni n-a spus că trebuie să mor. Marele Conducător tot aminteşte în spovedania lui că va muri. Cu atât mai bine! Te bucuri de moartea altuia? E cu atât mai gravă această bucurie cu cât moartea nici nu s-a produs! Aş! Sunt departe de mine însumi, de cel ce trebuie să fiu! Cine sunt? Cum trebuie să fiu şi cum *nu* trebuit să fiu! Cine e în stare să-mi arate toate astea în nebunia ce mă înconjoară?

Până acum nu-mi dădeam seama cât de mult mă asemănăm cu acest om. Acum *simt* că-i semăn, dar nu ştiu în ce… în ce trăsătură aş semăna Marelui Conducător?

Sunt sentimente ce nu se pot surprinde în cuvinte. Nu asta! Nu asta am vrut să spun! Imprevizibilul se face vizibil în nervii, în sângele, în toate fibrele sufletului meu şi habar n-am să-l

traduc în cuvinte. Asta-i!

— Mă bucur că nu eşti bătrân! a exclamat Marele Conducător. La aceste cuvinte am tresărit. Grădina cu arbori îşi clătina coroanele nostalgic. O vedeam prin fereastra cu ogive.

În sufletul meu izvora o muzică tragică. O auzeam. E imposibil s-o transcriu.

— Bătrânii nu judecă prea bine! continuă înaltul personaj. Faima lor nu e reală. Se spune că sunt drepţi, cunosc adevărul! Aş! Judecata de pe această planetă a dovedit contrariul. Bătrânii au pierdut visurile, plăcerile, iluzia ca trăiesc şi sunt activi; simţul lor ascuţit de pătrundere e miop. Văd numai ce le e în faţa ochilor. Ceea ce e foarte prezent şi totdeauna îi supără ceea ce văd. Nu sunt în stare de patimi, pentru că izvorul forţei lor e secat. Sunt geloşi, încăpăţânaţi şi mai ales făţarnici. Se ascund sub măşti pe care le cunosc prea bine! Aleargă toată ziua după probleme mari, problemele secolului, dar nu fac altceva decât să le amâne rezolvarea zilnic şi cu persistenţă.

— Dar dumneavoastră înşivă aţi afirmat că sunteţi la un pas de moarte…

— Da, e adevărat! Sunt foarte bătrân, dar lipsit de viciile bătrâneţii! O celulă încă tânără mai există în creierul meu şi în structura firii mele, altfel demult cedam locul altuia. Eram obligat s-o fac după legile noastre severe. Deci mai am, cum am spus, puţin. Voi prefera moartea decât tot ce ţi-am înşirat aci despre ceea ce nu vreau să devin şi nici n-am să devin.

— Un dicton pământean spune că e de ajuns să

pronunţi cuvântul şi trăsătura pe care n-o doreşti o capeţi!

— Paradoxuri! Noi nu cunoaştem asta! spuse ferm Marele Conducător. La noi culorile au o singură identitate, nu cunoaştem nuanţele. Nu crezi că aşa e mai bine?

— Nu ştiu!

— Nu ştii?! exclamă revoltat Marele Conducător. Mereu spui că nu ştii! Un pământean este mai inteligent decât un locuitor de pe această planetă şi trebuie să ştie. Voi aţi sosit întâi la noi. Dovadă certă a civilizaţiei ce-o deţineţi. Poţi să-mi spui de ce nu s-a întâmplat invers? Pentru că noi suntem cu mult mai puţin dezvoltaţi în tehnică decât voi. Ultima celulă tânără de care-ţi vorbeam, şi care mă menţine pe acest loc, îmi cere să împlinesc un mesaj. Îţi voi da de lucru. Vrei să lucrezi?

O putere uriaşă m-a smuls de la locul meu spre a mă aduce emoţionat în faţa fotoliului. Am spus tare arzând de dorinţă:

— Da.

VIII

Urcam scara fără să mai apelez la mijloacele ultramoderne; urcam încet privind zidul cojit. Mă durea piciorul, lângă rotulă, sus. „UI trebuie să vină la mine în birou…” mi-am spus. Ţigări „Albastru ceresc”, Nu! mai degrabă trabucuri. Cu astea am să-l servesc pe oaspete. Capul lui mic şi palid se va învălui în fumul albăstrui atât de aromat. Locuitorii acestei planete ameţesc de fumul ţigărilor ca de vin. Şi nouă ne vine să

râdem. Ameţesc dintr-un singur fum, mai ales de trabuc. Secretara avea să fie la înălţime? Ea însăşi îmi identifica preferinţele, înainte chiar de a le fi exprimat. Era o secretară excelentă. N-aş schimba-o nici chiar dacă… Piciorul, mai bine-zis rotula, ce naiba am!… Timpul. Pe cer un nor de păcură contrasta cu luminozitatea orbitoare a soarelui de primăvară… înfloreau trandafirii… Ah! Pământul!… M-am lipit cu spatele de zid. Fumul care avea să-l ameţească pe UI se pierdu în ceaţa dimineţii. Am lăsat Pământul cu atracţia lui cu acel nu ştiu ce mereu schimbător şi dureros. Un strigăt răguşit de dor îmi arse o parte indefinită a sufletului, ca şi cum sufletul ar fi fost o mare, iar pe imensele valuri înfuriate o corabie cu pânze, fulgerată, ar fi ars.

Mas şi Go vor fi sus? Cine sunt Mas şi Go? Cine-s eu? Norul descoperă soarele; soarele acoperă Planeta. Unde sunt? În ce loc? Urc. Un curent rece cu iz de ciuperci de pădure inundă scara. Ascensoarele urcă, se aud prin pereţi. Ciuperci cu mărar şi sos de smântână de când nu mâncasem? Şi prin pădure?… Pe pajişti verzi… cu ciuperci la rădăcinile scorburoase… pline de muşchi… cu gâze şi ochiuri de apă în care zburdă slobozi brotăceii, de când n-am mai… Era un sentiment profund ce izvora din mine; nu mai putea fi volatilizat ca orice parfum de doi bani… Sentimentul era capricios, cu mult mai ciudat decât orice relaţie insolită din lumea albaştrilor… UI împreună cu Mas şi Go, vor fuma trabucuri ameţitoare?… Dacă secretara… o neasemuită

secretară, ce n-aş schimba-o cu inimic ar… O răsuflare adâncă, din lumea asta ameţitoare, vie, calmantă, inunda alveolele lacome de schimbul cu substanţele. Oxigen, azot, bioxid de carbon, reziduuri. Şi iarăşi oxigen, azot, bioxid de carbon, reziduuri. formula fericirii?

Uşa am deschis-o la opt fără cinci. O exactitate matematică. Bine c-am ajuns. În faţa mea, biroul transparent, o manie echivocă şi prea constantă la albaştri, mă indispuse un pic.

Iată biroul… Cu totul şi cu totul al meu.

O atmosferă ciudată. Parcă îl văzusem şi în realitate. Dar când? Dacă mi-aş aminti despre mine, cât de cât ce fericit aş fi! Parcă aş fi fost luat prin surprindere şi mi s-a zdrobit sufletul.

Go şi Mas mă susţin deodată de subţiori. Îmi ridică fruntea.

— Mă scuzaţi! Nu ştiu de ce… am leşinat!

— Se întâmplă! spuse Mas cu vocea loială de totdeauna. De unde-l ştiam?

— Acum vă mai e rău *?* mă întrebă Go. Accentele albaştrilor muzical-decorative zburau prin aerul răcoros al biroului.

— Unde sunt trabucurile?… exclamai spre a ocoli răspunsurile ce nu-mi erau nici mie clare. Cor! strigai. Asta îmi alungă norul de ceaţă din creier.

Mas şi Go au înlemnit în poziţiile lor de pe fotolii. Cor se ivi pe uşă. Nu mergea. Parcă zbura fără să atingă solul.

— M-aţi chemat? întrebă Cor.

Vocea suavă răsună ca un seminal de alarmă.

Apariţia ei a provocat durere, ori durerea s-a ivit din acel scârţâit enervant al uşii, cu balamaua ce trebuia schimbată.

O clipă Cor şi cu mine ne privirăm adânc fără să ne spunem nici un cuvânt. Era un moment de fascinaţie asemănătoare hipnozei.

Mi-am revenit primul.

— Da. Unde sunt trabucurile? am întrebat.

Pete albastre jucau în sarabandă pe obrajii bucălaţi ai lui Cor. Şi eu spuneam că e o secretară perfectă... N-am ştiut s-o înlocuiesc la timp. Nici n-o voi înlocui. De ce?! Punea mâinile la piept, gest specific gheişelor, stranie asemănare a două gesturi feminine de pe două planete deosebite.

— Trabucurile?! Ultima oară mi-aţi spus să le distrug! Colaboratorii dumneavoastră ştiţi ce păţesc!

— De ce? am întrebat ca un stăpân dominator. Îmi place Cor la nesfârşit şi-aş fi voit ca această clipă să nu se mai termine niciodată. În ea sesizam izvorul fericirii mele; izvorul fericirii oricărui bărbat. Să stau şi să poruncesc, iar o fiinţă diafană cum era Cor trebuie să mă asculte şi să-mi îndeplinească poruncile cu o religiozitate de netăgăduit. Asta e totul! Esenţa bărbăţiei, îndepărtarea îndoielilor, rezolvarea la fix şi cu promptitudine a tuturor comenzilor primite. Era fericirea mea de aici. Din locul pe care nu-l înţelegeam. Am auzit-o pe Cor ca prin vis. Se opunea gingaş:

— Dar ştiţi. Motivul e simplu: ameţesc! Iată de ce le-aţi interzis trabucurile. Mă mir cum de nu vă

amintiţi!

— Nu pentru totdeauna le-am interzis! am ţinut să adaug cu voce scăzută.

— Desigur! repetă Cor. Nu pentru totdeauna.

— Acum, poruncesc, adu-le trabucuri şi să fumeze! vorbim, discutăm, punem la punct planurile comenzilor aparatelor. Nu vom putea face asta până nu ameţim. Aşa e domnilor?

Mas şi Go, trupuri cufundate în fotoliile în care stăteau, tresar spasmodic.

— Ce-aţi spus?! întrebă Go şi am bănuit speriat că aceeaşi întrebare plutea şi pe buzele tremurătoare ale lui Mas.

— Am spus că ar trebui să fumăm! Să ameţim! Doar discutăm planurile viitoarelor aparate, nu?! Deci eram într-o uzină, ei m-ascultau. Eram, cum s-ar spune, un conducător.

— Desigur! Desigur! aprobară ei mecanic, mult prea factice ca să nu mă pună pe gânduri şi să-i suspectez. Fumăm!

Astfel începură lucrările ce durară până la ora unsprezece, lămurindu-mă îndestul de puţin, în ceea ce mă privea.

IX

Munca în laboratoarele transparente devenise o plăcere. Nu ştiam dacă mă atrăgea aparatajul nou, uneori şi el ceţos ca culoare, armonizat cu o stare de spirit generală a interioarelor, pe unde ne plimbam paşii şi frământările, ori mă atrăgeau problemele în sine, extrem de sofisticate. Primeam zilnic comenzi duble şi adeseori eram nevoiţi să le

refuzăm din lipsă de timp.

Munceam fără să dorm şi visele îmi apăreau uneori în timp ce ţineam ochii deschişi. Vedeam planuri înfiripându-se clar din materia concretă a uzinei înconjurătoare. Priveam, dus pe gânduri, un copac, ori un profil albastru, profilurile lui Mas, Cor şi Go, colaboratorii cei mai exacţi, pe care nu i-aş fi schimbat pentru nimic în univers. Dar cine eram eu tot nu ştiam. Cum ajunsesem, acolo şi de ce discutasem cu Marele Conducător.

Urma apoi relativitatea timpului, noaptea ce dădea târcoale pleoapelor mele voind să mă fure de la preocupări, aşezate mai presus de orice, chiar de viaţa mea fiziologică.

În ziua aceea, în uzină, încheiasem o tranşă de comenzi urgente, când Marele Conducător mă solicită. Apăru, după un scurt semnal, pe ecranul 5 din biroul meu.

O cinste şi un respect, o admiraţie şi o recunoştinţă aproape dureroasă – nu ştiu de ce – mă copleşiră. Căutam să-mi alungesc trăsăturile şi să devin solemn.

Bătrânul scund, slab şi chel se plimba într-una din grădinile sale admirabile. Mergea sub un soare de toamnă, moale, călduţ, ce-şi picura lumina pe trăsăturile lui înnobilate de vreme. Lumina curgea pe frunze ca o miere caldă. Mersul solemn al Marelui Conducător, pasul rar, profilul riguros exact, în ciuda bătrâneţii. Doar din când în când îmi acorda câte o privire şi aceea în treacăt. O privire ascuţită, plină de o concentraţie ce pe alţii i-ar fi electrizat din creştet până în tălpi, însă

pe mine numai mă seducea. Un soi de seducţie izvorând din vârste de platină a unei bătrâneţi prelungite prea mult într-o activitate intensă. Oricine ar fi observat cum blânda moarte întârzia să curme zvâcnetul unui chin prea obositor şi desăvârşit în greaua sarcină de a conduce o întreagă planetă.

Stam pe loc în biroul meu, în vreme ce Marele Conducător se plimba prin neasemuita-i grădină.

— Cum merge? întrebă Marele Conducător din ecran fără că măcar să-şi arunce vreodată ochii spre mine. Ajunsesem la marginea unui izvor care clipocea dulce. O pasăre scutura aripile pe o creangă poleită cu aur.

Am dat din cap în sens că totul merge extrem de bine. Întârzierea răspunsului l-a făcut să-mi acorde o mică atenţie, pe lângă aceea de a mă fi chemat să fiu părtaş la plimbarea lui dinainte de apusul soarelui. S-a uitat spre mine din ecran şi eu a trebuit să repet gestul clătinând din cap. „Da, merge!”. Gestul meu l-a cam descumpănit pe Marele Conducător. Uitase mimica pământeană, iar politeţea excesivă a planetei lui îl oprea cu desăvârşire să-mi acorde un cât de mic reproş cu privire la inadaptabilitatea mea.

Înţelegeam din ochii lui arzători acum, ca şi prima oară (două bucăţi de lavă în erupţie, pe care cenuşa gri-maro a contactului cu oxigenul din atmosferă încă n-a acoperit-o într-o spuză), că sunt un om civilizat, cu mult mai civilizat decât fiinţele albastre pe care le conducea, dar că era uluitor cum se amestecau la mine primitivismul,

tolerat de el, cu hipercivilizaţia pământeană.

— Va trebui să mă bazez pe iuţeala, pe ochii şi pe curajul tău! zise în cele din urmă. Observi, remarcă Marele Conducător cu un dram de ironie malefică. Observi, repetă el schiţând un anume gest indescriptibil cu mâna stângă, nu spun un cuvânt privitor la capacitatea ta. Noi doi vom stăpâni planeta. Tu, cu ştiinţa ta, eu cu singura moleculă rămasă tânără în creierul meu! Totul e clar, dar pentru tine încă nu… ținu el să adauge. Mâine primeşti o comandă pe un nume fictiv. Să nu te impacienteze forma de adresare a comenzii. Va fi comanda cea mai de preţ ce-o va primi uzina ta.

E inutil să mai insistăm din partea cui vine…

— Bănuiesc! am spus repede încâlcind regula politeţii acestor locuri. Marele Conducător se opri în loc şi privirile de lavă aprinsă, acum bătând în galben incandescent, mă fixară scrutător.

Fascinaţia se exercita obtuză, dar cu persistenţă în creierul meu obosit.

— Să nu amâni comanda la voia întâmplării! Ai foarte multă grijă de ea. Faptele bune îţi vor sluji drept recompensă că ţi-am oferit uzina. Cea mai preţioasă uzină de aici. Faci cum ştii; fii îndrăzneţ şi cu drept cuget! Chiar dacă vei folosi un şiretlic anume! Ia seama! Te previn ! Nu delibera uşor în faţa subalternilor ce vor avea, poate, o părere opusă. Înţelepciunea pune-o în slujba inspiraţiei. Fii dur! Munceşte şi nu te lăsa în voia presimţirilor. Sunt fleacuri! Asta-i tot! Te angajezi?

— Nu ştiu despre ce este vorba! În loc de replica aceasta aş fi putut să-i trântesc tam-nesam întrebarea: „N-ar fi mai bine să-mi spuneţi cine sunt?”. Am tăcut însă.

— Am spus că mâine vei primi comanda! replică cu o anume duritate Marele Conducător. Atâta vreau să ştiu dacă primeşti! Este esenţial!

Ce gânduri, sărind ca iepurii pe un câmp-cu zăpadă, când sunt fugăriţi de gonaci şi, în urmă de tot, vin vânătorii. Ce ascunzişuri viclene îmi cutreierau mintea cu totul şi cu totul înfierbântată! Pierdeam uzina, munca, comenzile, colaboratorii, pe Mas, pe Go, pe Cor, pe mine însumi.

M-am înclinat şi am spus, pentru a preîntâmpina o ezitare născută dintr-o pauză prea lungă:

— Primesc!

Ecranul 5 se întunecă. Rămân singur în cameră cu sentimentul apăsător că m-am trădat eu însumi. Dar, în definitiv, să las suspiciunea la o parte, poate voi afla, într-adevăr, cine sunt.

X

Niciodată n-am aşteptat o comandă cu atâta nerăbdare. Măsuram biroul în lung şi în lat, privind prin geam activitatea uzinei. La ora opt şi cincisprezece minute, cam prea devreme ca să nu trădeze ceva deosebit, am respins comenzile sosite pentru acea zi. Fapta mea a atras atenţia subalternilor. Go şi Mas veniră, ascunzându-şi indignarea prin formule de politeţe cordiale, întrebându-mă ce se întâmplase. De obicei

refuzam comenzile după ora zece, când mergeam cu toţii să bem o cafea. Refuzam comenzile pentru a nu suprasolicita uzina şi a dăuna calităţii produselor.

Le-am oferit trabucuri – asta însemna că aveam de lucru. Mă învârteam ca un câine nestăpânit şi flămând în jurul cozii sale fără a găsi o ieşire. Ceilalţi mă învăluiau din priviri dezaprobator. În cele din urmă m-am aşezat la birou, am scos batista, mi-am tamponat fruntea şi tâmplele. Gulerul cămăşii năclăit de sudoare mi se lipise de ceafă. Sufeream. Brusc, Cor, zâna mea cea bună, întredeschise uşa şi zâmbi. Era spălată proaspăt. Mi-am dat seama uşor după părul lins şi încă ud la tâmple. Intră zburând ca o balerină şi-mi puse pe birou o foaie de hârtie cu satisfacţia c-ar anunţa o victorie.

Am tras foaia spre mine fără s-o văd. Ochii mi se tulburaseră.

— E un pic cam obositoare! am zis, întinzând foaia colaboratorilor mei neliniştiţi.

— Ce chestie! exclamă Mas ţâţâind din buze. Ţâţâitul mă enerva la culme, dar nu se putuse înfrâna.

Deodată, zâmbetul inefabil al lui Go mă face să-l urăsc. Spuse încet:

— N-am putea-o respinge ?

— Nu! strigai mult prea tare spre a nu le atrage atenţia.

— E o firmă minoră! se alătură şi Mas acelei hotărâri.

— Nici vorbă!

— Atunci?!

Mirarea lor era îndreptăţită. Broboane mari de sudoare îmi acoperiră fruntea. Cum aş putea explica convorbirea, de ieri cu Marele Conducător. Le era peste putinţă ca să-mi înţeleagă ezitarea. Ajunsesem, stăpânindu-mi nervii, în pragul nebuniei.

— Aşa-i, le zic, aveţi dreptate!

— Desigur! adăugară ei uitându-se cu teamă unul la altul.

Go se ridică. Vântul fierbinte pieptăna pomii parcă abia treziţi din vis. Pe biroul meu o garoafă roşie îşi risipea parfumul. Cumpănim cu toţii dificultatea, fără a o micşora. Teama de nereuşită ne dădea tuturor fiorii unui coşmar. Dintre toţi Mas, mai echilibrat, aruncă în jur o căutătură ageră, ca şi cum ideea i-ar fi putut fi inspirată chiar de aerul din jur. Zise:

— Dar ce facem în fiece zi?! Ne atingem scopul muncind din greu. Greutăţile vin una după alta. Le înfrângem mereu pentru că suntem sub semnul progresului. Ce-am mai putea depăşi? Habar n-am!

— Pe noi înşine! le-am spus ca un profet zâmbind malefic.

Nu sunt înţeles. Asta mă tulbură. Îmi dă o durere insuportabila în ceafă. Simt o contracţie bizară care s-a ivit în mine în chip neaşteptat. Mi se pare că urc printre grămezi de mortar la marginea unei prăpăstii. Mas şi Go sunt de faţă, palizi, şi nu fac nici un efort să mă oprească, Un pas şi… sigur, sigur, aveam să alunec.

Mas fu primul care-şi reveni din fascinaţia ce bănuiam că se exercită şi asupra lor. Rosti calm:

— E posibil să existe în natură o asemenea contraindicație, în cea vie ca şi în cea neînsufleţită. Ceva de necuprins în vreo noţiune cu atât mai puţin într-o relaţie matematică, într-o cifră. Comanda pare a veni din însăşi esenţa firii umane, ce ar vrea să ne sinucidem cu ajutorul creierului nostru.

— Greşiţi, dragii mei! caut să-i potolesc. Cât de mult greşiţi! le-am repetat insistând. O comandă rămâne în cele din urmă tot o comandă. Vom schimba câteva aparate. Atât! Este pentru prima oară când adaptăm uzina la necesităţile comenzilor ivite pe parcurs?

— Adevărat, spuse Go, dar comanda aceasta nu-i omenească, vreau să spun, că n-ar folosi nimănui! E o comandă rea!

— Întrezăresc un scandal! exclamă Mas, fără a se teme că va fi contrazis.

— De această firmă n-am auzit nicicând! rosti Go foarte firesc. Aceasta, după el, ar fi fost motivul cel mai întemeiat pentru a respinge comanda.

— Iar dacă ne vom îngădui să realizăm o asemenea comandă, reluă Mas, ar însemna să nu mai recunoaştem puterea raţiunii, a conştiinţei umane! Totul ar fugi de sub controlul nostru!

— Ipoteze.

I-am îndepărtat de punctul cel mai periculos al discuţiei zâmbind, acolo unde ar fi trebuit să meditez. Refuzam. Vedeam în faţa mea două căi: viaţa cu uzina, descoperirile şi fericirea de aci, ori

moartea. Alesesem viaţa şi-acum moartea, într-o formă mascată, personificată prin două fiinţe abstracte, totuşi neaşteptat de concrete şi albastre, Mas şi Go îmi cereau cont de infidelitate. Moartea spera să fiu partenerul ei. O trădasem. Îmi cerea, deci, socoteală. Iar eu disimulând, refuzam să i-o dau.

— Admiteţi?! spuseră ei parcă într-un glas căscând foarte tare ochii.

— Da, le-am răspuns cât puteam de simplu. Admit o asemenea comandă care multora le pare o nebunie! M-am ridicat de pe scaun.

Ei nu mai putură să spună nimic; erau stupefiaţi. O asemenea întoarcere de planuri nu şi-au închipuit-o niciodată. Vocile se urmau, se interferau.

— Unde or să ne ducă toate astea?

— Ar fi tot atât de rău, ca şi cum am dărâma cerul cu stele cu tot!

— Ceva de neînchipuit!

— De ce să ucidem omul? Conştiinţa lui, inventând această forţă?!

— Credeţi în cataclisme, să le zicem „psihologice”? Am zâmbit ridicând una din sprâncene în aşa fel, încât mimica aceasta avu efectul unui catalizator.

— În realităţi! se înfierbântă Mas, cel atât de rece de obicei. Ideea de progres a uzinei noastre, mi se pare legată de ideea destinului omenesc. Mai mult chiar, legată de destinul planetei!

— Perfect! am spus liniştit, aprinzându-mi trabucul ca să-i pot ameţi.

Cor interveni brusc deschizând uşa:

— De două minute sunteţi chemat! N-auziţi? !

— Bine, Cor! o iau la rost eu ipocrizie. Se poate să ne deranjezi tocmai acum când am căzut de acord într-un anume punct de vedere?!

Cor, Mas şi Go habar n-aveau la ce mă refeream. Ei erau tot atât de stupefiaţi şi ameţiţi ca şi în primele clipe, când le arătasem noua comandă. Acum observam mari broboane de sudoare, ce le inunda faţa. Uitaseră chiar să scoată batistele din buzunarele de sus ale hainelor. Bucăţi de pânză, frumos ornate, mai întotdeauna de culoare roşie.

Se lăsă tăcerea.

— Ei! exclamai eu. Sper că ne-am înţeles, nu? Schimbăm un pic aparatele, mici retuşări la cele vechi şi dăm lovitura realizând această formidabilă comandă. Am dat din mâini hotărât şi-am continuat: Comanda este o mină de aur. Sunt conducătorul acestei uzine şi am puteri depline să ştiu ce e bine şi ce e rău!

— Aşa cum spuneţi, interveni Mas, cel combativ, uzina noastră n-a abdicat niciodată de la legea progresului! E drept ! De aceea, respingem unele comenzi. Nu pentru că nu am avea capacitate de a produce, dar pentru a nu minimaliza calitatea tot mai înaltă a produselor noastre electronice. Prea bine! Cu asta ne facem implicit una din cele mai bune reclame posibile. Dar dumneavoastră aţi fost atent ce se cere în comanda atât de controversată a cărei firmă nici n-o cunosc? Aţi fost atent?

— Spune, Mas, îl întrebai calm, te ascult! Poate n-am fost atât de atent ca tine!

— E vorba de descompunerea conştiinţelor! replică Mas îngrozit. Am deţine o putere nouă, inumană.

La aceste vorbe am râs. Atunci am descoperit pentru prima oară marea putere pe care o exercită râsul minimalizând. Desigur, da, bineînţeles, râsul în anumite împrejurări e arma cea mai puternică a trădării. Fără îndoială în conştiinţa mea încărcată, înnegurată, plină de spaime şi mistere, mă consideram un trădător. Unul dintre trădătorii cei mai abjecţi, dacă, după tot ce puneam la cale şi gândeam, eram în stare să râd. Era o reacţie instinctuală de apărare, de ascundere a răului din mine. Mă simţeam în pielea unui pompier ce nu acţionează cu apă ori cu soluţii ignifuge, în faţa unui incendiu, ci cu un râs desăvârşit. Cu un râs voiam să sting un incendiu. De fapt, voiam să sting prima flacără dintr-un periculos incendiu, flacără izbucnită în propriul meu birou, ca apoi, liniştit şi satisfăcut de reuşită, să asist la dezastrul lumii întregi.

Eram mai presus de Caligula, de Nero. Nu puteam fi comparat în istorie nici cu omul care a dat ordin să piară sub otrăvitoarea ciupercă atomică două oraşe: Hiroshima şi Nagasaki. Eram mai rău decât omul acela, decât şirul acela de oameni care au convenit distrugerea totală a sute de mii de vieţi într-o fracţiune de secundă. Nu distrugeam două oraşe, nu voiam capitularea unui popor (cu implicaţiile politice inerente, ce în momentul de faţă sunt trecute în istoria civilizaţiei omenirii, capitol pe care **l-am** recitit adesea),

voiam distrugerea conştiinţei unor oameni. Atât şi numai atât.

— Vom executa comanda! spuse Mas conciliant, contrar aşteptărilor mele, numai dacă vom descoperi şi deţine **și** o putere mai mare decât acea fantastică putere distrugătoare. Forţa de a o ţine în frâu!

— Fireşte, fireşte! am articulat eu, fără să-mi trădez satisfacţia. Trabucul – ce grozavă ieşire! Trag şi risipesc fumul cu mâna.

— Altfel, articulă tot Mas observând, evident, că-mi ascund privirile învăluindu-le în fum, am deţine o putere mai mare decât şi-a închipuit vreodată o singură minte omenească fie chiar şi într-un coşmar!

Cor îmi aşeză în faţă un dosar:

— Înainte de a pleca în concediu, spuse ea (Deci am plecat într-un concediu! Atenţie!) v-aţi oprit cu lucrarea aci… şi-mi indică locul cu degetul ei subţire, albastru.

O singură privire aruncată pe dosar mă face să îngălbenesc. Era tocmai aparatul ce trebuia uzinei în momentul acesta! îmi zic. Ciudat că nu-mi amintisem de el cu câteva clipe înainte. Se întâmplă, la sfârşit de an, să fii atât de tracasat, încât să uiţi ceea ce ai lăsat neterminat înainte de concediu. Lucrarea mi se păru stranie. Memoria mea nu mă înşelase în decursul celor treizeci de ani de existenţă?!

Dar când mă uitai şi mai bine, observai că relaţiei matematice care conferea dimensiuni fantasticului aparat nu-i lipseau decât două

semne.

Am luat tocul şi am apăsat un plus. Asta semăna cu o cruce. Dedesubtul plusului am scris un minus, ce semăna cu un fragment dintr-o linie, care duce la infinit.

Go, curios din fire, m-a privit peste umăr cât timp am operat relaţia matematică a nemaiîntâlnitului aparat. Râse satisfăcut:

— Exact! spuse. Asta lipsea din calculele aparatului: un plus şi un minus!

— Vedeţi! radiam de bucurie disimulând. Totul pare atât de uşor, când există bună înţelegere?!

Aş fi vrut în clipa aceea să nu mai fiu eu însumi. Să pier totalmente, atât eram de scârbit de sentimentele contradictorii trăite în ultima oră.

Aflasem, deci, că plecasem într-un concediu. Dumnezeule, cine era acel om care plecase într-un concediu şi-acum se reîntorcea în persoana acestui tânăr care eram eu?

XI

O lună de zile muncirăm absorbiţi pentru executarea noului aparat. Relaţia matematică din care lipsea un plus şi un minus nu ne-a dezminţit aşteptările. Construcţia aparatului ne dădu mare bătaie de cap. Somnul nu mi se lipea de gene. Inutil să spun că doctoriile mă ţineau treaz, iar pofta de mâncare îmi încetase. Ajunsesem o umbră. Ţin minte că Mas, într-o zi, mă întâlni în uzină şi-mi acordă un surâs – onoare atât de rară. Spuse:

— Aparatul e gata! Forţa este însă mult prea

mare, după cum am prevăzut. Ne lipseşte echilibrul!

— Echilibrul l-am calculat chiar azi-noapte! Vezi dacă-i bun!!

Mas întinde gâtul lui subţire spre foaia de hârtie ce i-o întinse.

— Exact! exclamă Mas cu mirare şi o şovăielnică admiraţie. *De unde ţi-a venit?!*

Ne tutuiam?

— Nu ştiu! am răspuns prompt privind departe, spre mare. Parcă altcineva mi-ar fi dictat-o!

— Inspiraţia geniilor?! surâse el cu destulă ironie şi un dram de seriozitate ce, pe moment, îmi scăpă. Oricum, se creează un echilibru! continuă Mas. Urmează numai verificarea practică acestui fantastic echilibru!

— Desigur, o contrabalansare a puterii enorme dezlănţuită asupra conştiinţei omului! Asta va impulsiona şi va finaliza comanda, nu?

— Tot la un singur lucru te gândeşti?! mă judecă Mas tare aspru.

— La care?! tresar ca în vis.

— La obsesia comenzii!

— Unii oameni sunt robii conştiinţei lor! S-ar părea că eu sunt unul dintr-aceia!

— Mai mult, certifică Mas, depui un zel prea mare! Nu devii suspect?

— Crezi?! pun sub semnul îndoielii tot ce-mi spune Mas. Mi-era teamă, în acelaşi timp, să nu fie opinia tuturor celor din uzină. Asta m-ar fi ruinat sufleteşte.

— Aşa se pare! aprobă Mas dând din cap şi

copiind în felul acesta gestul meu pământean.

Am zâmbit.

— Oare nu merită unei comenzi unice, să-i acorzi o atenţie unică?!

El se întunecă, tăcând încurcat. Trăsesem în plin.

Ne despărţirăm. Fiecare îşi urmă drumul său în uzină. Mas spre accelerator, eu spre aparatul de separare a celulelor gigant. Gândurile ne urmau ca nişte fluturi în soare. Pe Mas presupuneam că-l liniştisem. Pe mine timpul mă umplea încet-încet de durere. Habar n-am de unde izvora acea durere atroce ce-mi apăsa umerii.

Vedeam în faţa mea un copac adiind miros de salcie. Am mângâiat copacul. Vârful degetelor erau impresionate de zgrunţurii adânci, aproape umezi. Copacul îmi părea mai deplin stăpân pe viaţă decât mine. Inconştienţa lui de a creşte şi a rodi în fiecare primăvară apărea mai desăvârşită decât dublicitatea mea.

Mă plimbam aspirând mirosul tulburător de salcie, ori ceva asemănător sălciei înflorite. Destul de aproape de copac curgea un pârâu cu apă limpede. Eram obosit. Mi-era necesară o destindere.

Şi, deodată, pe cărări nebănuite, mă simţii străfulgerat de o idee nouă. O idee purtată de azurul cerului ori de aerul purificat de ozonul risipit din belşug de un soi de arbori pitici, decorativi, dintre cei ce se cultivă şi pe pământ.

Stăteam lângă copaci şi sufletul presimţea ceva. Era ca o risipire ce-aş fi vrut s-o prind. Atunci

descumpănirea îmi lovi pieptul.

Simţeam dedublarea. Veneam de undeva, dintr-un loc precis, de unde nu-mi aminteam. Mintea-mi asculta de legi ce nu le puteam cuprinde, mă depăşeau. Toate planurile, şi cel cu plus şi minus dinaintea concediului, şi cel de aseară, care l-a fascinat pe Mas, îmi spuneau că ideile îmi veneau de la sine. Cineva mi le dicta. Treizeci de ani! Nu e prea mult? Cu mult prea mult pentru o asemenea performanţă! încrederea Marelui Conducător, dublicitatea mea, sentimentul de trădare abjectă. Nu-mi dau seama de unde sosesc, de la ce depărtări. Simţeam ca şi cum ar fi doi oameni în mine, şi unul din ei era duşmanul celuilalt. Un duşman demn, loial, care vrea mai mult decât făureşte clipa prezentă. Celălalt?! O! Celălalt…?! El mă descumpăneşte! El e savantul. Psihologii au intuit bine dublicitatea sufletului. Au tradus-o astăzi într-un limbaj matematic, la care numai cei chemaţi, foarte puţini şi, în speţă, savanţi, o înţeleg.

Cine sunt?

Întrebări ce şi le pune adolescentul, când îşi dă seama de raportul lui de individ cu societatea existentă. Raportul său cu prietenii, copacii, apele, norii şi timpul concretizat în trecerea continuă a anotimpurilor. În sfârşit raportul adolescentului cu părinţii, care i-au dat naştere şi, uneori, în chip firesc *ori nu,* aproape că nu găseşte nici o filiaţie, nici o asemănare cu ei.

Aceste procese sufleteşti, descoperite de multă vreme, nu numai de scriitori, dar şi de savanţii

care şi-au închinat viaţa cercetării schimbărilor structurilor sufleteşti la diverse vârste, disecând natura psihologică a dublicităţii dialectice a sentimentelor, nu aveau contingenţă cu mime. Se apropiau, e drept, dar numai atât. Nimic nu lăsa să se întrevadă că eu puteam înţelege mai mult decât alţi indivizi în situaţia mea.

Apa curgea clipocind dulce printre pietrele rotunde şi albe. O pace desăvârşită se degajă din fiecare frunză, din orice colţ atât de îngrijit al grădinii uzinei noastre.

Pe o alee de trandafiri înfloriţi păşeşte spre mine o fiinţă vaporoasă. Merge parcă n-ar atinge solul alcătuit din pietriş mărunt şi galben.

Părea şi femeie şi pasăre în acelaşi timp. Impresia se filtra astfel, nu numai din pricina luminii, a mişcărilor aproape de balet, de ireal a acelei fiinţe, ci şi din cauza stării mele sufleteşti ultraromantice din acea clipă.

Nu m-am cunoscut astfel decât în adolescenţă. Deodată, m-a izbit frumuseţea desăvârşită a fiinţei ce venea să mă întâmpine.

Descrierea ei mi-e peste putinţă s-o fac. Sunt savant şi nu poet. Esenţial era că-mi plăcea. O găseam desăvârşită. Pot da câteva amănunte prozaice: părul galben, ochii verzi întunecaţi, gâtul lung, armonizat cu trupul subţire. De unde o cunosc? De nicăieri. Am visat-o, aşa cum pictorii obsedaţi îşi visează modelele perfecte, iar dimineaţa le aştern pe pânză devenind nemuritori.

Mă simţeam atât de legat de ea, încât făceam un efort puternic să nu strig.

Fiinţa se apropie şi îmi zâmbi. Era o pământeană la vreo douăzeci de ani.

O priveam cu ochii înneguraţi de teamă. Desăvârşirea dura atât de puţin! Era fragilă. Îi zăream dinţii albi, prea albi, şi asta mă izbea ca o realitate brutală. Era un şirag de dinţi de o perfecţiune nemaiîntâlnită. Totuşi dantura mi se păru nepotrivită cu tenul, ochii, părul, ovalul feţii. Parcă ar fi fost un element împrumutat pentru a obţine idealul de femeie, însă acest, simplu amănunt l-a alterat.

— Ce mai faci? mă întrebă fata ca pe o veche cunoştință.

— Bine! i-am răspuns melancolic. Nu pot zâmbi. Sunt impresionat prea adânc de apariţia ei.

— Te ştiam mai vesel! remarca fata.

— Mă ştiai?! întrebai cu speranţa că poate aflu de la ea cine sunt.

— Aşa mi s-a părut!…

— Când? insistai eu.

— Înainte de concediu! îmi răspunse colegial şi rece.

Asta mă irită. O vreau altfel. Să vibreze aproape de sufletul meu. Ea îmi ocoleşte sufletul, mă intuieşte trădător, abject, o fiinţă inferioară. Îmi acordă o mică importanţă, pentru că suntem colegi. Atât.

— Nu-mi amintesc! am spus.

— Cochetezi! Fata râse dând capul pe spate.

Deodată, privind-o cum râde, un fulger îmi despică creierul. Strigai:

— Ala!

Ea râse din nou.

— Mi-ai uitat şi numele! Hm! Se întâmplă adeseori când eşti atât de ocupat!...

— Ala, tu eşti! insistai şi o apucai de încheietura mâinii.

— Au! Mă doare! Ce faci? strigă fata.

— Ala, tu eşti, soţia mea!...

— Eşti nebun!

— Ala, o privi în ochi fix. Ştii bine că iubesc dragostea şi nu m-am înrobit femeilor.

În ochii ei citi groaza:

— Nu mă numesc Ala şi nici nu sunt soţia ta! Ce ţi-a venit? Eşti nebun!

— Ştii bine că nu sunt!... De aceea m-ai considerat cinic, morocănos, schimbător, capricios, uşuratic. Pasiunea mea era constantă!

Ochii ei verzi întunecaţi mă fulgerară:

— Dar ce legătură am eu cu toate aceste sentimente ale tale?

Mintea mea alerga înainte cu o viteză uluitoare, descoperea peisaje şi stări necunoscute. O prinsei iarăşi de încheietura mâinii, gest ce-i repugnă. N-avea ce face. Se supuse ca să mă înfrângă. Am presimţit asta. Orice îndrăgostit atins de nefericire ar presimţi. Deodată găsesc un teren sigur. O apuc pe după umeri. Facem câţiva paşi diafani pe aleea luminată de soarele galben al primăverii. Mirosul trandafirilor e dulceag, îmbătător. Îmi provoacă o iremediabilă senzaţie de vomă. Ca să nu pierd poezia clipei, am murmurat:

— Avem un fiu, Ala!

Într-adevăr mi-amintisem că aveam un fiu. Ea

nu-şi amintea. Spuse:

— Eşti nebun!

— Tu numai asta ştii să spui?! Eşti nebun! Eşti nebun!

— Aş vrea să-mi dea cineva înţelepciune ca să te pot înţelege! spuse fata simplu. Mi se părea că iubeai florile şi erai un om sensibil! Cât se pot schimba oamenii!…

— Amândoi suntem bolnavi! i-am spus înfierbântat, dar şoptit, ca să n-o sperii. Bolnavi de o boală provocată. Nu-ţi aminteşti, Ala?! Mă simt neputincios şi imposibil de a-ţi demonstra legătura noastră veşnică şi desfăcută din pricina acestui fiu. De ce-l ignorezi?

— Eu? se miră ea.

Tragic era faptul că nu se prefăcea. Era sincer neliniştită. Era ca şi cum ar fi descoperit în mine alt om, altul decât cel pe care-l ştia. Dar cine era acela, de vreme ce nici eu însumi nu sunt în stare să-mi amintesc decât fragmentar? Totuşi mă bucuram, nespus că începusem să-mi amintesc.

— De când mă cunoşti? am întrebat-o.

— Dinainte de concediu! îmi răspunse. Vocea ei era gingaşă, suavă, buzele aproape că nici nu s-au mişcat.

— Ce eram?

— Când?

— Înainte de concediu!

Fata dădu din umeri straniu, nedumerită.

— Coleg, nu?

— Ce fel de coleg?! Mi-ai spus că eram sensibil, iubeam florile şi că m-am schimbat. Ca să mă

schimb, trebuie să-mi aminteşti imaginea mea dinainte, aşa cum îţi apăream eu ţie, pricepi?

Fata îşi pieptăna cu degetele răşchirate părul luminos. Ochii mari deschişi înregistrau o vagă senzaţie ce şovăia să i se releve, de aceea se făcu tare palidă. Am observat cu stupefacţie că degetele mâinilor îi încremeniseră pe câteva şuviţe de păr. Faptul mă încânta şi, în acelaşi timp, îmi făcea bine. Era tot ceea ce-mi doream. Dezvăluirea misterului ei însemna implicit dezvăluirea misterului meu…

— Ştii, murmură fata, parcă te-aş cunoaşte… însă…

— Spune tot ce-ţi trece prin cap! am îndemnat-o febril apucând-o de umeri. Poziţia însă nu mi se păru bună. M-am întors şi i-am prins mâinile într-ale mele. Aşa căpăta mai multă încredere în mine şi-i puteam privi ochii. În ei s-a rătăcit o zăpăceală. Nu era femeia flatată de o nouă dragoste, pe care inevitabilul era necesar să şi-o adapteze, printr-un efort, structurii sufleteşti, ci era preocupată să pătrundă într-o negură deocamdată impenetrabilă, însă obscur simţită.

Acelaşi flux ne învălui sufletele, oprindu-ne răsuflarea. Pentru prima oară am vibrat la unison.

— Da, da, da! făcu ea apăsându-şi degetele subţiri pe tâmple. Deodată ţipă: Nu-mi amintesc! Ce vrei de la mine? Mă faci să uit cine sunt.

— Eşti pe drumul cel bun! i-am spus.

Am dus-o pe banca cea mai apropiată şi, la umbra unor frunzişuri mari (doream să nu fim văzuţi), i-am vorbit în limba hindusă, limbă pe care

albaştri n-o cunoşteau. Eu cu Ala o studiasem în tinereţe. Mi-am amintit şi asta. Deci eram pe un drum foarte bun. Ea stătea pe bancă zguduită. Am şoptit:

— Caută cu orice preţ! Amintirea trecutului ne e nouă mai scumpă acum decât orice! Chiar decât viaţa! Nu-ţi mai dai seama că nu mai suntem noi? Că ne-au schimbat?

— Exagerezi! îmi răspunse ea în hindusă.

Îi mângâiai părul înnebunit, plin de o lacomă aşteptare.

— Atunci de unde ştii hindusa?

— Hindusa?

— Da, hindusa! Ai vorbit în hindusă. Eşti deci Ala, soţia mea!

Abia acum îmi dădeam seama de nebunia ce ne înconjura, de faptul că eul ei era adormit complet, imposibil de trezit. Nu-mi rămânea, în asemenea cazuri de experienţe nereuşite, decât să măsor cu groază şi repulsie efortul penibil depus.

Ea se ţinea acum cu mâinile de ceafă; am căutat să-i masez ceafa, dar m-a respins grăbită să nu piardă schimbările interioare fără claritate din psihicul ei plin de controverse.

— Ah, cât mă doare capul! spuse în cele din urmă. Ce ţi-a venit să mă tulburi în asemenea hal?

— Nu-ţi dai seama că vorbeşti tot în hindusă?

— Nu.

Îmi aminti deodată că în vinele mele, curge sânge de român şi românii nu se dau bătuţi uşor. Am reluat:.

— Avem un fiu, April! L-am zămislit şi l-am crescut, iubindu-l mai mult decât pe noi înşine, tocmai pentru că noi nu ne înţelegeam. Fiecare trecea printr-o criză şi nu-l ajuta pe celălalt să iasă din ea. Înţelegi?!

— Nu! spuse ea ferm. Frisoanele îi trecură. Vorbea cu o voce neutră. Privirea ei mă îngheţa prin răceală şi înstrăinare.

Mă simţeam părăsit de toţi, ca într-o insulă pustie. Şi chiar aşa era, dacă stăteam să judec mai bine. Numai încrederea în mine n-o pierdusem.

> Dacă-ţi rămâne mintea când cei din jur şi-o perd
> şi fiindc-o ai, te-apasă sub vorbe care dor;
> dacă mai crezi în tine când alţii nu mai cred
> şi-i ierţi şi nu te superi de îndoiala lor…

Era din „If” (Dacă), marele poem, unul din cele mai difuzate ale vremii mele, scris de Rudyard Kipling. Mi-amintisem şi de asta. Nu mai era nici o îndoială. Mă aflam pe drumul ce ducea la recunoaşterea mea totală.

— Atunci de ce mă asculţi? remarcai, nu fără un dram de cinism.

— Pentru că mă interesează tot ce îmi spui! răspunse ea. Nu crezi c-ar interesa pe oricine?!

Am tăcut. Un clopot răsuna departe la poarta uzinei, lunecând parcă în golul rotund şi viu al unui vis. Şi pentru că nu mai vorbeam, ea îmi spuse:

— Continuă, te rog!

— Avem un fiu, e savant, locuieşte într-unul din oraşele acestei planete. Dacă îmi dai un scurt răgaz îl putem găsi. Am putea să-i facem o vizită.

Ce zici?! Atunci nu crezi că vraja, vreau să zic boala din care eu abia încep să mă trezesc, ar putea să se risipească şi să descoperim adevărul?

— Vorbeşti prea difuz! remarcă ea în hindusă. Din nou dinţii aceia perfecţi, mult prea albi, mult prea mari, m-au izbit, ca o oprelişte de care n-am ţinut cont în timpul discuţiei.

— N-ai vrea să-l vedem? am insistat agăţându-mă cu disperare de acest gând.

— Câţi ani spui că are fiul nostru? În sfârşit fata se arătă un pic interesată, fără să abandoneze de fel poziţia aceea neutra şi rece.

— Cred că în jur de treizeci!

Fata s-a ridicat de pe bancă şi nu a râs deşi mă aşteptam. Era mai serioasă decât aş fi crezut. Mi-a spus:

— Ai un sindrom de suprasolicitare! Nu sunt medic, dar aşa cred! Eşti extrem de obosit! Odihneşte-te! şi-mi puse tandru mâna ei caldă pe umeri. Din nou dantura mi se păru elementul cel mai reuşit al figurii ei, amănuntul care-i dădea întregul farmec, deşi cu o clipă în urmă îl detestasem, considerându-l străin oricărei apropieri.

I-am sărutat mâinile întinse:

— Sunt sănătos! am exclamat aprins. Sunt sănătos!

Ala îmi risipea părul de pe frunte cu degetele tremurătoare. Era o dovadă certă de dragoste adâncă.

— Sunt sănătos, repetam! Să mergem într-o după amiază la el! Fă-mi plăcerea asta, dacă ţii la

mine! Vrei? Spune da!

Ala oftă; fâşia de lumină scăpată printre ramuri îi conferea o coroană de aur părului ei diafan. Frunzişul se mişca romantic. Susura şi izvorul şi apa pârâului de alături, încărcată de reziduurile uzinei. Momentul mi se păru trist, deşi eram fericit.

— Vom merge! conveni ea în cele din urmă.

Ochii ei scrutători mă priviră într-un fel ciudat. Asta mă duru nespus.

— Dar în ce calitate? mă întrebă fata.

— În niciuna! am exclamat bucuros că acceptă. Chiar dacă pune orice condiţie. Comunicam. Deci eram complici la o piesă pe care trebuia s-o derulăm în sens invers ca să ajungem la adevăr.

— Cum?! Ea ridică din sprâncene neînţelegând.

— Mergem, îl vedem şi atât! Atunci îmi vei spune dacă am avut dreptate sau nu!…

Deodată Ala mă întrerupse:.

— Tu crezi că fiul acela e al nostru?

Asta în subtext ar suna, aproximativ cam aşa: *„Tu crezi că eşti nebun de-adevăratelea?! Tot timpul mi s-a părut că glumeşti, că e un fel nou de a face curte! Neobişnuit ce e drept, dar totuşi nou* !”

Am zâmbit. Prea supusul gând îmi dădea o euforie neaşteptată. Am exclamat ferm, tot în hindusă:

— Nu glumesc, Ala! Sper că vei cădea de acord să-l vedem pe fiul nostru.

— Pe presupusul nostru fiu! mă corectă ea. Doreşti atât de mult? Ala surâse echivoc. Mă

privea fix.

— Foarte mult! i-am răspuns.

Ea îşi mişcă buzele într-un anume fel seducător:

— Cu cine seamănă?

— Fiul nostru?

— Presupusul nostru fiu! Mă corectă ea cu o plăcere: aproape diabolică.

— La înălţime cu mine. La suflet cu tine!

— Ei! exclamă Ala şi nu ştiu ce voise să spună prin asta. Se învăluise în acel aer misterios ce-l capătă orice femeie iubită. Spuse deodată :

— Câţi ani îmi dai?

— Cochetărie?

— Nu, nici vorbă, totul are legătură cu problema presupusului nostru fiu ! Te asigur!

— Douăzeci şi trei! am zis repede din dorinţa de a nu minţi. Mi se părea că are douăzeci şi trei de ani şi atât.

Ala îmi trase un simpatic bobârnac în nas, însoţindu-şi gestul cu o voce drăgălaşă ca şi când s-ar fi adresat unui copil:

— Ai greşit!

— Atunci cât? am întrebat cu sufletul pe buze. Altceva mă interesa, nu asta.

— Douăzeci şi şase!

— Vii? îi repetam cu disperare rugămintea de-a veni să-l vizităm pe fiul nostru.

Ala era tot atât de seducătoare ca şi mai înainte. Nu ştiam ce voia. În nici un caz s-o sărut.

Deodată, mi-am dat seama, spre fericirea mea şi a Alei, că ea nu se putea coborî la aceste sentimente atât de primitive. Şi, iluminat, m-am

lovit cu palma peste frunte într-un gest revelator. Am sărit de pe bancă:

— Ah, zic, la vârstă te referi?!

Ala bucuroasă clătină capul afirmativ.

— Că nu puteai să-l naşti cu patru ani înainte de a fi apărut tu pe lume?! Nu?

— Vezi! a surâs ea victorioasă.

— Dar asta nu înseamnă nimic! am asigurat-o. Vino cu mine şi o să ne convingem. Vii?

Ala a plecat genele lungi. Am sărutat-o. Unul din săruturile simbolice, ce le oferă îndrăgostiţii. Un sărut ce antrenează creierul şi un vag sentiment de candoare.

— Îţi mulţumesc! i-am răspuns. Cât priveşte ziua când vom merge, o voi stabili singur! Rămâne doar să ţi-o comunic.

Am dus degetul arătător la buze voind să insist asupra secretului desăvârşit al conspiraţiei noastre. Nu era nevoie.

Intuiam că fata asta era tot atât de singuratică ca şi mine şi n-avea să se trădeze cu nimic în faţa albaştrilor care ne-au adus în această nesperată situaţie. Aşa ne-am despărţit.

XII

— Uneltele de pescuit le-am lăsat în barcă! Le luaţi cu dumneavoastră?

— Nu.

— Atunci ce facem?

— Mă voi întoarce curând!

— Ar trebui să ştiu ziua! îmi spuse băiatul care mă însoţea veşnic la pescuit şi cunoştea perfect

vicleniile mării. O clipă am ezitat. Apoi i-am spus:

— Lasă-le acolo! Te anunţ din timp!

— Prea bine, domnule! V-a plăcut ziua de azi? mă întrebă copilul candid. Briza mării ne lipea cămăşile şi pantalonii de trup.

— Foarte mult! i-am răspuns distrat. De fapt marea şi pescuitul nu fuseseră decât un pretext ca să mă gândesc la comanda aparatului, la mine cel tânăr şi la Ala cea tânără. Dis-de-dimineaţă Mas sosi direct în biroul meu şi-mi spuse:

— Degeaba depunem cu toţii atât efort!…

M-am uitat nedumerit la el.

— Ce vrei să spui? l-am întrebat. E ceva?…

— Da.

— În legătură cu?…

— Da, mă întrerupse Mas. Vă rog un trabuc! I l-am dat. Mas aprinse chibritul şi-l duse încet-încet spre vârful trabucului. Firişoarele de tutun s-au aprins. Mas trase fumul în piept. Era fericit.

— Ei?! îl îndemnai.

— Peştele îl duc la bucătărie? mă întrerupse băiatul. Ce să-i spun bucătăresei?

— Să-l prepare cu maioneză! E specialitatea ei!

— Chiar la asta m-am şi gândit, domnule! E minunat cu maioneză! mă asigură băiatul.

Păşirăm pe terasa falezei. Aci, din pricina zidului natural din stânci, vântul e neutralizat aproape total. Mă pot gândi.

— Ei?!

— Planurile sunt cât se poate de exacte! remarcă Mas.

— Atunci? se auzi zgomotul acela direct care-l

făcu limba mea îndepărtând de la gură paharul cu Wermentou. Cuburile de gheaţă clinchetiră melancolic, ciocnindu-se unele de altele; pluteau ca nişte aisberguri în aroma de ierburi a alcoolului.

Mas era ameţit de fumul trabucului.

— Vii din uzină? l-am întrebat.

— Da.

— Ce-i pe-acolo?

Mas dădu capul pe spate şi râse; un hohot nesuferit. Îmi încercai răbdarea cu el. Mas trecu, în pas uşor, spre draperia vişinie a ferestrei.

— Trebuie cunoscute energiile neuronilor rezultaţi după spectrul pe care l-am stabilit. E clar! Experienţa ce-o vom desfăşura e mică…

— Nici nu mi-am închipuit-o altfel! l-am asigurat.

— Se poate întâmpla însă… având în vedere că energia o declanşăm asupra oamenilor… să…

— Nu! am exclamat ridicându-mă de la birou. Observasem în locul garoafelor roşii violete zvelte, delicate. Mirosul lor îmi amintea de Cor. Amintirea îmi apăru fulgerător, proiectată pe o senzaţie de delicateţe şi ocrotire.

Bărbaţii cunosc foarte bine senzaţia aceasta când încep să se îndrăgostească.

— Ba da! a exclamat Mas destul de sigur de sine. Energia radiantă acţionând asupra conştiinţelor umane… adormirea eului şi celelalte duc la această concluzie.

— Nu! am replicat foarte hotărât. Fericirea îmi venea de la scurta şi recenta descoperire a violetelor…

— Degeaba, defecţiunile rezidă în însăşi esenţa lor. Nu înţeleg de ce vă opuneţi! a zis Mas.

— Planurile sunt excelente! am remarcat.

— Da! a convenit Mas. Numai că nu e de ajuns pentru deplina reuşită a acestei experienţe nespus de importante.

— Ce vrei să spui?

— Îmi închipuiam că pământenii văd mai departe decât noi! mi-a obiectat cu un oarecare cinism savantul!

— Lasă astea, Mas! Ce obiectezi planului?

O scurtă ridicare din umeri a omului albastru însoţi replica.

— Nimic. Uzina, asta e. Ce facem cu ea?

— Anume! am întrebat neliniştit.

— E mult prea mică. Neimportantă. O bagatelă, pentru ceea ce ne-am pus în gând să facem. Bănuiesc că se va trece la o experienţă în masă, nu-i aşa?

— Nu ştiu! i-am răspuns jenat.

Îmi făcui singur curaj. Sângele îmi pierise din obraji şi înspăimântătoarea mea trădare, abjecţia îmi sărea în ochi acum mai mult ca oricând.

O senzaţie haotică de neizbândă îmi provoca o ameţeală vecină cu amnezia. Nici măcar nu mai eram în stare să mă întreb de ce? atât îmi păreau de anacronice toate aceste amănunte.

— Îmi place nespus maioneza, domnule! mai ales când i se pune şi muştar! îmi spuse băiatul salutând un trecător.

— Bine, bine! murmurai, ca să fiu lăsat în pace. Ne aflăm şi aşa aproape de casă. Coşul de nuiele

atârnă greu în mâinile lui micuţe. Nu l-am ajutat, asta ca să-mi cruţ forţele şi să-mi analizez gândurile. Vorbele lui Mas rostite în biroul meu luau amploarea unor evenimente cruciale din propria mea viaţă plină de contradicţii.

— Adormirea conştiinţei ar determina o reacţie negativă a indivizilor supuşi experimentării. O reacţie de veritabilă „robotizare” să-i spunem aşa, ce n-ar mai putea fi oprită niciodată…

— Am contrabalansat fenomenul prin… i-am reamintit.

— Foarte bun aparatul! E drept! m-a întrerupt Mas. Acum însă cu toţii ne-am dat seama că uzina e prea mică! Mult prea meschină pentru asemenea experienţe-gigant. Experienţe în masă…

Eram înspăimântat. Glasul îmi tremura. Am îngăimat:

— Bine, şi nu veţi încerca experienţa programată azi?

— Cum am putea?! mă întrebă la rândul său Mas, privindu-mă cu o înţelepciune glacială, în care nu se ascundea nici un echivoc.

Sosi cafeaua fierbinte, tare, cu mult, zahăr. Nici nu îndrăzneam să mă uit la Cor. Uşa se închise. Am prins cu degetele, distrat, ceşcuţa şi am dus-o la gură. M-am ars. Pentru ce atâta chin în fiecare zi? Cum am putut să mă angajez într-o experienţă atât de periculoasă? De ce nu m-am opus? Cine sunt eu? De ce nu-mi amintesc totul din viaţa mea trecută?

Marele Conducător?! pronunţ şi creierul mi se preface parcă într-o mocirlă. Şi sufletul mi se

destramă. Păşesc lin spre fereastră, ca să fiu aproape de Mas. Parcă ar fi pe o zi cu arşiţă; gâtul mi-e uscat şi pete cenuşii îngălbenite îmi joacă dinaintea ochilor. Mas, acest savant cinstit, de care ar fi trebuit să mă fi apropiat din prima clipă, presimte el pericolul ce ne paşte acceptând comanda?

Mai mult decât pericolul mă chinuie abjecţia, dublicitatea mea. Ar fi cazul să încetez, dar nu ştiu cum aş putea realiza această performanţa.

— Bătrânul cu care mergeam ştia să facă peşte saramură! zise băiatul deschizând poarta.

— Şi-acum nu ştie?! întrebai distrat cu gândul dus tot la uzină.

— Bine, domnule, dar nu ştiţi că bătrânul a murit?

— A murit?! am întrebat distrat, fără să mă intereseze problema de fel.

— De o lună de zile a murit!

— Ce a avut? am exclamat în vreme ce evaluai peştii ; cam mulţi, mari şi buni, cu solzi strălucitori.

— Cine ştie?! a şoptit copilul trist privind către mare.

Deodată deveni interesat:

— La noi pe Pământ, când moare cineva se ştie precis din ce cauză!

Am desfăcut cu degetele urechea unui peşte. Mă uimea carnaţia aceea vişinie, umedă, atât de asemănătoare cu cea a peştilor planetei de unde veneam.

— Cred că s-a înecat ! spuse copilul melancolic.

Îi plăcea să înoate la apusul soarelui. Atunci sunt foarte mulţi curenţi marini, reci şi periculoşi, şi cum el era foarte bătrân…

O altă lumină îmi străbătu creierul:

— Cât de bătrân?! am întrebat înmărmurit.

— Nu ştiu de ce, dar mi s-a părut că sunteţi fiul lui ! spuse băiatul râzând. Îmi închipuiam că ştiţi mai mult!…

— Nu ştiu!

Mă întorc cu spatele, să nu-mi vadă ochii. Atunci am înţeles ce făcuseră cu mine. Fusesem deci bătrân şi acum eram tânăr. Mi-am amintit cum singur am venit acasă, după ce m-am trezit pe plajă… Mi s-a născut în minte imaginea protejatului lui Ful.

Ful încă nu sosise. Bănuiesc că e plecată în oraş. E moartă după plimbări. În lipsa ei va trebui să bag peştele în frigider. Detest aşezarea peştelui în frigider. Interiorul prinde un iz neplăcut şi carnea peştilor gătită nu mai are acelaşi gust ca în clipa când îi prepari proaspeţi. Poate aceeaşi remarcă se potriveşte şi peştilor de pe Pământ. Cine ştie?…

— Câţi ani crezi că avea bătrânul tău? l-am întrebat pe copil

— El îmi spunea că are peste două sute de ani!

— Oho! am exclamat. Era bătrân nu glumă! „Dar dacă au făcut-o, mi-am zis, de ce…”

— Avea o cicatrice pe frunte, exact ca a ta! îmi spuse albăstrelul. După ce nu l-am mai văzut ai venit dumneata aici!

— Te iubea mult? voiam să ştiu.

— Mă iubea foarte mult bătrânul!

— Dar tu?

— Îl iubeam nespus! spunea mereu că vrea să fie copil! Eu îl tachinam întrebându-l: de ce nu vrei să fii om mare, tânăr? Copiii sunt opriţi să facă ce le trece prin cap, pe când oamenii mari pot orice!

— Crezi?

— Sigur!

— Şi el ce răspundea?

— Se uita spre mare, vântul îi pieptăna barba albă, albă şi mi se părea că se întrista foarte mult când vorbeam despre aşa ceva.

M-am aplecat spre albăstrel, am stat pe vine într-o poziţie incomodă spre a-l putea înţelege şi vedea mai bine:

— Spune-mi ceva, dar sincer, vrei?

— Da, domnule! mi-a răspuns puştiul.

— N-ai să minţi?

— Nu. Pentru că minciună este caracteristică numai pământenilor, deşi civilizaţia lor e cu mult mai înaintată.

— L-ai văzut mort! l-am întrebat cu o nespusă emoţie.

De acest răspuns depindeau toate presupunerile pe care le-am făcut până atunci.

— Pe cine? se scutură copilul ca sub un văl de frig.

— Pe bătrân.

— Dar nu v-am spus că l-a furat marea! exclamă copilul cu mirare, eliberându-mă astfel de o emoţie nespusă. Se vede că l-au mâncat cuşavii, peştii aceia lacomi, cu burta mare, veşnic flămânzi. A avut o moarte frumoasă! El iubea

marea şi umbla toată vremea după peşti !

Aş putea spune că, în clipa aceea, în acea fracţiune de secundă s-a făcut în mintea mea o nouă lumină. Mă uitam la albăstrel şi el se uita la mine, cu o privire ce întruchipa un flux continuu de energie schimbată între suflete, unind structuri psihice atât de deosebite.

Nu ştiu la ce se gândea copilul; puritatea lui era atinsă de o aripă de inspiraţie ce mie nu-mi scăpa. Poate prin acest copil şi numai prin el mi-a apărut acea lumină de recunoaştere a unor fapte certe, ca şi atunci pe aleea parcului uzinei, când m-am întâlnit cu Ala.

Acum, cu atât mai mult, întregul meu trup atârna ca un înveliş de plumb.

Lumina vie din ochii albăstrelului îmi aprindea în inimă scântei pe cale de a se stinge. Şi iarăşi am suspinat ca în agonie sub loviturile necruţătoare ale aceleiaşi lumini reanimate. Am înţeles că nu murisem. Locuitorii acestei planete m-au întinerit fără să-mi mai ceară voie, când au văzut că propunerea de a mă întineri am refuzat-o. Iar acum, tânăr din trupul celui bătrân, m-am trezit că mi-e dor de mine însumi, cel de atunci, de mine cel care a fost „furat de mare” şi a cărui „carne zdrenţuită zace în burta lacomilor cuşavi”… Pătrund sub forţa acestei lumini – iscată în pupilele băiatului şi trecută mie, printr-o candoare, ce n-o pot traduce în cuvinte, deoarece o găsesc desăvârşită – sentimentul acela ciudat, atât de greu de definit, sentimentul rămas de la bătrânul din mine; fosforul din creierul meu, fierul

din sânge, calciul din oase, carbonul ca şi mii şi mii de elemente ultracomplexe, ce alcătuiesc laolaltă uzina vie a organismului uman, voiau să se desferece din închisoarea trupului meu prea obosit, prea îmbătrânit şi să revină în solul de unde au purces, să devină ceea ce au fost de la începutul începuturilor – fier, fosfor, calciu, carbon…

Şi asta nu mi se părea ceva tragic, ci un lucru cât se poate de firesc.

Drama se desfăşura în prezent prin imposibilitatea trupului meu tânăr de a naşte acum acest proces al morţii, în afara vreunui accident. Nu voiam neapărat să mor. Dar ajunsesem atât de bătrân şi uitat de moarte, încât nici somnul şi nici hrana nu-mi mai serveau drept odihnă şi refacere în afara acelui somn… Şi totuşi m-amăgeam că, poate, mai trăiesc. Descoperii cu acest prilej altă lege firească, foarte veche a omului: cât timp e bătrân, foarte bătrân, mai speră să mai trăiască măcar o zi peste…

Tinereţea de azi îmi conferea luciditatea sentimentului, tocmai pentru că ştiam că data morţii mele e cu totul îndepărtată de clipa prezentului, deci n-aveam de ce să mă tem. În mine zăcea o avere de timp, o avere de fapte, de sentimente, gânduri şi senzaţii pe care le stăpâneam şi puteam face în viitor ce voi dori cu ele. Sunt liber chiar să mă şi sinucid. Ultimul lucru pe care l-aş fi făcut vreodată, bineînţeles.

— De ce mă priveşti aşa! obiectă copilul fără să se supere.

— Îmi place să te privesc! i-am răspuns.

— Nu cumva şi dumneata vrei să fii copil?! mă suspecta albăstrelul printr-o asociaţie de idei ce pluteau fără întrerupere în atmosfera întregii încăperi.

— Poate! am murmurat, iar buzele îmi erau antrenate într-un surâs echivoc.

— Ce ciudaţi mai sunteţi şi voi spuse albăstrelul.

— Cine? l-am întrebat pe jumătate absent.

— Voi, pământenii, oameni mari şi oameni bătrâni, aveţi nişte gânduri…

— Cum?! voiam să aflu.

— Ştiu eu!… albăstrelul dădu din umeri neputincios, ca şi mine, demult, când voiam să definesc sentimentul acela ciudat şi-mi era imposibil. Îi apropiai fruntea albastră de buzele mele şi-l sărutai încet. Am închis pleoapele cu durere. Albăstrelul habar nu avea ce a însemnat el pentru mine în clipa aceea.

Sentimentul sosea din depărtări atât de mari, încât, în momentul când buzele mele atinseră pielea subţire a albăstrelului, am ameţit. Eram bolnav din pricina sfârşitului cu neputinţă de atins acum când sunt tânăr. De ce n-am fost lăsat să mor? De ce toată această comedie? A! Uzina? Experienţa n-a reuşit.

Mă aplecai spre albăstrel şi spusei duios:

— Dacă bătrânul s-ar reîntoarce… într-o zi?…

Copilul se uită la mine tare uluit:

— Cuşavii sunt lacomi şi nemâncaţi. Ce vrei să spui?

— Poate le-a fost silă, carnea lui era atât de

bătrână!

— Dacă cuşavii şi-au dat seama ce om bun a fost…

Atunci? îl încurajez pe copil.

— Atunci se mulţumesc cu orice alt fel de carne!

Îi vine şi lui să se legene în iluzia că într-o zi trupul bătrânului va fi zvârlit de valuri la malul mării.

— Cred că în dimineaţa aceea am aruncat în mare şapte tone de carne de vită, crudă, hrană pentru cuşavi. Trăgeam speranţa să le umplu burta până o să crape, să nu se mai atingă de bătrân, deoarece ştiam că bătrânul se înecase în mare. Într-o zi valurile mării tot o să-l aducă la ţărm şi atunci am să-l înviu prin procedee miraculoase şi o să ţi-l aduc, ce zici?

Pleoapele albăstrelului clipiră speriate:

— Nu prea înţeleg cum vine asta!

— Şi dacă… te rog!

— Crede-mă, spuse albăstrelul, nu-mi vine să-ţi dau crezare!

— Hai, mai bine, i-am spus, schimbând vorba, să gătim repede peştele acesta minunat până se întoarce Ful. Ar fi o crimă să-l vârâm în frigider.

— Îmi daţi voie să bat maioneza?

— Cu plăcere! în schimb, eu voi fierbe peştele într-o oală mare ca să încapă tot.

Pe îndelete şi cu mare importanţă ne-am trecut şorţuri enorme deasupra mijlocului. Luarăm cuţitul, uleiul şi oalele; eram înarmaţi. Ce ciudă îi va fi lui Ful când se va întoarce şi-şi va vedea bucătăria, sanctuarul ei, devastată. Încă de pe

acum savurez momentul delicios al căinării lui Ful, care se va crede pedepsită fiindcă şi-a părăsit meseria pentru o plimbare, în loc să stea la postul ei de comandă. Vom râde.

XIII

Aerul era diafan. Dimineaţa se ridica din ceţuri, trezindu-se ca o copilă candidă. Conduceam cu siguranţă aerobuzul personal. Ala se afla lângă mine, fără să scoată un singur cuvânt. Aşa se manifesta ea totdeauna, când o emoţiona brusc câte ceva: un tablou, o idee, un viitor eveniment, cum era acesta, spre care ne îndreptam printre norii alburii, tiviţi jos de tot cu fire de aur.

Mari lacuri de cer albastru se formau şi dispăreau în urma noastră. Deodată, cât vedeai cu ochii, era numai gol. Jocuri de lumini, ca nişte miraculoase fântâni arteziene, ţâşneau orbitor, trezindu-ne din gânduri. Ne strecurau în suflete o frumuseţe străină de noi în clipa aceea. Închisei pleoapele. Când le-am redeschis am surprins privirea soţiei mele. N-am să uit niciodată privirea ei din aerobuz. Ochii Alei nu puneau nici o întrebare. M-aş fi aşteptat să mă mustre din pricina tăcerii mele. Nu o făcea însă. Stătea cufundată în fotoliu, sorbind din aerul curat ce-l filtra mica ferestruică aşezată în partea laterală. Privirile ei absente mi s-au întors în suflet şi-am descoperit neguri şi bezne neşterse încă de lumina zilei. Conduceam ameţit; nu închisesem ochii cu o noapte în urmă. Mă frământam cum va fi… Eram doi oameni despărţiţi nu numai de viaţă, dar şi de

un blestemat experiment ştiinţific al oamenilor albaştri. Un experiment pentru care nici măcar nu ni s-a cerut consimţământul. Rolurile noastre în această piesă era să ne apărăm singuri.

— Crezi că ne urmăresc?! m-a întrebat Ala în hindusă.

— E posibil?… m-am mirat.

— Orice e posibil, dragul meu!

— N-au cum! Mâna mea trecu ca o adiere peste palma ei. O simţeam cum se înfioară uşor, doar atât.

Unde era Ala cea de pe aleea uzinei?! Aceasta era misterioasă, necunoscută şi nespus de tânără. Aproape încep să mă tem… Nu cumva ?

— Ala, exclamai tot în hindusă, nu cumva nu eşti tu aceea?!…

— Aş fi acum alături?

— Poate… am suspinat surâzând.

— Visătorule! izbucni Ala efervescent, ca în zilele când eram tare îndrăgostiţi unul de altul, demult; tare demult, în urmă cu vreo două sute de ani. Cauţi dragostea în fiecare femeie, fără să ţii seama…

— Mai bine-zis, căutam! am corectat-o eu.

— Adevărat?

M-am întors şi am prins-o de umeri; lacrimi îmi izvorau din colţul ochilor. Muşchii feţei îmi fură cuprinşi de un tremur:

— M-ai recunoscut, am întrebat şoptit.

— Din prima clipă! Adică nu, se corectă Ala concentrată. Abia spre sfârşitul convorbirii noastre de pe aleea uzinei. Când vorbeai mi s-a

luat o ceaţă de pe creier. Şi-acum îmi închipui că visez. Ar trebui să mă ciupesc, ca să-mi dovedesc mie însămi că nu dorm. Şi, de fapt, nu dorm, o ştiu. Tu eşti soţul meu. Mi-ai lipsit ani în şir. *De ce eşti tânăr, de ce sunt tânără nu înţeleg, şi mai* ***e*** *ceva, nu-mi amintesc să fi avut un fiu.* Nu-mi amintesc foarte multe lucruri din viaţa mea anterioară.

O mişcare suplă a umerilor însoţi ultimele cuvinte. Redresai aparatul cu mâna singură.

— Ceea ce nu înţeleg, rosti ea, e că fiul nostru, în acest concurs nesperat de împrejurări, s-ar putea să fie mai bătrân decât noi. A oftat. De la o vreme încep a-mi apropia noţiuni ce nu le pricep! şopti Ala într-un târziu.

— Vom face tot posibilul să le înţelegem!

Ne-am îmbrăţişat, Ala ca o fată se depărta de mine. Simţeam că pe măsură ce o strângeam mai tare la piept o aveam din ce în ce mai puţin. Firesc şi surprinzător totodată o vagă emanaţie de candoare izvora dintr-însa plutind încet în jurul nostru. Vârful degetelor mele îşi aminteau, prelungite prin simţuri adânc până la inimă şi-n sângele înfierbântat, că aşa era Ala, o femeie rece; aşa se născuse şi April, un fiu rece; erau oameni ce nu simţeau dragostea aprins, pătimaş, ca un act ce se cere consumat aproape instinctual, aşa cum fusese dat de la natură. Ala rămăsese o cerebrală, iar prietenele lui April mi-au mărturisit cu tristeţe acelaşi lucru despre el.

Păstrez şi azi în străfunduri impresia unei ameninţări, din vremea în care am fost căsătorit

cu Ala. Mariajul cu Ala a coborât zăpadă într-un colţ de suflet pe care-l aveam plin de soare. Într-un caleidoscop imaginar văd despărţirea. Glacială, ca într-o aerogară, unde doi străini stânjeniţi voiau să scape cât mai repede unul de altul. Prietenele… Efemere legături… Femeile ce au urmat după despărţirea cu Ala au preţuit soarele torid ce curgea în vinele mele, dar niciuna din ele n-au putut să risipească melancolia zăpezii trăite alături de Ala.

Încerc o strângere de inimă. Deodată auzim în difuzorul aerobuzului:

— Savantul Septemb este chemat peste jumătate de oră la Marele Conducător!

— Comunică, te rog, sosirea mea aproximativ peste o oră! am rostit în microfon.

— Imposibil! răspunse hotărât vocea din difuzor. Nimeni nu schimbă hotărârile Marelui Conducător.

— Comunică, te rog! Mi-i imposibil să ajung mai devreme!

Apoi totul a căzut în aceeaşi tăcere. Suntem deasupra Cercului 7, aşa cum se numeşte unul din oraşele acestei planete. Depărtându-ne de soare, am renunţat la ochelari negri. Nu-mi era foame, totuşi Ala, ca să-şi ucidă timpul, se alimenta dintr-un tub cu suc de alge amestecat cu un soi de fructe asemănătoare afinelor de pe Pământ. Deodată am simţit că aş fi vrut să mănânc şi eu, nu ştiu de ce. Soarele a incendiat brusc carcasa aerobuzului; pentru două clipe nu mai vedeam amândoi nimic decât cercuri roşii, intens roşii şi

atât.

Am coborât treptat direct pe acoperişul unei vile albe, transparente.

O uşă înaltă se deschise şi apăru un bărbat albastru, cu gâtul lung. Era caraghios deoarece semăna cu un prunc nou născut. El nu-şi dădea seama de asta şi, serios, ne întrebă ce căutăm:

Suntem nişte turişti români! i-am spus spre a-i satisface curiozitatea.

— Şi ce doriţi? întrebă el cu marţialitatea caracteristică lacheilor ce servesc în casele mari.

— Dorim să-i împărtăşim câteva impresii de pe Pământ savantului April!

Ne-a fost dat să asistăm la un moment penibil, ce contrazicea proverbiala politeţe a albaştrilor, dar poate că cel din faţa noastră nu era un albastru pur sânge pentru că, cu un gest ostenit, îşi scoase tabachera din buzunar, extrase un trabuc, cu o anume graţie obosită, îl reteză la un capăt cu un briceag anume construit şi, în fine, când toate aceste complicate operaţii fură duse la bun sfârşit, aprinse trabucul şi trase un fum cu sete. Apoi spuse:

— Regret, domnule şi stimată doamnă, dar savantul April nu vă poate primi azi!

— De ce?

— Savantul April e bolnav!

Fără voie, cuvintele acestea îmi înţepară inima. Am observat pe faţa Alei, devenită subit palidă, cum resimte o vagă indispoziţie, un fel de greaţă uşoară, poate şi din pricina călătoriei cu aerobuzul. Înălţimile nu-i făceau bine niciodată, o

îmbolnăveau. Şi-acum, după atâta drum, după ce ştia că eu n-am timp de aşteptat, deoarece eram chemat la Marele Conducător, socoti în gând drumul de întoarcere. Nu ne mai rămâneau decât circa 12 minute.

Alei îi veni o idee. Făcu un pas înainte, exclamând:

— Sunt doctoriţă, îl pot consulta! Dacă e bolnav…

Omul albastru ezită, se întoarse pe călcâie şi dispăru, nu înainte de a spune: „Aşteptaţi, vă rog, un moment!”

Privirile noastre se întâlniră aprobatoare. Din cele trei diplome universitare obţinute de Ala una era de medic. O senzaţie toropitoare şi dulce mă învălui: Ala era pe drumul cel bun, îşi amintea.

Se scurseră astfel câteva clipe grele. Atât de grele, încât am simţit cum muşchii faciali începură să-mi tremure uşor din cauza încordării.

Ceasul indica ora douăsprezece fără un sfert, mai aveam foarte puţin timp.

Omul albastru, plin de morgă, se ivi în prag. Maxilarul de jos îi era foarte lăsat şi pleoapele albastre de asemenea.

— Savantul April vă aşteaptă! Rog să nu-l tulburaţi multă vreme! Boala…

— Vom ţine seama! i-am răspuns grăbit şi-am intrat în casă, lăsând loc mai întâi Alei să treacă prin faţa mea, cum e obiceiul pământenilor. Lacheul se miră. Îmi amintesc că toate prietenele fiului meu April sunt albastre. La ei bărbatul intră întâi. O undă de tristeţe mă străbate. April la

treizeci de ani n-a cunoscut nici o pământeancă. Poate şi de asta e atât de izolat, rece, straniu în viaţa lui personală. O iluzie de care mă agăţ ca un înecat de un pai, speranţa că poate seamănă cu mine şi nu şi-a găsit partenera visată.

Chiar şi pe Pământ era greu să găseşti o femeie bună!

Intrarăm printr-o zonă de penumbră. Din loc în loc, reproduceri fidele şi preţioase după „Discobolul” şi „Sărutul” de Rodin. Cum se simte că prin vinele lui April curge sânge de pământean!

Un perete semitransparent se dădu la o parte şi iată-l pe April într-un pat mare.

Alb la faţă, cu barba crescută, într-un ton roşcat. În jur plutea aer de om bolnav. La căpătâiul fiului meu o infirmieră în alb. Bolnavul aţipise. Pleoapele lăsate adăposteau la rădăcina genelor o penumbră maronie ce conferea figurii sale tinere o nobleţe şi o distincţie aparte, îmi simţeam ochii cum ard privind-o pe Ala. În reacţia ei se afla cheia întregii înţelegeri a destinului nostru atât de sucit. Dacă se dovedea că April e fiul nostru, însemna că eu nu fantazasem, că, în sfârşit, nu eram paranoic.

Bolnavul nu deschise ochii mici la apariţia noastră. Lacheul avusese dreptate. „Ala, vorbi din ochi, îl recunoşti?!” Ala îşi mângâia cu vârful degetelor lobul urechii stângi. Agitată, privirea ei îmi răspunse: „Nu”.

Frica mă biciui. Rămăsesem singur, n-aveam nici un aliat?! Ori Ala e vândută albaştrilor? Sau eu sunt... Nu, striga în mine un glas dureros.

Priveşte, îmi spuneam în vreme ce scădea încrederea în mine însumi. Un strigăt de disperare l-am înfrânat cu cel mai mare efort de voinţă. *Priveşte,* îmi repetam în mine, *priveşte, eşti tu acela întins în pat.* April seamănă cu tine însuţi perfect, doar că *tu eşti mai tânăr,* în vreme ce în jurul ochilor lui riduri înnobilate de timp s-au întipărit adânc. O duioşie patern-bărbătească necunoscută înainte mi se stârni în suflet.

Iubirea mea pentru fiul meu April era atât de dureros înfiptă în inima mea, încât mi-era imposibil s-o exprim. Aş fi scăzut în proprii mei ochi, iar ceilalţi oameni m-ar fi clasificat poate ca bolnav. Da. În clipa aceea, şi numai în clipa aceea, mi-aş fi dat şi viaţa pentru a-l vedea fericit, pe el, flacără aprinsă din flacăra sufletului meu. El care n-a venit la „moartea” mea, când l-am chemat. Dar copiilor le ierţi orice, din clipa când îi vezi. Îmi dau seama, o doză anormală de sentimente mi se strecoară în suflet pentru fiul meu April. Nu cumva pentru că eram mai tânăr decât el şi astfel l-am trădat, aşa cum îl trădasem pe tatăl meu, atunci, de mult, când i-am arătat uzina cu sentimentul că eu devenisem Dumnezeu, ceea ce l-a stânjenit şi ne-a despărţit sufleteşte pentru totdeauna?

Dar el, bietul April, nici nu ştia că sunt cu Ala, mama lui, la căpătâiul patului său de bolnav, altfel ar fi deschis ochii, bineînţeles.

În încâlceala aceasta de gânduri, ce-o găseam, nu ştiu de ce, plină de-o înaltă cauzalitate, o redescoperi deodată, ca pe un obiect uitat, pe Ala.

Mă apropiai în vârful picioarelor de ea. Lacheul observă. Ochii lui alburii sunt uluiţi de asemănarea stăpânului său cu turistul introdus în casă.

Am prins-o uşor de mâna pe Ala şi i-am şoptit la ureche, de teamă să nu tulbur liniştea din jur: *„Ala, nu-l recunoşti?!*

Îşi clătină capul într-o parte şi în alta.

— *Semănăm*? i-am şoptit cam tare.

Lacheul duse degetul la gură şi făcu: Ssst! semn că trebuia neapărat să tăcem.

Ala îngăimă înfrântă, lăsând bărbia în jos: *„Da”*. În clipa aceea ochii lui April s-au deschis. Asemănarea cu ochii mei era izbitoare.

Am observat o infimă zvâcnire pe muşchii faciali ai Alei. Oare?…

Buzele bolnavului se redeschiseseră, împietrind întocmai ca într-o mască funebră.

— Cine-s?! şopti slab April. Fruntea i se acoperi de sudoare. Am remarcat acelaşi timbru ca al glasului meu.

— Cine-s?! repetă.

— Nişte turişti! îl informă lacheul cu un ton neutru, ca şi când ar fi vorbit cu un om complet sănătos.

Într-un fel era bine pentru psihologia bolnavului.

— Venim din ROMÂNIA! şopti Ala cu glasul răguşit de emoţie. În clipa aceea April ne observă. Să fi fost cuvântul „ROMÂNIA” cel care să fi trezit asociaţii neaşteptate în creierul lui obosit? S-a ridicat în capul oaselor şi ne-a privit cu ochii măriţi, întâi pe Ala, apoi pe mine. Un sentiment de

gol ne copleşi pe toţi, până am simţit că bolnavul îşi pierde limpezimea judecăţii.

Dar şi-a revenit. Mâna dreaptă a întins-o spre peretele acoperit de sus şi până jos de sute de cărţi.

— Degeaba, ţipă April, trei mii de ani… omenirea… *A* crezut… a negat… Iadul şi Raiul… A fost o luptă de idei… za…

Glasul i se pierdu într-o tuse, ce ne făcu să credem că e mai grav bolnav decât ne închipuiam. În sfârşit, prinserăm câteva vorbe mai desluşite:

— Cărţile au minţit… Paradisul există… Raiul este acolo sus… în cer!… Mamă… n-ai venit prea devreme? Tată, sunt tânăr, nu… de ce… mă luaţi? … Nu-i drept!…

O scânteie trecu fulgerător prin ochii căscaţi şi rotunzi ai celor ce asistau la această scenă. Înţeleseserăm marele adevăr. Eram luaţi drept nişte fantome. Reprezentam în memoria lui înfierbântată de febră spiritele încarnate ale părinţilor morţi, care au venit să ridice trupul fiului lor atins de aripa neagră a sfârşitului… Ce aberaţie! O aberaţie logică, dacă ne gândim că April nu ne-a văzut niciodată *aşa* cum eram acum, decât în portretul executat cu prilejul logodnei noastre. În mintea lui bolnavă, dacă ne întoarcem, era necesar să fim tineri. Acolo, în cer, toţi morţii întineresc, după judecata lui stranie.

Ala duse o batistă albă la ochi.

Lacheul ne arătă uşa. Nu mai era nevoie. April sări din pat şi ţipă sfâşietor, întinzând mâna dreaptă în continuarea gestului executat de

lacheu:

— Pieriţi, fantomelor! Pieriţi! Apoi, epuizat de efort, se prăbuşi pe pat. Infirmiera şi lacheul săriră să-l ajute. Căzuse într-o poziţie incomodă, iar noi profitând de acest moment, ieşirăm.

Nu vorbim nimic. Ala merge în faţa mea rece, aproape absentă, zguduită din vreme în vreme de un surd hohot de plâns. Ajunserăm pe terasă. Ala era palidă. Maxilarele îi erau încleştate. O reacţie firească la ea când trece prin emoţii mari.

Urcarăm în aerobuz. Cu timp se încălzi aparatul m-am întors şi am pus cotul drept pe marginea fotoliului. Ala şedea în spate. Privind-o mi-era un pic ruşine. Niciodată n-am văzut-o pe Ala plângând. Printr-o filiaţie neaşteptată, caracteristică doar bărbaţilor foarte tineri, mă simţeam vinovat de plânsul Alei. Aş fi vrut să întind mâna s-o mângâi, ori s-o potolesc cu vreun cuvânt bun, fie şi banal, care se spune în astfel de împrejurări penibile, dar nu puteam. Ceva mă oprea. Ala a simţit poate neputinţa mea de a comunica pe o cale sau alta cu ea şi, cerebrală cum a fost întotdeauna, deschise vorba, fără a accentua cu pasiune nici un cuvânt:

— Cunoşteai, văd, foarte bine taina noastră. Puteai să mă fereşti de emoţii!

La acest reproş am tăcut pentru că simţeam că-l merit Ala îşi ştergea lacrimile cu fervoare stânjenită. Aş fi preferat să fiu întors cu spatele, dar nu m-am întors. Am şi eu cruzimi ce mi le cunosc prea bine. Tinereţea, ce cu zile în urmă era nu numai o binefacere, ci chiar o veritabilă

minune, acum atârnă pe umerii ei subţiri ca o perdea de plumb. Era starea ce o împărtăşeam şi eu, fără să i-o spun. Reflectam că am avut dreptate şi asta îmi dădea o oarecare satisfacţie... Ar trebui create legături noi, prietenii noi, o societate nouă, în care să te învârţi, rupând definitiv cu trecutul mort; suntem prea obosiţi; nu ne mai putem minţi pe noi înşine; bătrânii din noi n-au murit, trăiesc şi răsuflă încă, raţionează şi corectează actele noastre conform psihologiei lor, ceea ce, la urma urmei nu poate fi deloc vesel...

— Dar nu mai porneşti odată? îmi reproşă Ala, redevenită în câteva secunde cea care a fost: femeia frumoasă, căreia îi place după emoţii mari să mănânce şi să poruncească.

— Adevărat! i-am răspuns, şi aerobuzul îşi luă avânt lin pe pista imaginară a atmosferei. Am mărit viteza.

Fulgere ţesute în lanţ instantaneu ne ameninţau cu carbonizarea. Nu-mi era teamă de moarte. Am murit de atâtea ori în acest scurt răstimp de peste două sute de ani, încât o moarte veritabilă n-ar fi fost decât un oaspete aşteptat.

Gândul că Marele Conducător mă aşteaptă, (trecuse mai mult de o oră) îmi stârni o durere subită în toate mădularele, semn că încă mai existam de vreme ce eram capabil să sufăr, ba să mă şi neliniştesc. Ploua. Perdele de apă mâloasă. Sunt pe aici un soi de nori care antrenează praful şi-l revarsă cu dărnicie împreună cu aversele de ploaie.

În bătaia soarelui, într-un fel de *contre-jour* tăiat

brutal de un fulger şi secondat din plin de bubuitura caracteristică de artilerie, observ carcasa aparatului mânjită de dâre negre de noroi. Curenţii de aer se luptă zadarnic să măture noroiul ce se târa deasupra capetelor noastre în şuvoaie lichide.

În sfârşit, intrăm în zona unui nor alb, cu o apă limpede. Suntem în scurt timp spălaţi şi gresaţi ca în laboratoarele de curăţenie a aerovehiculelor. Am zâmbit. Fericirea ţi-o poate da uneori şi un fapt cât se poate de mărunt.

Simţii mâinile Alei pe ceafă. Buzele ei mă sărutară încet. Priveam cu atenţie înainte. Am intrat într-o zonă ultrafrecventă de aerobuze; e necesar să am grijă. Ala îmi şopti neaşteptat de duios, poate pentru prima dată în întreaga noastră căsnicie: *„Ai suferit mult, nu-i aşa?!”* Cuvinte banale, neimportante rostite în felul acesta. Niciodată nu poţi să uiţi un gest, o privire, o mimică oricât de ştearsă pe care ţi-o acordă o femeie cu care n-ai fost fericit, deşi ai vrut şi ai făcut tot posibilul să fii. Nu i-am răspuns.

Palma mea stângă trecu uşor peste degetele ei ce-mi înlănţuiseră umărul. E singura declaraţie de iubire ce i-am putut-o acorda. Restul, vorbele acelea banale le-am închis în mine, ca pe un lucru de preţ, aşa cum chihlimbarul închide în transparenţa lui o insectă veche de milenii, ai cărei urmaşi au dispărut, dar insecta prin ea însăşi a rămas o capodoperă.

Ne despărţim deasupra casei Marelui Conducător. Ala rămâne să plece cu aerobuzul

spre uzină, unde o aşteaptă o discuţie cu Mas. Urma să-mi trimită un alt aerobuz, condus de un robot al uzinei. La despărţire ne acordăm doar un salut colegial. Ala îmi zâmbeşte, eveniment rar la ea.

XIV

Aştept în incinta albă, cunoscută. De sus de tot, din bolţile cu picături, se cerne o muzică.

Şi astăzi mă întreb de ce trebuia să ascult *da capo al fine* o simfonie. E vorba de simfonia destinului a lui Ludwig van Beethoven. Singurul raţionament ce rămânea în picioare (era exclusă posibilitatea ca aceşti oameni să fi fost sadici – am trăit destul printre ei ca să-mi dau seama de această trăsătură) e că le era imposibilă cunoaşterea perfectă a spiritului pământesc. Oamenii de pe această planetă nu ne cunosc. Ne rămân străini şi le rămânem străini, în ciuda aparentei asemănări fizice. Amândouă rasele de oameni degajă un mister ce se poate asemăna doar cu veşnicul şi nedezlegatul, nici până în ziua de azi, mister feminin.

O simfonie! Ce delicateţe şi ce vicleşug banal!

Noroc că-mi place muzica simfonică şi mai ales această simfonie. O ascult cu religiozitatea şi înfiorarea dintotdeauna. Ultimele acorduri. Linişte.

Pe planul din fund, nu ştiu când a apărut, pe scaunul său înalt, impozant, chel, bătrân şi inteligent, Marele Conducător.

Urmează o neaşteptată tăcere.

E rândul meu să rup această pauză prea mult prelungită...

— M-aţi chemat!

— Da, răspunde Marele Conducător, fără măcar să se clintească, te-am chemat şi te aştept de treizeci şi cinci de minute.

— Am comunicat. Mi-era imposibil, vă rog să mă...

Marele Conducător mă întrerupe; o urmă puternică de oboseală şi enervare i se citesc clar pe obraji:

— Nu pot crede în pământeni! spuse el în cele din urmă.

— V-am deziluzionat?

— Da! Tresare cu o energie neaşteptata. Sunt informat că nu vrei să dai planul viitoarei uzine. E adevărat? Numele informatorului nu-l ţin secret. E cel mai bun colaborator al tău, Mas!

— Foarte bine a făcut! exclam nestânjenit. Mi-era îndeajuns de greu să vă comunic personal acest lucru!

Marele Conducător nu ştie ce să creadă.

— Deci e adevărat, spune el, că nu vrei să predai planul viitoarei uzine? Da?

— Adevărat! aprob şi observ eu o satisfacţie aproape vicioasă că Marele Conducător e deconcertant. Nu ştie ce să creadă. Sinceritatea mea e atât de desăvârşită, încât atinge limita „vicleniilor” pământene, de care el se teme atât de mult. Observ, limpede, cum i-e teamă de o nouă cursă pe care, eventual, i-aş întinde-o cu această ultimă replică. Da, repet, e adevărat!

Marele Conducător duce degetul albastru la venerabilă să tâmplă albastra. Întrebă calm:

— Poţi să-mi spui de ce?

— Cred că Mas v-a informat şi motivul refuzului meu! îi răspund. N-aş mai avea nimic de adăugat!

— Nimic de adăugat!?... Dar Mas şi cu mine nu înţelegem de ce refuzi!... Doreşti o remuneraţie anuală mai mare? Nu-ţi este cineva pe plac?

— Toţi îmi sunt pe plac, inclusiv Mas, care pe Pământ ar juca rolul de trădător! răspund cât se poate de ferm. Îmi ajunge cât primesc. Am bani destui.

— Atunci care e cauza pentru care nu vrei să predai planurile?

Las fruntea în jos şi tac. Un nou gest, necunoscut de albaştrii, care tot timpul ţin fruntea sus şi nu cunosc complicaţiile sufleteşti, sufletul lor de la naştere şi până la moarte e limpede ca un cristal. Cât îi invidiez pentru asta.

— Ei?! mă îndeamnă Marele Conducător.

Nu ştiu ce să-i răspund. Nu vreau să-l acuz că s-a interpus între mine şi moarte. Sunt sigur acum că moartea mea fizică a fost citită cât se poate de exact de aparatele electronice şi că totul nu fusese o farsă. El, într-un fel, m-a salvat. Totuşi întreb:

— De ce m-aţi întinerit?

— Pentru că ai refuzat tinereţea!

— Dacă am refuzat-o înseamnă că am avut motive serioase! Nu? Pentru ce aţi trecut peste consimţământul meu?

— Nu eşti fericit, tânăr?

— Nu.

— De ce nu eşti fericit? Orice om ar fi!

— Sunt motive cu totul personale. Am ajuns tare bătrân şi bolnav. Cine e bătrân şi bolnav ce mai aşteaptă?!...

— Te arăţi nemulţumit şi, iartă-mi cuvântul, ursuz, morocănos, inadaptabil.

— Mi-aţi oferit tinereţea, în schimb m-aţi pus la cazne.

— Orice om tânăr munceşte! răspunde Marele Conducător.

— Munceşte, e drept! Dar de ce nu m-aţi lăsat să scriu cartea ce-o începusem şi m-aţi dus în uzină?

— Pentru că aveam nevoie de planuri!

— Ei, vedeţi! spun triumfător. Iată de ce am refuzat o asemenea tinereţe. Interes pentru interes! Cunosc asta! Puteam deveni tânăr, dacă voiam, şi fără să fiu obligat să muncesc pentru voi. Planeta aceasta oferă tinereţea tuturor cetăţenilor ei!

— Asta te supără?

— Da. Asta m-a supărat tot timpul foarte tare. Şi-apoi mai e şi Ala.

— Ce-i cu ea?

— De ce-aţi întinerit-o?

— Pentru dumneata.

— Pentru mine?

— Da. Îţi place doar un anume gen de femei. Atunci, cel mai bine a fost, ne-am gândit, s-o reîntinerim pe fosta ta soţie.

— Şi aţi întinerit-o?

— N-ai stat de vorbă cu ea?

— Ba da. Şi e tare nemulţumită.

— Ne pare rău! Ne-am gândit: dumneata ai acum vârsta unui om de douăzeci şi opt de ani. De Ala te-ai despărţit pe când aveai treizeci şi şapte. Aveai, deci, timp să trăiești cu ea până vă despărţeaţi iar!… Munceai!…

— Straşnică socoteală! Numai că am recunoscut-o pe Ala din prima clipă. Şi ea m-a recunoscut pe mine. Am dus-o la fiul nostru April. Şi el ne-a recunoscut. Ne-a luat drept nişte fantome ale părinţilor morţi. Poate n-a greşit prea mult, sărmanul copil.

— Tare ciudat! Oricât ne-am străduit să v-adormim eul, ne-a fost imposibil! mărturiseşte Marele Conducător cu regret. Eraţi şi prea bătrâni, prea îndărătnici. Pământeni! Dar… secretul deplin al acestor experienţe îl dai dumneata şi numai dumneata.

Tac… Acum mi-e mai limpede ca oricând: M-a făcut tânăr să-mi continui o idee abandonată din pricina bătrâneții. Ar trebui să-i fiu recunoscător şi-i sunt într-o anume măsură. Dar cum pot să-i vorbesc eu de acel sentiment ciudat, de faptul că experienţa n-a reuşit, că eu însumi şi Ala, întinerită, suntem nişte stafii pentru propriul nostru fiu, că bătrânul din mine n-a murit şi că experienţa, în cele din urmă, n-a fost decât o ratare?! I-am spus toate, astea şi cu ce m-am ales?

Consider că e prea greu să mă înţeleagă un albastru, chiar dacă face eforturi disperate, cum se întâmplă acum cu Marele Conducător.

Prefer un răspuns din sfera preocupărilor generale:

— Uzina n-o voi face! spun răspicat. Nu sunt de acord să mă joc cu conştiinţa oamenilor. Mai ales că, în ceea ce ne priveşte, mai avem să întreprindem *altceva,* nu o simplă întinerire. Vreau să feresc pe fiecare semen al meu de o asemenea invenţie diabolică!

— Doar… ai fost de acord! se nelinişteşte Marele Conducător. Se pare, de mult de tot, ai admis asta… Nu?…

— Poate. Nu mai ţine minte… Acum nu mai sunt!…

— De ce? Invenţia trebuie dusă la bun sfârşit. Ea constituie o pavăză pentru liniştea locuitorilor de pe această planetă.

— Vorbiţi de dirijarea conştiinţelor umane din laborator?

Marele Conducător înclină capul cu inteligenţă.

— M-am străduit! Ar fi fost prea mare riscul! îi spun.

— Nu înţeleg la ce te referi!

— La riscul înlocuirii „eului” omenesc. E drept că-mi era necesară şi o nouă uzină. Acum, însă, nu mai am timp s-o construiesc.

— Dar o vei construi! afirmă singur Marele Conducător.

— Regret, îi spun, zâmbind uşor şi cu tristeţe, uzina aceasta o va construi altcineva, *nu eu*!

Parcă ar fi urmat o întindere de nisip între mine şi el. Un soi de reflecţie alterată a unor Coordonate sufleteşti stânjenitoare.

— Se petrec lucruri tare ciudate! explic. La originea existenţei fiecărei conştiinţe în parte

există o autonomie deosebită, pe care noi, savanţii, foarte greu o putem detecta şi cataloga. Bineînţeles, ştie oricine că o conştiinţă umană în stare „de repaus”, mai bine zis în somn, poate fi mai uşor „captată” şi înlocuită cu o „altă” conştiinţă, cea dorită de inventator.

Marele Conducător zâmbeşte pentru prima oară cinic:

— Asta este o problemă foarte veche şi depăşită de dumneata! Să nu crezi că mă pricep atât de puţin în domeniul acesta şi al psihologiei. Cât priveşte legile după care se pot dirija „conştiinţe”, asta va căuta să descopere uzina viitoare pe care o vei construi.

— S-avem iertare, spun, cred că nu m-am făcut înţeles! Este vorba de a preface oamenii în veritabili roboţi, aflaţi la cheremul voinţei unui om ca dumneavoastră!

— Am crezut că eşti viclean! ripostează Marele Conducător, dar nici chiar în asemenea grad de inocenţă să nu ne crezi pe noi.

Vântul, afară, mişcă copacii de-o culoare roşie-vişinie. Răzbeşte slab din depărtare muzica valurilor mării.

— Să spunem c-aş descoperi legile după care se mişcă conştiinţele umane de pe această, planetă! admit eu.

— Dar le-ai şi descoperit.

— Să spunem că le-am şi descoperit, deşi, ştiu sigur că mai am enorm de lucru în această privinţă. Ştiţi ce s-ar întâmpla?

Ochii mei arzători se înfig în privirile blazate ale

Marelui Conducător. Evident aşteaptă urmarea. Tac. E un obicei al meu ca să obţin maximum de efect.

— Lumina! Lumina de la începutul lumii!... Acel *Fiat lux* divin al conştiinţelor! Nu ştiu dacă mă înţelegeţi ! Când spun *lumina,* mă gândesc la faptul că am introduce în conştiinţa celor pe care-i experimentăm o adevărată *eroare.* Şi, mergând din aproape în aproape, n-am putea înlocui conştiinţele tuturor locuitorilor acestei planete? I-am preface în roboţi. Docili, inteligenţi, supuşi, cu totul şi cu totul aparţinând savantului care-i dirijează. Ar fi întocmai ca la sfârşitul lumii. Ceva, aş îndrăzni să spun, mai diabolic decât exploziile atomice de la Hiroshima şi Nagasaki, cu prilejul celui de-al doilea război mondial de pe Pământ. Dumneavoastră aţi fi atunci stăpânul lumii. Şi, pentru că Marele Conducător se împotriveşte, repet: Ba aşa e! Aţi fi stăpânul lumii! Stăpânul acestei planete! Un stăpân absolut şi arbitrar peste câteva milioane de roboţi umani inofensivi, toţi având conştiinţele dirijate, graţie descoperirii mele. Nu! mă opun ferm. E mult prea mult! Ajunge!

— Speram să conducem împreună planeta pe un timp îndelungat. Singura celulă vie din mine mă părăseşte. În curând voi fi înlocuit! Dar ideea mea va triumfa! Te asigur, chiar dacă nu vei mai voi să lucrezi pentru noi.

— Nu, nu mai vreau să lucrez!

— Eşti ferm hotărât?

— Da. Nu m-ar clinti nimic din hotărârea mea.

— Prea bine! oftează Marele Conducător. Să fie cum zici!

— Şi-acum, îi spun, o ultimă întrebare. Puteţi să-mi răspundeţi: de ce m-aţi făcut tânăr fără a-mi cere consimţământul?

— Cercetând cu atenţie biografia dumitale, rosteşte cu tristeţe Marele Conducător, am constatat că… să tot fie aproape două sute de ani de atunci, când Prahova României apărea din munţi înspumată şi rece… când vegetaţia malurilor… muşchiul de pe zăgazurile morii… arinii din luncă abureau în freamăt şi răcoare… Ei, bine, ca să nu mai lungim vorba, cam pe atunci trăia un anume bărbat, Tănase Ghirescu, jandarm de meserie, asupra căruia ai efectuat o experienţă fără precedent. Dar ai uitat un lucru esenţial: nu i-ai cerut consimţământul, făcând acele experienţe pentru noi încă şi azi uluitoare.

— Dar era război! strig eu înăbuşit de suferinţă. Nu existau oameni de experienţă! N-aveam nici bani. Am făcut-o de dragul ştiinţei.

— Ştiu! exclamă Marele Conducător. Dar nu i-ai cerut consimţământul! Asta-i!

— Era atât de important?

— Tot atât de important ca şi acum, spuse Marele Conducător.

— Adică?! Sunt uluit tot mai mult. Pentru fapta mea de atunci… Adică de acum două sute de ani, voi, locuitorii acestei planete aţi îndrăznit să faceţi ceva asemănător cu mine însumi?

Marele Conducător mă priveşte în ochi, apoi şopteşte calm:

— Cercetându-ţi cu atenţie biografia, şi găsind această greşeală în experienţele tale, ne-a fost cu mult mai uşor să-ţi aplicăm acelaşi procedeu, conform legii noastre.

— Care lege? Ochi pentru ochi! Dinte pentru dinte ! Ce legi absurde! exclam.

— Te asigur că sunt foarte bune, când nu avem altele la îndemână! spuse hotărât Marele Conducător. Apoi, cu degajare: Eşti liber!

Marele Conducător se întoarce, eu dau să ies, dar fulgerător îmi aduc aminte de ceva. Mă întorc. În aceeaşi clipă Marele Conducător îşi apleacă urechea către mine:

— V-aş ruga ceva!

— Te ascult!

Mă cuprinde o teamă de moarte şi îngenunchez, aşa cum mai demult un robot al meu uman, Tănase Ghirescu, pentru care am plătit atât de scump, a îngenuncheat în faţa unei Prinţese, ca să i se binecuvânteze clipa când i se hotăra viitorul.

— Aş dori să fiu ceea ce am fost. Nu mă condamnaţi! Mă voi simţi bine numai în această ipostază. Altfel, iată, sunt obligat să lucrez la ceea ce nu doresc, la ceea ce, de altfel, am renunţat de mult…

— Îţi voi îndeplini dorinţa! spuse Marele Conducător cu oboseală, într-un fel straniu, oarecum satisfăcut că mai poate face ceva pentru mine, cel care, în concepţia lui, îi făcusem atâta rău.

Întinde mâna dreapta uscată de bătrâneţe. Pe o altă uşă, ascunsă în transparenţa pereţilor, apare

omul albastru. Cel ce reprezenta pentru mine moartea.

Ochii Marelui Conducător vorbesc de la sine. Omul albastru mă ia de braţ binevoitor şi glacial. Mă introduce în aceeaşi cameră cu lumini policrome din ziua în care am aflat data morţii mele.

Stau liniştit pe un scaun. Nu mai răsuflu.

— Respiră! îmi zice poruncitor omul albastru.

E acum în halat alb. Vine spre mine şi-mi pune palma înmănuşată pe ochi.

Nu mai ştiu nimic.

— De când te-ai întors văd că nu mai prinzi peşti aşa de mulţi!

Se mai întâmplă! răspund eu.

— Nu cumva pentru că eşti prea bătrân?

Copilul se uită cu suspiciune la mine. Eu îl iubesc şi aşa. El e mângâierea bătrâneților mele. Îl iau de mână şi-i arăt marea.

— Mâine o să ne cadă în plasă foarte mulţi cuşavi! îi zic.

— De unde ştii?

— Presimt!

Albăstrelul râde zicând:

— Asta drept răzbunare că nu te-au înfulecat şi pe tine!

— Exact! îi răspund, surâzând prin barba mea albă, fluturată de briza sărată a mării.

— Hai, îmi zise copilul, mai bine povesteşte-mi ceva din viaţa ta! De când erai copil. Tot vrei mereu să trăieşti în anii mei, nu-i aşa?!

Mă scarpin în cap, ca moşii şi strămoşii mei de pe Pământ. Ce să-i spun? Departe de tot, într-o pace şi o linişte desăvârşită se aude o coardă de chitară. Vibraţia ei pluteşte deasupra apelor şi-mi loveşte inima cu un sentiment de un regret neasemuit. Mă aşez jos pe scândura bărcii şi, în vreme ce-i vorbesc, ochii mei cată departe, departe… Mă şi văd într-o zi de primăvară, alergând pe nisipul ud cu picioarele goale în întâmpinarea tatei. El se apleacă spre mine şi mă sărută. Şi suflarea lui miroase a băutură. Îmi place suflarea aceasta. Intuiesc dincolo de ea frumoase taine, pe care tata le trăieşte pentru că e om liber şi mare şi aveam şi eu să le trăiesc când o să fiu ca el. Apoi mă văd în bucătărie, când tata răstoarnă coşul de nuiele, împrăştiind pe mozaicul alb monştrii cu ochii holbaţi, ce se zvârcolesc agonic, în vreme ce eu sar ca un sălbatic, chiuind în jurul acelui morman forfotitor…

CUPRINS :

Redactor: VICTOR ZEDNIC
Tehnoredactor: GABRIELA ILIOPOLOS
Apărut 1970. Comanda nr. 9235. Hârtie tipar înalt de 63 g/m². 70X100/32. Coli

de tipar 11,5.
Tiparul executat sub com. nr. 173 la
Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii”.
Piaţa Scânteii nr. 1, Bucureşti

— Aş dori să fiu ceea ce am fost. Nu mă condamnaţi! Mă voi simţi bine numai în această ipostază. Altfel, iată, sînt obligat să lucrez la ceea ce nu doresc, la ceea ce, de altfel, am renunţat de mult...
— Îţi voi îndeplini dorinţa! spune Marele Conducător cu oboseală, într-un fel straniu, oarecum satisfăcut că mai poate face ceva pentru mine, cel care, în concepţia lui, îi făcusem atîta rău.
Întinde mîna dreaptă uscată de bătrîneţe. Pe o altă uşă, ascunsă în transparenţa pereţilor, apare omul albastru. E cel ce reprezenta pentru mine moartea...

Lei 5

Republica Socialistă România